

UNIVERZA V LJUBLJANI

EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

ANALIZA VLOMSKEGA ZAVAROVANJA

Ljubljana, maj 2004

JURE GRM

IZJAVA

Študent/ka _____ izjavljam, da sem avtor/ica tega
diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom _____
in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____ Podpis: _____

KAZALO

1.	UVOD	1
2.	ZAVAROVALNIŠKO TRŽIŠČE.....	2
3.	VLOMSKO ZAVAROVANJE.....	5
3.1.	Mesto vlomskega zavarovanja	5
3.1.1.	Življenjska in neživljenjska zavarovanja	5
3.1.2.	Premoženjska zavarovanja	6
3.2.	Splošni pogoji vlomskega zavarovanja.....	8
3.2.1.	Zavarovane nevarnosti	8
3.2.2.	Vlomska tatvina.....	9
3.2.3.	Rop	10
3.2.4.	Predmet zavarovanja	10
3.2.5.	Zavarovalna vrednost	11
3.2.6.	Zavarovalni kraj	11
3.2.7.	Obračun škode.....	11
3.2.8.	Stroški po zavarovalnem primeru	11
3.2.9.	Zavarovalna vsota	12
3.2.10.	Dajatve zavarovalnic	12
3.2.11.	Nevarnostne okoliščine	12
3.2.12.	Sklenitev zavarovalne pogodbe.....	12
3.2.13.	Plačilo premije.....	13
3.2.14.	Povračilo premije	13
3.2.15.	Zavarovalni primer	13
3.2.16.	Zavarovančeve dolžnosti po zavarovalnem primeru.....	13
3.2.17.	Izvedenski postopek	13
3.2.18.	Izsleditev ukradenih stvari	14
3.2.19.	Zavarovanje po zavarovalnem primeru.....	14
3.2.20.	Sprememba zavarovalnih pogojev ali premijskega cenika	14
3.2.21.	Zavarovanje na tuj račun	14
3.2.22.	Začetek in konec zavarovalnega kritja	14
3.2.23.	Zaključek.....	14
3.3.	Zavarovane nevarnosti po posameznih zavarovalnih vrstah.....	15
3.4.	Temeljne nevarnosti	17
3.4.1.	Vlom.....	18
3.4.2.	Tatvine.....	21
3.4.3.	Rop	23
3.4.4.	Zaključek.....	25

4.	USTANOVE, KI VARUJEJO OZIROMA ZAVARUJEJO.....	26
4.1.	Zavarovalnice.....	26
4.2.	Varnostna podjetja.....	27
4.2.1.	Tehnična sredstva.....	28
4.3.	Policija.....	31
4.4.	Zaključek.....	33
5.	STATISTIČNA ANALIZA VLOMSKEGA ZAVAROVANJA	33
5.1.	Zavarovalne premije.....	33
5.2.	Škodni rezultat.....	34
5.3.	Zavarovalnica Triglav	37
6.	UČINKOVITO ZAVAROVANJE OZIROMA VAROVANJE.....	39
6.1.	Za primer vloma	39
6.2.	Za primer ropa.....	40
6.3.	Vozilo.....	41
	SKLEP.....	41
	LITERATURA.....	44
	VIRI.....	45
	PRILOGA	

KAZALO SLIK

Slika 1: Tržni deleži klasičnih zavarovalnic v RS v letu 2002.....	4
Slika 2: Premijska sestava življenjskih in neživljenjskih zavarovanj v RS v letu 2001	5
Slika 3: Premijska sestava premoženjskih zavarovanj v RS v letu 2002	8
Slika 4: Prikaz števila kaznivih dejanj in trend za RS v letih med 1987 in 2002	18
Slika 5: Večji ropi v Sloveniji od leta 2000 naprej	24
Slika 6: Število škod in delež škod vseh zavarovanj nevarnosti za vlom in rop.....	35
Slika 1: Prikaz premije per capita v USD ter njene rasti v % za Slovenijo in nekatere druge države	2
Slika 2: Vsa zavarovanja v 10 ⁶ EUR v letu 2001.....	3
Slika 3: Zavarovalna premija na prebivalca v državah Evrope in EU v letu 2001	4
Slika 4: Verjetnost, da postanemo žrtev kriminala v različnih državah v letu 2000.....	10
Slika 5: Prikaz kaznivih dejanj ropa v Sloveniji za leta med 1989 in 2002.....	14
Slika 6: Starostna struktura storilcev ropov v RS v letu 1997	15
Slika 7: Obračunana bruto zavarovalna premija in obračunane bruto zavarovalnine zavarovanj in delež škod v Sloveniji v letih 1992-2001	16
Slika 8: Število škod in delež škod zavarovanja za nevarnost vloma in ropa v Republiki Slovenije v letih 1991-2002	17
Slika 9: Odvisnost med številom zavarovanj in številom škod za vlomsko zavarovanje v RS v letih 1991-2002	18
Slika 10: Odvisnost med vsemi nastalimi in rešenimi škodami v RS v letih 2000-2003	19
Slika 11: Obračunana bruto premija in bruto zavarovalnine ter delež škod za vlomsko zavarovanje pri Zavarovalnici Triglav v letih 2000-2003.....	20
Slika 12: Primerjava požarnih in drugih premoženjskih zavarovanj v letu 1999 z drugimi državami	22

KAZALO TABEL

Tabela 1: Obračunane kosmate premije in tržni delež slovenskih zavarovalnic na področju premoženjskih zavarovanj brez zdravstvenih zavarovanj za leti 2001 in 2002 (podatki so v mio SIT)	9
Tabela 2: Statistika ukradenih vozil v RS v letu 2002 po tipu vozila in najbolj nevarna območja	22
Tabela 3: Načini in sredstva varovanja v Republiki Sloveniji pred kriminaliteto za leto 1997 in 2001	30
Tabela 4: Fakturirane zavarovalne premije in zavarovalnine in število škod in zavarovanj za zavarovanje nevarnosti ropa in vloma za slovenske zavarovalnice v letih 1991-2002 (v 1000 SIT)	34
Tabela 5: Analiza škodnega procesa posebej za fizične in pravne osebe pri Zavarovalnici Triglav v letih 2000-2003 (zneski v 1000 SIT).....	38
Tabela 6: Število zavarovanj in povprečne premije vlomskega zavarovanja za Zavarovalnico Triglav za obdobje 2000-2003	38
Tabela 1: Tržni deleži klasičnih zavarovalnic v Republiki Sloveniji za leto 2002	1
Tabela 2: Obračunana bruto zavarovalna premija in obračunane bruto zavarovalnine zavarovanj za Republiko Slovenijo v letih 1992-2001 (v 10 ⁶ SIT)	1
Tabela 3: Zavarovalna dejavnost v Evropski zvezi za leto 2001 in v Sloveniji za leto 2002	2
Tabela 4: Zavarovalna dejavnost v RS za leto 2002 in v izbranih državah za leto 2001	3
Tabela 5: Primerjava kosmatih zavarovalnih premij in odškodnin v letih 2001 in 2002 po zavarovalnih vrstah (vsi zneski so v mio SIT)	5
Tabela 6: Obračunana kosmata zavarovalna premija po zavarovalnih vrstah premoženjskih zavarovanj v obdobju 2000-2002, razen zdravstvenih zavarovanj (vsi zneski so v mio SIT)	6
Tabela 7: Število kaznivih dejanj za obdobje 1997-2002 v RS	7
Tabela 8: Kriminalni dogodki v RS po vrsti kriminalnega dogodka med leti 1999-2002	7
Tabela 9: Kriminalni dogodki v RS po vrsti kriminalnega dogodka v letih 1996-2000 in za leto 2000 posebej.....	8
Tabela 10: Kriminalni dogodki v RS v enoletnem obdobju za leto 1997 in 2001	8
Tabela 11: Število vseh kaznivih dejanj v RS v letih med 1987 in 2002.....	9
Tabela 12: Število kaznivih dejanj splošne in gospodarske kriminalitete v obdobju od 1992 do 2000 v RS	9
Tabela 13: Kriminalni dogodki po tipu naselja in kraju dogodka v letu 2000 za RS	10
Tabela 14: Kazniva dejanja v letu 2000 za RS in primerjava z drugimi državami.....	11
Tabela 15: Število vlomov v različne objekte v Sloveniji v obdobju 1993-1996	11
Tabela 16: Število vlomov za leto 2000 v Sloveniji in v drugih državah sveta.....	12
Tabela 17: Število kraj vozil za leto 2000 v RS in drugih državah.....	12
Tabela 18: Število ropov v letu 2000 za RS in druge države.....	13
Tabela 19: Število kaznivih dejanj roparske tatvine in ropa od leta 1989 do leta 2002 v RS..	13

Tabela 20: Število kaznivih dejanj ropov v RS med leti 2001 in 2003.....	14
Tabela 21: Analiza škodnega procesa zavarovanja za nevarnost vloma in ropa v RS v letih 1991-2002.....	17
Tabela 22: Plačane premije in indeks škodnega rezultata za vlomsko zavarovanje Zavarovalnice Triglav v letih 2000-2003 (v 1000 SIT)	18
Tabela 23: Število rešenih in vseh nastalih škod za vlomsko zavarovanje v RS v letih 2000- 2003	19
Tabela 24: Analiza škodnega procesa vlomskega zavarovanja pri Zavarovalnici Triglav v letih 2000-2003 (v 1000 SIT).....	19
Tabela 25: Primerjava požarnih in drugih premoženjskih zavarovanj v letu 1999 za RS z drugimi državami	21

1. UVOD

Zavarovanje je ustvarjanje gospodarske varnosti z izravnanim gospodarskih nevarnosti (Boncelj, 1983, str. 13). Z zavarovalništvom se srečujemo vedno in povsod, ob rojstvu, ob smrti, doma, na delu, v času bolezni in celo na počitnicah. Brez zavarovalništva si danes življenje le težko predstavljamo. Naloga zavarovanja je, da številna tveganja, ki so jim zavarovanci izpostavljeni, prerazporedi na vse zavarovance in da zavarovancu (oškodovancu, upravičencu) izplača ustrezno nadomestilo za utrpelo škodo ali ustrezno vsoto v skladu z ustrezno zavarovalno pogodbo (Bijelić, 1998, str. 3-4). Temeljno gospodarsko dejavnost zavarovanja opravljajo samostojne organizacije, ki jih imenujemo zavarovalnice. Zavarovalnica mora izpolnjevati tri prvine, to so organizacija, njena samostojnost in temeljna dejavnost (Boncelj, 1983, str. 14). Živimo v času hitrega tehnološkega in tehničnega napredka, ki omogoča uporabo naravnih dobrin in s tem proizvodnjo nešteti izdelkov in storitev. Število nevarnosti, ki so oziroma so lahko potencialni predmet zavarovanja, se večja iz dneva v dan. To so predvsem negotovosti, povezane s starostjo, socialno varnostjo in boleznijo. Sem sodijo tudi nevarnosti vloma ali ropa in porast občutenja nevarnosti zaradi odgovornosti. Ljudje se po eni strani že zavedajo, da kazniva dejanja hitro naraščajo in da so vedno bolj ogroženi, vendar za večjo varnost najbližjih in sebe v večini primerov še vedno ne poskrbijo dovolj. Ob vstopu v EU pa se kažejo nove dileme in vprašanja, ki jih bo rešil čas in znanje.

Zavarovalna vrsta vlomska zavarovanje je ena izmed oblik premoženjskega zavarovanja. Z vlomskim zavarovanjem lahko zavarovanec zmanjša škodo, ki bi mu bila lahko povzročena. Hkrati se poveča osebni občutek varnosti. Zavarovanje za nevarnost vloma in ropa se včasih pojavlja kot samostojna zavarovalna vrsta, velikokrat pa znotraj obsežnejših premoženjskih zavarovalnih vrst, kot je npr. zavarovanje stanovanjskih premoženj.

Z diplomsko nalogo želim umestiti položaj vlomskega zavarovanja znotraj različnih vrst zavarovanj. Pokazati želim, da zavarovalnine predvsem v zadnjih letih naraščajo nesorazmerno z vloženimi premijami v škodo zavarovalnic. Primerjati želim pogoje, pod katerimi največje slovenske zavarovalnice ponujajo zavarovanje za nevarnost vloma in ropa. Predstavil bom vse zavarovalne vrste, ki vključujejo tudi zavarovanje za primer vloma in ropa. Prikazati želim tudi, da število kaznivih dejanj v Sloveniji narašča, stanje varnosti pa se slabša. Raziskati želim vzroke za takšno stanje in poskusiti pokazati poti, kako izboljšati opisano stanje. Ob koncu predstavim še ustanove, ki skrbijo za varnost. To so policija, varnostna podjetja in zavarovalnice. Predlagam tudi načine dobrega varovanja.

Glavni namen diplomskega dela je prikazati, da stopnja rasti premij zaostaja za stopnjo rasti zavarovalnin predvsem zaradi porasta kaznivih dejanj, ki poslabšuje varnostni polpžaj v Sloveniji.

Na začetku v grobem predstavim stanje zavarovalnega tržišča v Sloveniji ter njegov pomen in mesto v svetu. Primerjava z drugimi državami na področju razvitosti je predstavljena predvsem grafično zaradi boljše preglednosti.

V prvem delu diplomske naloge z naslovom Vlomsko zavarovanje se osredotočam na predstavitev izbrane zavarovalne vrste. Na začetku prikažem mesto vlomskega zavarovanja znotraj vseh zavarovanj, nato tudi znotraj skupine premoženjskih zavarovanj. Prikažem smisel in vlogo zavarovanja premoženja ter premijsko sestavo premoženjskih zavarovanj. V drugem delu pa primerjam splošne pogoje za vlomsko zavarovanje štirih največjih ponudnikov premoženjskih zavarovanj na slovenskem zavarovalnem tržišču. Predstavim tudi vse zavarovalne vrste, ki vključujejo zavarovanje za primer vloma in ropa.

V nadaljevanju prikažem stanje kriminala v Sloveniji. V tem poglavju s statističnimi podatki, s trendi in s primerjavo z nekaterimi bolj naprednimi državami opozarjam na dejstvo, da kazniva dejanja naraščajo in so vedno bolj drzna in nepredvidljiva. Zaradi čim večje natančnosti in zaradi različnega obravnavanja nekaterih kategorij med institucijami varovanja črпам podatke iz več različnih virov (policija, rezultati mednarodnih raziskav in anket, statistični urad Slovenije, strokovne revije in učbeniki, statistični uradi in policija nekaterih zahodnoevropskih držav in ZDA). Prikazati želim, da je število kaznivih dejanj v Sloveniji v porastu.

V naslednjem poglavju prikažem delovanje institucij, ki skrbijo za večjo varnost državljanov Slovenije in njihov prispevek k varnejšemu življenju. Te institucije so zavarovalnica, varnostna podjetja in policija.

Sledi statistična analiza zavarovalne vrste, s katero je prikazana uspešnost zavarovalne vrste v času. Z analizo premij in izplačil ter deležev škod želim prikazati, da prihaja do vedno pogostejših in večjih škodnih primerov. Izplačila zavarovalnin so se že izenačila ali pa prekoračila vsoto vplačanih premij.

V zadnjem delu pa želim po nasvetih strokovnjakov s področja preprečevanja kriminala in z osvojenim znanjem opozoriti na problem osebne in premoženjske varnosti. Dejstvi, da smo sami tisti, ki lahko največ storimo za lastno varnost, in da je bolje »preprečevati kot zdraviti«, sta glavni sporočili moje diplomske naloge.

2. ZAVAROVALNIŠKO TRŽIŠČE

V zadnjih nekaj letih so za zavarovalniško dejavnost v Sloveniji značilna spodbudna gibanja, ki jih zaznavamo v vse bolj konkurenčnem okolju. Ta gibanja so predvsem odraz pospešenega

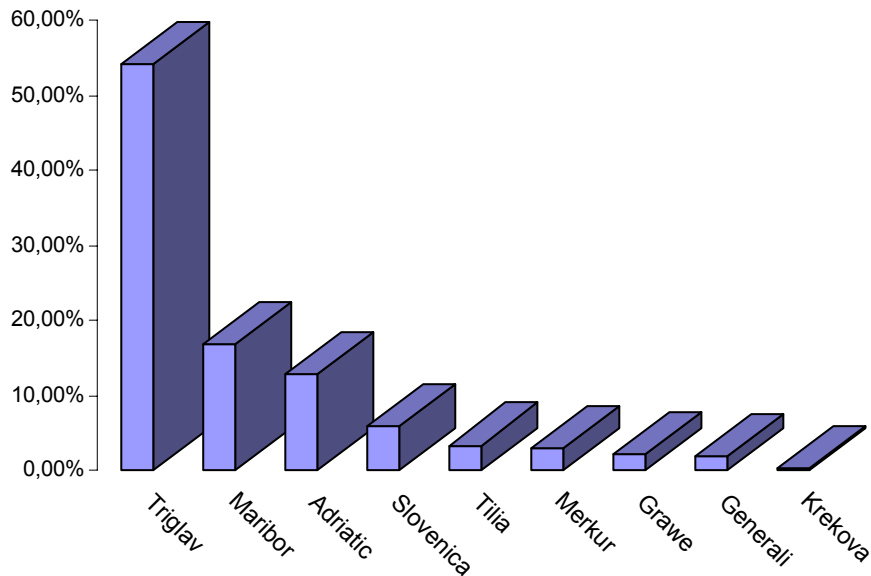
prilaganja poslovanja zavarovalnic prihajajoči tuji konkurenci. Zavarovalnice se med seboj vse bolj kapitalsko in organizacijsko povezujejo ter s tem oblikujejo trdna zavarovalniška jedra. Močno konkurenco je mogoče občutiti tudi na javnih in drugih razpisih za sklepanje zavarovanj, saj na njih običajno sodeluje večje število zavarovalnic, hkrati pa se na zavarovalniškem tržišču pojavlja vse več zavarovalnih posrednikov in brokerjev. Povečana konkurenčnost v zavarovalniških dejavnostih prispeva k izpopolnjevanju ponudbe zavarovalnic, uvajanju novih zavarovalnih produktov, zniževanju zavarovalnih premij ob hkratnem širjenju zavarovalnih kritij in iskanju novih prodajnih poti (Letno poročilo Zavarovalnice Triglav 2001, str. 1).

Zavarovalnice na slovenskem tržišču se pospešeno pripravljajo na vstop Slovenije v Evropsko unijo in s tem namenom dopolnjujejo ponudbo svojih storitev, iščejo možnosti za zniževanje zavarovalnih premij, uvajajo nove prodajne poti in posodablajo poslovne procese. Pričakujemo tudi, da bo na tržišču prišlo do novih povezav med zavarovalnicami. Možno je, da se bodo v povezave vključile tudi druge finančne organizacije, predvsem banke. Značilnost tržišča je tudi povečano število družb za zavarovalno posredovanje in zastopanje (Letno poročilo Zavarovalnice Triglav 2001, str. 10).

Na spremembo v zavarovalniški panogi vpliva tudi nova zakonodaja, sprejeta v letih 1999 in 2000. Poleg Zakona o davku na dodano vrednost je treba omeniti tudi Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Za dolgoročna kapitalska zavarovanja so uvedene pomembne davčne olajšave, ki bodo prispevale k večjemu varčevanju prebivalstva in povečale povpraševanje po ustreznih zavarovalnih produktih. Na spremembe na zavarovalniškem področju je vplival predvsem Zakon o zavarovalništvu, ki je bil sprejet januarja 2000 (Uradni list RS, št. 13/2000) in je usklajen z zakonodajo EU.

Za slovenski zavarovalni trg je značilna visoka stopnja koncentracije, saj je največja slovenska zavarovalnica (Zavarovalnica Triglav) v prvem četrtletju leta 2002 zbrala 46 % celotne obračunane bruto premije zavarovanj, največje tri pa kar 79 % (Finančni trgi, 2002, str. 2). Na slovenskem zavarovalniškem tržišču je v letu 2002 delovalo 16 zavarovalnih in pozavarovalnih družb. Med njimi je 11 t. i. klasičnih zavarovalnic, ki delujejo izključno po Zakonu o zavarovalništvu, tri zavarovalnice delujejo po drugih zakonih oziroma le delno po Zakonu o zavarovalništvu (Slovenska izvozna družba, Kapitalska družba pokojninskega in invalidskega zavarovanja in Sklad obrtnikov in podjetnikov) in dve pozavarovalnici (Pozavarovalnica Triglav Re in Pozavarovalnica Sava). Med 14 zavarovalnimi družbami je devet kompozitnih, tri družbe so specializirane za življenjska zavarovanja in dve za premoženjska zavarovanja. Glede na organizacijsko obliko je med zavarovalnimi družbami 12 delniških družb, ena vzajemna družba in en sklad. V večinski lasti tujega kapitala so zavarovalnice Generali, Grawe in Merkur (Letno poročilo Zavarovalnice Triglav 2002, str. 10).

Slika 1: Tržni deleži klasičnih zavarovalnic v RS v letu 2002

Vir: Tabela 1 v prilogi.

Večinski delež na slovenskem zavarovalniškem trgu ima Zavarovalnica Triglav (tabela 1 v prilogi), a z združevanjem drugih slovenskih zavarovalnic dobiva vedno večje konkurente. Kljub vse večji konkurenci pa je iz slike 1 zelo lepo razvidno, da Zavarovalnica Triglav še vedno ostaja monopolist na slovenskem zavarovalniškem trgu. V letih 2000 do 2002 je prišlo do pripojitve Zavarovalnice Tilia d.d. k Zavarovalnici Maribor d.d., v letu 2001 pa je prišlo do poskusa združitve dveh zavarovalnic v eno med Zavarovalnico Slovenica d.d. in Zavarovalnico Adriatic d.d.

Od leta 1992 se je obračunana zavarovalna premija zavarovanj v Sloveniji povečevala hitro in sicer s povprečno letno stopnjo rasti 24 % (tabela 2 v prilogi). Ko primerjamo obračunano bruto zavarovalno premijo na prebivalca, ugotovimo, da je bila ta v letu 2001 v Sloveniji 522 EUR (slika 3 v prilogi), kar je četrtnina evropskega povprečja (EU 15). Iz tega lahko sklepamo, da smo Slovenci slabše zavarovani kot prebivalci EU, vendar še vedno boljše kot prebivalci držav srednje in vzhodne Evrope, Grčije, nenazadnje je slovensko povprečje tudi višje od svetovnega (slika 1 in 3 v prilogi). Po razvitosti zavarovalnega trga in storitev zavarovalnic v Sloveniji v primerjavi z drugimi evropskimi državami se slovensko zavarovalništvo uvršča v spodnji srednji razred, v primerjavi z razvitostjo zavarovalnega trga v državah kandidatkah za polnopravno članstvo v EU pa na sam vrh. Razvoj novih tehnologij in zmogljivosti človeštva vpliva na povečanje števila možnih nevarnosti za posameznika oziroma družbo. Z vstopom v EU se bodo socialne razlike med ljudmi še povečale, še več ljudi bo brezposelnih, konkurenca bo še močnejša, kar bo prav gotovo vodilo v še večje nezadovoljstvo pri ljudeh. Nezadovoljstvo, revščina, večje socialne razlike in še nekateri drugi dejavniki bodo gotovo prispevali k večjemu številu kriminalnih dejanj. Povečana stopnja kriminala in vstop v EU

bosta gotovo spremenila slovensko zavarovalništvo. Pričakovati je, da se bo z liberalizacijo dostopa na trg povečala cenovna in kvalitetna konkurenčnost, z okrepitvijo standardov nadzora in poostritvijo pravil poslovanja pa naj bi se povečala tudi varnost zavarovalniškega sektorja (Ministrstvo za finance, 29. 4. 2004).

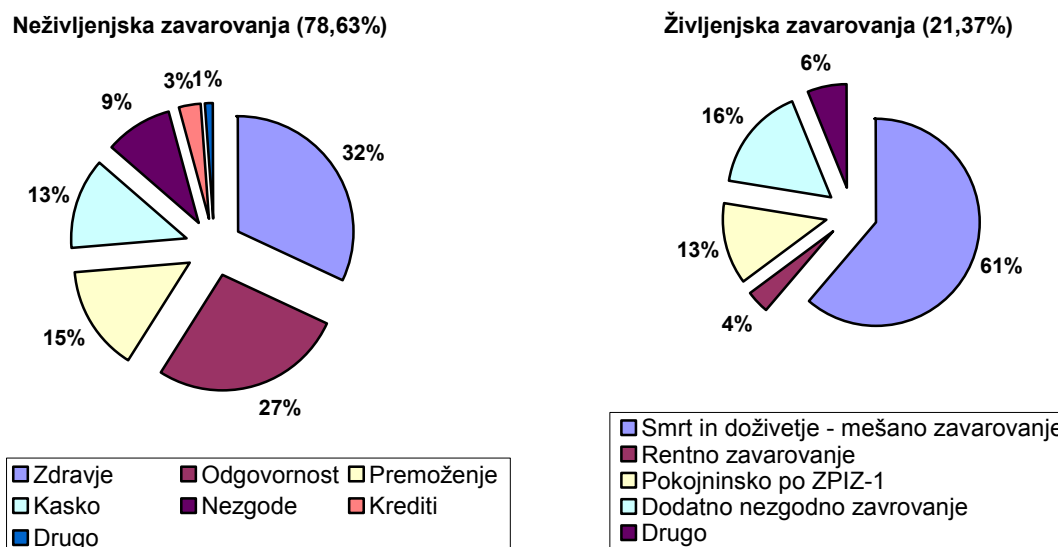
3. VLOMSKO ZAVAROVANJE

3.1. Mesto vlomskega zavarovanja

3.1.1. *Življenjska in neživljenjska zavarovanja*

Na slovenskem zavarovalnem trgu je razmerje med življenjskimi in neživljenjskimi zavarovanji še vedno v veliko korist neživljenjskih oziroma premoženjskih zavarovanj (slika 2). Neživljenjska zavarovanja predstavljajo 78,63 %, medtem ko življenjska le 21,37 % (Klemenak, 2003, str. 4). Opažamo hitro rast življenjskih zavarovanj, tako jih danes uvrščamo med najhitreje rastoča zavarovanja pri nas (tabela 4 v prilogi). Slovenija zaostaja za EU in svetom predvsem po deležu življenjskih zavarovanj (tabela 5 v prilogi) in po višini vplačanih premij za tovrstna zavarovanja na prebivalca. Do izenačitve deleža življenjskih in neživljenjskih zavarovanj na slovenskem zavarovalnem trgu naj bi predvidoma prišlo po letu 2010 (Statistični zavarovalniški bilten 2002, str. 43).

Slika 2: Premijska sestava življenjskih in neživljenjskih zavarovanj v RS v letu 2001

Vir: Statistični zavarovalniški bilten 2002, str. 43.

Delež neživljenjskih zavarovanj se torej manjša na račun večanja deleža življenjskih zavarovanj in se je v obdobju od leta 1991 do 2001 v celotni premiji zmanjšal za 14,6 %. Pomemben dejavnik, ki vpliva tudi na povečanje deleža življenjskih zavarovanj, je

zavarovalna in pokojninska zakonodaja. Na povečanje deleža življenjskih zavarovanj bo gotovo vplival prihod tujih zavarovalnic z vstopom v skupno evropsko tržišče.

3.1.2. Premoženska zavarovanja

Meril, po katerih bi lahko delili zavarovanja, je mnogo. Delimo jih na prostovoljna zavarovanja (zavarovanje stanovanjskih hiš in opreme, zavarovanje avtomobilskega kaska, zavarovanje splošne odgovornosti) in na obvezna zavarovanja, ki jih morajo pogodbene stranke skleniti po zakonu (zavarovanje avtomobilske odgovornosti). Pri prostovoljnih zavarovanjih gre za svobodno odločitev zavarovanca, da sklene zavarovanje (zavarovalno pogodbo z zavarovalnico); pri tem zavarovanec izbira tudi obseg rizika in način zavarovanja. Pri obveznih zavarovanjih pa je zakon tisti, ki za določene osebe obvezuje, da sklenejo zavarovalno pogodbo z zavarovalnico o zavarovanju določenih stvari oz. oseb. V okviru obveznega zavarovanja ločimo še obvezno pogodbeno zavarovanje in zakonsko zavarovanje (Fric, 2002, str. 1). Zavarovanje premoženja lahko delimo tudi na zavarovanje stvari, med katere štejemo nepremičnine in premičnine, in na zavarovanje premoženjskih interesov, npr. zavarovanje odgovornosti (Bijelić, 1998, str. 32).

3.1.2.1. Smisel zavarovanja premoženja

Ljudje se poskušajo zaščititi pred nevarnostmi, ki jim pretijo, če bi prišlo do najslabšega možnega izida oziroma dogodka. Premožensko zavarovanje predstavlja »ščit«, ki daje nadomestilo za škodo, nastalo v gospodarstvu in pri posameznikih zaradi rušilnega delovanja naravnih sil in nesrečnih primerov. Zavarovanje omogoča obnovo uničenega ali poškodovanega premoženja in je posredna pot za zaščito pred stihijo¹, pri zavarovanju odgovornosti pa želimo zaščititi zavarovalčev premoženjski interes (Fric, 2002, str. 1).

3.1.2.2. Vloga varovanja premoženja in preventivnega delovanja

Zavarovanje ima več vlog. Omejil se bom na dve vlogi, na varovanje premoženja in preventivno delovanje. Z neposrednim varovanjem premoženja razumemo vse ukrepe, s katerimi posameznik ali gospodarski subjekt poskuša preprečiti škodne dogodke (namestitve alarmnih naprav, najem varnostne službe). Drugi pomemben ukrep je sklenitev zavarovalne pogodbe, saj si s tem omogoči povrnitev ekonomske škode v celoti ali delno. Sklenitev pogodbe lahko vpliva tudi posredno, preko tehničnih popustov (popust za alarmne naprave), preko katerih zavarovalnice spodbujajo zavarovalce k preprečevanju in zmanjšanju škode. Omembe vreden je še sistem sankcij, ki ga zavarovalnice uvajajo pri tistih premoženjskih zavarovalnih vrstah, pri katerih se kaže večji vpliv človekovega ravnanja na nastanek škode (zavarovanje avtomobilske odgovornosti, zavarovanje avtomobilskega kaska, zavarovanje splošne odgovornosti idr.). Gre za zvišanje ali znižanje premije glede na višino izplačanih škod posameznemu zavarovalcu v preteklih zavarovalnih letih v obliki bonusa (zavarovalcu,

¹ stihija: nenačrtovano, nekontrolirano dogajanje; neobvladljiv, uničevalen pojav v naravi

ki v zavarovalnem obdobju ni uveljavil škod se osnovna premija zniža) in malusa (višja premija) (Fric, 2002, str. 2). Pomembno je tudi, da je zavarovalec razumen in poskuša ob nastopu škodnega dogodka škodo čim bolj zmanjšati (npr. gašenje požara).

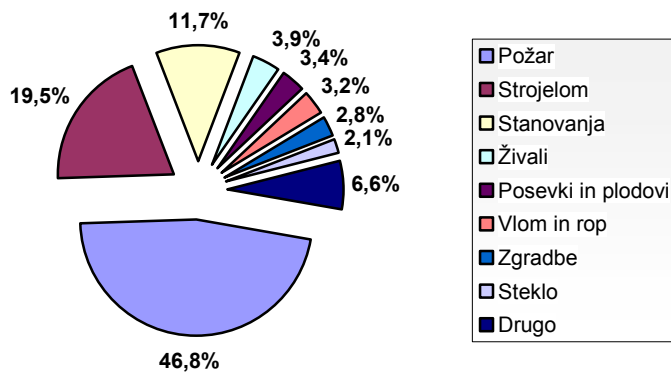
3.1.2.3. Premijska sestava premoženjskih zavarovanj

Med vsemi zavarovalnimi skupinami na trgu so premoženjska zavarovanja po sestavi prav gotovo najbolj raznolika. Formalno jih sestavljata dve veliki zavarovalni vrsti: zavarovanja požara in elementarnih nesreč ter vsa druga premoženjska ali škodna zavarovanja. Pot do našega premičnega ali nepremičnega premoženja je običajno dolga, zato je pomembno, kako ga zavarujemo pred tveganji iz okolja. Pri izbiri zavarovalnih vsot, odbitnih franšiz in premij je dobro poiskati optimalno obliko zavarovanja tveganj, zadovoljivo višino zavarovalnine oziroma odškodnini primerno ceno zavarovanja na trgu (Statistični zavarovalniški bilten 2003, str. 55).

Premoženjska zavarovanja je v Sloveniji leta 2001 sklepalo 10 zavarovalnic. Največji delež zavarovalne premije premoženjskih zavarovanj (brez zdravstvenih zavarovanj) je v letu 2001 zbrala Zavarovalnica Triglav (59 %), sledijo Zavarovalnica Maribor (17 %), Adriatic (9 %), Slovenica (7 %), deleži ostalih zavarovalnic pa ne presegajo 5 % (Poročilo o stanju na področju zavarovalništva za leto 2002, str. 15). Znotraj premoženjskih zavarovanj (brez zdravstvenih zavarovanj) prevladujejo zavarovanja avtomobilske odgovornosti in kasko zavarovanja, ki v letu 2001 skupaj predstavljajo 54 % vse obračunane zavarovalne premije v Sloveniji. Druga premoženjska zavarovanja, kamor spada tudi vlomska zavarovanje, so z 11 % na četrtem mestu, takoj za nezgodnimi zavarovanji in pred požarnimi zavarovanji. V letu 2002 je bilo za ožja premoženjska zavarovanja, v katero spadajo zavarovanja požara, elementarnih nesreč in vsa druga premoženjska in škodna zavarovanja, obračunano za 30 milijard tolarjev premij oziroma 11 % več kot v letu 2001. Kot lahko vidimo v sliki 3, je bil največji delež premij, pobranih s požarnim zavarovanjem, in sicer kar 46,8 % vseh premoženjskih premij. Delež pobranih premij iz požara se zadnja leta nekoliko znižuje, prav tako pa se znižuje tudi delež pobranih premij pri strojelomnem zavarovanju, kljub temu pa še vedno z 19,5 % (5,7 milijard SIT premij) zaseda drugo mesto. V Sloveniji je po statistiki kar 92,4 % (Statistični letopis 2003) lastniških stanovanj, zato je pomen stanovanjskega zavarovanja zelo očitno. Stanovanjsko zavarovanje je po odstotku pobrane premije na tretjem mestu z deležem 11,7 %. Glede na to, da je v Sloveniji večinski delež lastniških stanovanj, vzbuja skrb podatek, da smo Slovenci v letu 2002 vplačali le za 3,4 milijarde tolarjev premij za stanovanjsko zavarovanje oziroma povprečno šest tisoč tolarjev na leto na zavarovalno polico. Če k temu dodamo še dejstvo, da zadnji dve leti opažamo hitrejšo rast življenjskih zavarovanj, je očitno, da so naše nepremičnine »podzavarovane« (Klapš, 2004, str. 17). Po drugi strani pa to dejstvo predstavlja novo tržno nišo v zavarovalništvu. Strukturni deleži močnejših zavarovanj so se leta 2002 rahlo zmanjšali na račun povečanja deleža gradbenega zavarovanja, ki je z 2,8 % zdaj na sedmem mestu, takoj za deležem zavarovanja vloma in

ropa, ki ima 3,2 % delež v vsej premiji premoženjskih zavarovanj (Statistični zavarovalniški bilten 2003, str. 55).

Slika 3: Premijska sestava premoženjskih zavarovanj v RS v letu 2002

Vir: Statistični zavarovalniški bilten 2003, str. 55.

3.2. Splošni pogoji vlomskega zavarovanja

Odločil sem se za primerjavo štirih največjih ponudnikov premoženjskega zavarovanja (tabela 1) na področju Republike Slovenije. Največji ponudnik premoženjskih zavarovanj je Zavarovalnica Triglav. Z 59,1 % tržnim deležem je Zavarovalnica Triglav praktično monopolist na trgu premoženjskih zavarovanj. Zaradi vodilnega položaja Zavarovalnice Triglav pri ponudbi premoženjskih zavarovanj sem se odločil, da vzamem splošne pogoje za vlomsko zavarovanje te zavarovalnice za osnovo, ki sem jo primerjal s splošnimi pogoji za vlomsko zavarovanje Zavarovalnice Maribor, Slovenice in Adriatica. Vse našete zavarovalnice imajo podobno razdeljene splošne pogoje za vlomsko zavarovanje, kljub vsemu pa se v nekaterih členih razlikujejo. Razlike sem podrobneje opisal v naslednjem sestavku.

3.2.1. Zavarovane nevarnosti

Premičnine v stanovanjskih zgradbah in opremo, zaloge, denar ter druge vredne stvari lahko zavarujemo proti nevarnostim vloma in ropa. Vlomsko zavarovanje pri vseh obravnavanih zavarovalnicah krije škodo, do katere je prišlo, ker so bile zavarovane stvari odnešene, uničene ali poškodovane pri vlamu, ropu oziroma poskusu teh dejanj. Zavarovanje krije tudi škodo, ki pri vlamu ali ropu nastane na zgradbi ali njenih delih. Razlika se pojavi pri Zavarovalniški hiši Adriatic. Ta posebej zagotavlja, da povrne stroške za zamenjavo ključavnic, ki nastanejo zaradi izginitve ključev, magnetnih kartic in podobnih sredstev,

namenjenih za odklepanje prostorov, kjer so zavarovane stvari, vendar največ do višine 250 EUR..

Tabela 1: Obračunane kosmate premije in tržni delež slovenskih zavarovalnic na področju premoženjskih zavarovanj brez zdravstvenih zavarovanj za leti 2001 in 2002 (podatki so v mio SIT)

Naziv	2001		2002	
	Premoženjska zavarovanja	Delež (%)	Premoženjska zavarovanja	Delež (%)
Zavarovalnica Triglav, d.d.	72.697	59,1	83.196	59,1
Zavarovalnica Maribor, d.d.	20.657	16,8	23.713	16,8
Adriatic, zavarovalna družba, d.d.	10.603	8,6	12.376	8,8
Slovenica, zavarovalniška hiša, d.d.	8.597	7,0	9.801	7,0
Zavarovalnica Tilia, d.d.	5.463	4,4	6.042	4,3
Generali zavarovalnica, d.d.	1.784	1,5	2.189	1,6
Grawe zavarovalnica, d.d.	941	0,8	1.218	0,9
Slovenska izvozna družba, d.d.	841	0,7	1.015	0,7
Merkur zavarovalnica, d.d.	875	0,7	937	0,7
Krekova zavarovalnica, d.d.	525	0,4	314	0,2
Skupaj	122.983	100	140.801	100

Vir: Poročilo o stanju na področju zavarovalništva za leto 2002.

Obravnavane zavarovalnice ne krijejo škode zaradi prevar, zatajitev, poneverb in kraj, škod, ki nastanejo posredno ob zavarovalnem primeru in primanjkljaja, ugotovljenega ob inventurah. Zavarovalnica Maribor pa poleg naštetega ne zavaruje škode, ki nastane pri vlomu v prodajni kiosk oziroma v kiosk, ki ni varovan s signalnim varnostnim sistemom oziroma je varovan z varnostnim sistemom brez certifikata. Zavarovalniška hiša Adriatic pa za razliko od ostalih zavarovalnic ne krije škode niti v primerih, ko oseba, ki prenaša ali prevažata denar, ni polnoletna in zato ni pooblaščen ali ob vdoru v računalniški sistem ali ob škodi, ki nastane ob požaru, poplavi ali drugi naravni nesreči, razen če zavarovanec² dokaže, da škoda ni v neposredni zvezi s temi dogodki.

3.2.2. Vlomska tatvina

Zavarovanje krije škodo, do katere je prišlo zaradi odtujitve, uničenja ali poškodovanja zavarovane stvari pri vlomni tatvini ali ropu oziroma poskusu vlomne tatvine ali ropa. V pogojih so dane opredelitve vlomne tatvine. Vlomska tatvina je, če storilec vlomi v zaklenjene prostore oziroma odpre zaklenjene prostore s ponarejenim ključem ali drugim sredstvom, ki ni namenjeno za redno odklepanje, ali če pride v prostor in se v njem skriva in

² Zavarovanec je oseba, katere interes je zavarovan. Njej pripadajo vse pravice iz sklenjene zavarovalne pogodbe. Zavaruje se pri zavarovalnici, ki izvaja dejavnost zavarovalništva oziroma pri zavarovatelju. Zavarovalec oziroma sklenitelj zavarovanja je množica tako fizičnih kot pravnih oseb, ki sklenejo z zavarovalnico zavarovalno pogodbo in s tem prevzamejo obvezo za plačilo premije.

opravi tatvino v času, ko so prostori zaklenjeni. Za vlomno tatvino šteje tudi, če storilec vdre v prostor, ki ni v pritličju ali kleti, skozi odprto okno, katerega rob mora biti več kot 1,60 m od tal oziroma če vdre v zaklenjen prostor skozi odprtino, ki ni namenjena vhodu, in mora pri tem premagati ovire, ki onemogočajo vstop brez napora.

Edina razlika pri opredelitvi vlomske tatvine nastopi pri Zavarovalniški hiši Adriatic. Za vlomsko tatvino ne šteje vstop v prostor s ponarejenim ključem ali drugim sredstvom, ki je namenjeno za redno odklepanje. Za vlom prav tako ne šteje, če storilec pride do gotovine v bankomatu na zvijačen način (npr. z lažno ali ponarejeno kartico, vplivanje na bankomat s temperaturo, vibracijami, žarki ali drugimi sredstvi, ki bankomata fizično ne poškodujejo).

3.2.3. Rop

O ropu govorimo, kadar so zavarovane stvari odvzete z porabo sile ali ogrožanjem življenja in zdravja zavarovanca, njegovih delavcev ali svojcev. Če je v zavarovalni pogodbi posebej določeno, je mogoče kriti tudi rop med prenosom in prevozom denarja, vrednostnih papirjev, menic in drugih predmetov večje vrednosti. Zavarovalnica Triglav pri prenosu oz. prevozu denarja krije škodo do zneska navedenega v polici, medtem ko jo Adriatic in Zavarovalnica Maribor krijeta le do določenega zneska. Višino povrnjenega zneska Adriatic pogojuje s številom oseb, ki prenašajo ali prevažajo denar, pa tudi z načinom varovanja. Zavarovalnica Maribor zagotavlja povračilo škode le do določene vsote (22.000 oziroma 65.000 DEM). Pri večjih vsotah zahtevajo dodatne varnostne ukrepe (osebno varovanje). Ponujajo tudi možnost posebnega dogovora.

3.2.4. Predmet zavarovanja

Z vlomskim zavarovanjem lahko pri obravnavanih zavarovalnicah zavarujemo vse stvari, ki niso izključene iz splošnih pogojev za vlomsko zavarovanje. Glede na določila splošnih pogojev za vlomsko zavarovanje so predmet zavarovanja vse stvari razen stvari, razstavljenih na sejmih, in kopenskih motornih vozil, prikolic, samovoznih strojev, vodnih plovil in letal vseh vrst. Te stvari so lahko predmet zavarovanja v času, ko so kot zaloga uskladiščene v trgovinskih ali carinskih skladiščih, oziroma so v delavnicah v popravilu in podobno. Po posebnem dogovoru so predmet zavarovanja lahko tudi manjša plovila za razvedrilo (surf), kajaki, kanuji. Zavarovane so samo stvari, ki so navedene v polici. Če stvari v polici niso navedene posamezno, temveč kot zbir, so zavarovane vse stvari, ki so na kraju zavarovanja in pripadajo zavarovanemu zbiru, tako tiste, ki so bile v zbiru ob času sklenitve pogodbe, kakor tudi one, ki so bile dodane kasneje. Zavarovane so samo tiste stvari, ki pripadajo zavarovancu in osebam, ki živijo z njim v družinski skupnosti. Stvari delavcev in stvari drugih oseb, prevzete v popravilo, predelavo, prodajo, najem, hrambo in ročno zastavo ali na posodo so zavarovane samo tedaj, če je to dogovorjeno. Zavarovalnica Triglav dodatno ponuja možnost zavarovanja igralnih avtomatov in njihove vsebine, če je to posebej dogovorjeno. Zavarovalniška hiša Adriatic pa zavaruje v času, ko zavarovanec ne obratuje (ponoči, nedelje,

prazniki ipd.), le do višine blagajniškega maksimuma, druga plačilna sredstva v tem času niso zavarovana.

3.2.5. Zavarovalna vrednost

Zavarovalna vrednost je dejanska vrednost zavarovanega premoženja ob sklenitvi zavarovanja in je osnova za določanje zavarovalne vsote ter kasneje tudi zavarovalnine. Način določanja zavarovalne vrednosti je naveden v splošnih pogojih za vlomsko zavarovanje, in sicer za posamezne skupine premoženja. Zavarovalna vrednost npr. strojev, opreme in inštalacij, sredstev zvez, inventarja in stanovanjskih predmetov je nabavna vrednost novih stvari, zmanjšana za znesek vrednosti, izgubljene zaradi obrabe, starosti in ekonomske ter tehnične zastarelosti (amortizacija). Vrednosti, ki v polici niso določene, so pri Zavarovalnici Triglav za posamezno stvar vrednotene 3 %, zbirka stvari pa največ do 15 % od skupne zavarovalne vsote. Zavarovalnica Maribor in Adriatic ponovno določita najvišjo zavarovalnino, in sicer Zavarovalnica Maribor v 100 DEM, Adriatic 100 EUR za posamezno stvar, za zbirko pa Zavarovalnica Maribor 500 DEM, Adriatic 500 EUR.

3.2.6. Zavarovalni kraj

Kraj zavarovanja predstavlja kraj, kjer so zavarovane stvari v zaklenjenih prostorih, razen za stvari, ki se prenašajo ali prevažajo. Zavarovalnica Triglav pri premestitvi zahteva, da so stvari tudi na novi lokaciji pod enakimi pogoji. Zavarovalnica Maribor tega pogoja ne postavlja, ob premestitvi, ki traja več kot 30 dni, pa zavarovanje preneha. V primeru ropa se zavarovalni kraj razširi tudi izven prostorov in kraja, ki so navedeni v polici, vendar samo na območju Slovenije. Pri Zavarovalni hiši Adriatic pa to določilo ne velja za zavarovanje denarja, vrednostnih papirjev, bančnih kartic, čekov, menic, depozitnih potrdil, zlatnine in drugih vrednih stvari, razen če to ni posebej dogovorjeno in obračunana dodatna premija.

3.2.7. Obračun škode

Pri vseh štirih obravnavanih zavarovalnicah se škoda, ki jo krije zavarovatelj nadomesti v primeru izginotja ali uničenja zavarovane stvari po zavarovalni vrednosti stvari ob nastanku zavarovalnega primera, zmanjšani za vrednost ostankov, povprečnih manipulativnih stroškov in dovoljenega kala. Pri poškodbi zavarovane stvari se škoda nadomesti v višini stroškov popravila, kolikor bi znašali ob nastanku zavarovalnega primera, zmanjšanih za vrednost zaradi obrabe, starosti, ekonomske in tehnične zastarelosti ter za vrednost ostankov.

3.2.8. Stroški po zavarovalnem primeru

Zavarovanje ne krije stroškov za odstranitev ali zmanjšanje nevarnosti in tudi ne stroškov za posredovanje gasilskih ali drugih organizacij, ki morajo po namenu svojega poslovanja ob zavarovalnem primeru brezplačno pomagati.

3.2.9. Zavarovalna vsota

Zavarovalnica jamči le do višine dogovorjene zavarovalne vsote, razen če je drugače dogovorjeno. Zavarovalnica ali sklenitelj zavarovanja lahko zahtevata, da se za naslednja leta znižata zavarovalna vsota³ in premija, če zavarovalna vsota precej presega zavarovalno vrednost.

3.2.10. Dajatve zavarovalnic

Če je zavarovanje sklenjeno na zavarovalno vsoto, govorimo o klasičnem vsotnem zavarovanju. Ne glede na velikost zavarovalne vsote, zavarovalnica ob zaključku likvidacije zavarovalnega primera plača obračunano škodo⁴ največ do višine zavarovalne vrednosti. Kadar zavarovanje sklenemo na zavarovalno vsoto⁵ prvega tveganja⁶, se načelo sorazmerja ne uporablja, nadomestilo zavarovatelja pa se določi vedno v dejanski vrednosti, vendar največ do zavarovalne vsote prvega tveganja (Bijelić, 1998, str. 149). Zavarovalnica Triglav edina ponuja možnost zavarovanja na način dvojnega prvega rizika. Med obravnavanimi zavarovalnicami se nekoliko razlikujejo tudi same izplačane zavarovalnine glede na že izplačano akontacijo in možnost revalorizacije škode pri Zavarovalnici Triglav in izplačila Zavarovalnici Maribor, ki izplača škodo v 14 dneh oziroma 14 dni po prejemu dokaza škodnega primera. Če pa je treba dobiti tudi policijski zapisnik, se izplačilo lahko podaljša na 90 dni. Časovnega izplačila Zavarovalnica Triglav ne definira.

3.2.11. Nevarnostne okoliščine

Pri sklenitvi zavarovalne pogodbe mora sklenitelj zavarovanja prijaviti zavarovalnici vse okoliščine, ki so pomembne za ocenitev nevarnosti. Sklenitelj zavarovanja je tudi dolžan omogočiti zavarovalnici pregled in revizijo tveganja kakor tudi določitev največje verjetne škode.

3.2.12. Sklenitev zavarovalne pogodbe

Zavarovalna pogodba je sklenjena na podlagi pisne in ustne ponudbe.

³ Zavarovalna vsota je najvišji znesek, za katerega jamči zavarovalnica in je praviloma tudi osnova za obračun premije. Določi jo zavarovalec sam oziroma jo zavarovalec in zavarovalnica določita sporazumno.

⁴ Dejanska škoda je najvišja možna zavarovalnina, ki jo lahko zavarovalnica izplača ob nastanku zavarovalnega primera.

⁵ Po Bjeliću se zavarovanje nevarnosti vloma in roba lahko sklene na zavarovalno vsoto, na vsoto prvega tveganja in na taksirano vrednost. Na določitev osnove za določitev premije vplivajo predvsem zaščitni ukrepi (samodejne alarmne naprave, varnostna služba) in razred nevarnosti zaloga blaga, odvisno od izpostavljenosti tveganju vlomne tatvine (Bijelić, 1998, str. 149-150).

⁶ Na prvi riziko zavarujemo zavarovanja, ki v večini primerov ne povzročijo popolnega uničenja premoženja. Zavarovalna vsota v tem primeru ni celotna vrednost zavarovanega predmeta, ampak le največja smiselno ocenjena verjetna škoda. Zavarovanje na prvi riziko se uporablja, kadar je veliko delnih škod oziroma tudi tam, kjer je slab pregled nad škodami

3.2.13. Plačilo premije

V 13. členu zavarovalnica določi, kako, kje in kdaj mora zavarovanec plačevati premije. Navaja tudi pogoje, ki se jih morata držati tako zavarovanec kot zavarovatelj v primeru predčasnega prenehanja zavarovanja oziroma zaradi plačilne nesposobnosti plačevanja premij. Zavarovalnica Maribor v svojih pogojih za razliko od ostalih obravnavanih zavarovalnic posebej navaja možnost razveljavitve pogodbe oziroma neizplačilo premije, če zavarovanec v dogovorjenem roku ne plača vse premije. Stroški pošiljanja oziroma tveganja so stroški zavarovanca.

3.2.14. Povračilo premije

Vsi primeri predčasnega prenehanja in s tem povezana povračila premije so obravnavani v 14. členu pogojev zavarovanja za primer vloma. Obravnavane zavarovalnice so v tem členu enotne.

3.2.15. Zavarovalni primer

Zavarovalni primer nastane v trenutku, ko zaradi ene od zavarovanih nevarnosti zavarovana stvar izgine ali so pri njej začele nastajati poškodbe. Zavarovalnica Triglav in Adriatic definirata zavarovalni primer na ta način, medtem ko Zavarovalnica Maribor ugotavlja, da je zavarovalni primer nastal le v trenutku, ko so pričele nastajati na zavarovani stvari poškodbe.

3.2.16. Zavarovančeve dolžnosti po zavarovalnem primeru

Različne so tudi zavarovančeve dolžnosti. Zavarovalnica Triglav in Adriatic pričakujeta prijavo primera v treh dneh, razlika je v tem, da mora zavarovanec Zavarovalnice Triglav nemudoma obvestiti policijo in navesti, katere stvari so uničene in poškodovane. Zavarovalnicama je dolžan posredovati vse podatke, ki so potrebni za ugotavljanje vzroka, obsega in višine škode, sicer lahko zavarovalnica odkloni plačilo. Zavarovalnica Maribor pa zahteva, da zavarovanec takoj stori vse, kar je v njegovi moči, da bi preprečil nadaljnje nastajanje škode, v osmih dneh pisno obvesti zavarovalnico in navede poškodovane, uničene in izginule stvari. V kriminalnih primerih je zavarovanec dolžan obvestiti policijo.

3.2.17. Izvedenski postopek

Vsaka pogodbeni stranka je upravičena do izvedenca, če nastanejo sporna dejstva. Pogoje, ki jih morata upoštevati zavarovanec in zavarovatelj ob nastanku spornih dejstev so vsebina 17. člena splošnih pogojev vlomskega zavarovanja.

3.2.18. Izsleditev ukradenih stvari

Zavarovalnice ponujajo enake pogoje tudi, če se ukradena stvar najde. Takoj ko zavarovanec izve, da so bile ukradene stvari najdene, mora z organi za notranje zadeve storiti vse potrebno, da ugotovi ali so najdene stvari njegova last, ter o tem obvestiti zavarovatelja. Če zavarovanec še ni dobil izplačane zavarovalnine, mora najdene stvari sprejeti. Če pa je nadomestilo škode že prejel, preden so ukradeno stvar našli, lahko stvari prevzame, zavarovatelju pa vrne izplačano odškodnino za nepoškodovane stvari. Zavarovanec lahko prevzame tudi poškodovane stvari po znesku, ki se določi sporazumno z zavarovalnico.

3.2.19. Zavarovanje po zavarovalnem primeru

Po zavarovalnem primeru, pri katerem so bile zavarovane stvari poškodovane, se zavarovalno razmerje nadaljuje brez sprememb, za stvari, ki so bile uničene ali so izginile, pa zavarovanje preneha.

3.2.20. Sprememba zavarovalnih pogojev ali premijskega cenika

Spremembo zavarovalnih pogojev ali premijskega cenika mora sklenitelj dobiti pri Zavarovalnici Triglav in Adriatic vsaj v 60 dneh pred potekom tekočega zavarovalnega leta, pri Zavarovalnici Maribor pa v 90 dneh. Sklenitelj zavarovanja mora pri Zavarovalnici Maribor odpovedati zavarovalno pogodbo najkasneje 60 dni pred iztekom tekočega zavarovalnega leta oziroma v 30 dneh, medtem ko sklenitelj zavarovanja pri Zavarovalnici Triglav in Adriatic lahko odpove zavarovalno pogodbo 60 dni po prejemu obvestila.

3.2.21. Zavarovanje na tuj račun

Zavarovalnica Maribor ponuja v 12. členu zavarovanje na tuj račun. V svojem imenu na račun druge osebe lahko to stori vsak, ki ima za to interes in ob privolitvi tistega, čigar interes je bil zavarovan in mu te pravice pripadajo.

3.2.22. Začetek in konec zavarovalnega kritja

Zavarovalnica Maribor natančno definira tudi začetek in konec zavarovalnega kritja. O večkratnem ali dvojnem zavarovanju za isti predmet mora zavarovanec posebej obvestiti Zavarovalnico Maribor. Posebej določa tudi odvetniške stroške pri uveljavljanju materialne škode razen pod posebnimi pogoji, navedenimi v pogojih.

3.2.23. Zaključek

Splošni pogoji za vlomsko zavarovanje Zavarovalnice Triglav, Adriatica in Zavarovalnice Maribor se med seboj bistveno ne razlikujejo. Pogoji Zavarovalnice Maribor so najbolj

natančni in tudi denarno oziroma številčno najbolj definirani. Pogoji Zavarovalnice Triglava pa ponujajo najširšo paleto predmetov zavarovanja, denarni zneski niso denarno definirani, temveč so pogoji, pod katerim je mogoče stvari zavarovati, navedeni v polici ali priloženi s posebno klavzulo. Splošni pogoji za vlomsko zavarovanje Zavarovalnice Adriatic so vsebinsko zelo podobni kot pri Zavarovalnici Triglav. Razlika je v tem, da so zneski, do katerih lahko stvar zavarujemo zelo natančno določeni, podobno kot pri Zavarovalnici Maribor.

Pogoji se med seboj razlikujejo v definiranju zavarovanih nevarnosti, pri definiciji ropa in vlomske tatvine, pri predmetu zavarovanja, zavarovalni vrednosti, zavarovalnem kraju, obračunu škod, pri dajatvah zavarovalnic, plačilu premije, pri zavarovančevih dolžnostih v zavarovalnem primeru in v načinu obveščanja ob spremembi zavarovalnih pogojev ali premijskega cenika. V vseh ostalih členih pa zavarovalnice definirajo svoje pogoje skoraj identično. Enako so definirani naslednji členi: stroški po zavarovalnem primeru, zavarovalna vsota, nevarnostne okoliščine, način sklenitve zavarovalne pogodbe, povračilo premije, izvedenski postopki, izsleditev ukradenih stvari, zavarovanje po zavarovalnem primeru, način obveščanja ob spremembi naslova, način obveščanja, uporaba zakona in pristojnosti v primeru spora.

3.3. Zavarovane nevarnosti po posameznih zavarovalnih vrstah

Vlomsko zavarovanje vključuje mnogo nevarnosti, ki se skoraj v celoti navezujejo na človeški dejavnik. Ljudje zaradi različnih razlogov nenamerno oziroma namerno škodujejo drugi osebi, največkrat z namenom, da bi si nelegalno pridobili tuje premoženje. Vsak dan lahko v medijih beremo o kaznivih dejanjih, kot so izpred hiše odpeljani avtomobili in kolesa, bodisi o vlomih v stanovanje ali o uličnih ropih. Za vse opisane primere se je možno zavarovati pri različnih zavarovalnicah.. Zavarovalnice ponujajo več različnih zavarovanj zoper krajo. Najbolj običajno je tako imenovano vlomsko zavarovanje. Vlomsko zavarovanje zavaruje premičnine v stanovanjskih in drugih zgradbah ter tudi v industriji, ko gre za zavarovanje zalog in izdelkov. Z vlomskim zavarovanjem je mogoče zavarovati vrednostne predmete, denimo zlatnino in dragocene slike ali druge umetniške predmete, vendar le če so v zaklenjenih hraniščih. S tem zavarovanjem je mogoče zavarovati tudi denar med prevozom in prenosom. Pogoj je, da so predmeti v zaprtih in zaklenjenih prostorih. Gotovina mora biti poleg tega še v posebnem hranišču. Bolj ko je hranišče močno, denimo da gre za težko masivno blagajno ali oklepni trezor, večje jamstvo lahko prevzame zavarovalnica.

Podobno je tudi zavarovanje proti ropu. Pri tem zavaruje zavarovalnica tudi stvari, ki jih ima zavarovanec osebno pri sebi, denimo kamero ali fotografski aparat. Pri zavarovanju gotovine pa veljajo omejene zavarovalne vsote. Glede zneskov sta možni najmanj dve različni zavarovanji: za zavarovalno vsoto in zavarovanje na prvi riziko. Odločitev, kaj izbrati, pa se zaplete zato, ker zavarujejo zavarovalnice možno škodo pri kraji tudi v sklopu drugih

zavarovanj. Eno takih je pri Zavarovalnici Triglav zavarovanje stanovanjskih premičnin. Omenjeni zavarovanji sta si zelo podobni, pri čemer velja, da se za zavarovanje stanovanjskih premičnin odločajo predvsem posamezniki oziroma gospodinjstva, saj krije več škodnih primerov tudi za druga tveganja – npr. požar, strelo, eksplozijo, vihar, točo, poplavo in podobno. Zavarovanje stanovanjskih premičnin zavaruje stanovanjske in druge premičnine v stalno naseljenih stanovanjih in hišah, tudi če so v najemu, za primer vloma, ropa ali roparske tatvine. Dodatno to zavarovanje zavaruje kolesa, tudi kadar so zunaj zaklenjenih zavarovalnih prostorov. Pri Zavarovalnici Maribor imajo zelo podobno zavarovanje, to je zavarovanje stanovanjske opreme, pri Adriaticu pa ponujajo zavarovanje stanovanjskih premičnin v sklopu Superstan-a, znotraj katerega ponujajo celovito zavarovanje doma. Zavarovalnica pri kraji gotovine in čekov v nezaklenjenem hranišču pri zavarovanju stanovanjskih premičnin jamči največ 2,5 %, če so stvari zaklenjene, pa 5 % od zneska za izračun tako imenovane dajatve zavarovalnice. Zavarovanje postane dražje, če v stanovanju ali v hiši, ki jo zavarujemo pred vlomom, nihče ne stanuje.

Za vlomsko zavarovanje se ponavadi odločajo podjetja in podjetniki, vendar se zahteva, da so objekti še posebej zavarovani s paznikom ali vsaj dvometrsko ograjo. Seveda lahko vlomsko zavarovanje sklenejo tudi posamezniki, če imajo denimo veliko umetnin in drugih dragocenosti, saj lahko v tem primeru dobijo višjo zavarovalnino, če pride do kraje. Plačana premija za vlomsko zavarovanje je odvisna predvsem od vrste zavarovanih stvari (oprema, zaloga, dragocenosti, ...) in od lokacije vrednosti.

Zavarovanje navadne tatvine je možno v sklopu turističnega zavarovanja, kjer so osebne stvari in prtljaga zavarovane do določenega zneska. Zavarovalnica Adriatic znotraj turističnega zavarovanja krije tudi nevarnost tatvine delov vozila in enako kot Zavarovalnica Triglav stroške reševanja in prevoza zaradi nesreče ali okvare vozila. Pri zavarovanju stanovanjskih premičnin je zavarovana navadna kraja le v primeru kraje perila, posteljnine in obleke v skupnih prostorih hiše, denimo v pralnici ali sušilnici, oziroma če se sušijo na terasi ali dvorišču zgradbe. Tudi tu veljajo omejitveni pogoji. Znesek, ki ga pokrije zavarovalnica, je omejen in tatvina se mora zgoditi podnevi – od zore do mraka (Petrovčič, 2003, str. 18).

Za primer vloma in ropa pa se lahko zavarujemo tudi v avtomobilskem zavarovanju, bolje rečeno s kasko zavarovanjem, saj nobeno od zgoraj naštetih zavarovanj ne krije kraje motornih vozil, čolnov in letal. Zavarovalnica krije pri zavarovanju stanovanjskih premičnin le krajo jadralne deske oziroma surfa in kolesa. Kraja kolesa je krita le pri zavarovanju stanovanjskih premičnin za primer vloma in ropa, če je kolo v stanovanju ali v hiši. S posebnim dogovorom je mogoče zavarovati tudi kolo, ki ni v stanovanju, a zavarovalnica pokrije škodo le, če je bilo med krajo tudi na prostem priklenjeno na kak fiksen predmet (Kavčič, 2003, str. 19). Avtomobilski kasko krije škodo, ki nastane zaradi tatvine ali ropa vozila, protipravnega odvzema vozila z namenom da se uporabi za vožnjo, škodo na vozilu, nastalo pri izvedbi teh kaznivih dejanj, pod pogojem, da je bilo vozilo zaklenjeno oziroma v

zaklenjenem prostoru. Dodatno lahko zavarujemo stvari oziroma dragocenosti, ki so shranjene v vozilu. Zavarovalnica Triglav, Maribor in Adriatic ponujajo tudi delne kombinacije, znotraj katerih lahko zavarujemo vozilo za različna tveganja, kot so tatvina stekel, svetlobnih teles, ogledal oziroma zavarovanje na parkiriščih in proti divjadi.

Za primer vloma in ropa se je možno zavarovati tudi znotraj gradbenega in montažnega zavarovanja. Gradbeno zavarovanje krije škodo, ki nastane zaradi vlomne tatvine in navadne tatvine v objekt vgrajenih delov in opreme. Zavarovalnica Triglav zavaruje objekte v gradnji, gradbeni in inštalacijski material ter gradbene dele in elektronsko opremo.

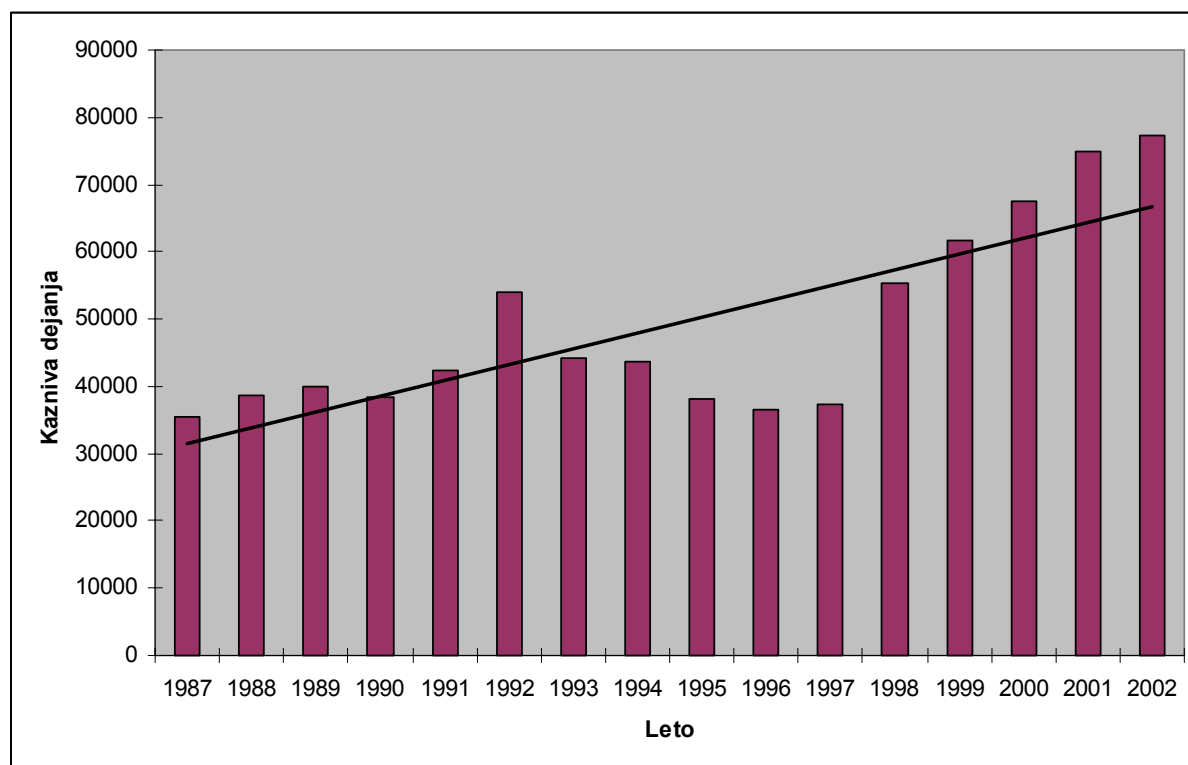
Znotraj strojelomnega zavarovanja zavarujemo stroje, električne naprave itd. za primer vlomske tatvine ali ropa. Lahko pa stvari zavarujemo tudi pri prenosu in prevozu. V tem primeru so stvari zavarovane za škodo zaradi vlomske tatvine in ropa.

Zavarovalnice ponujajo še zavarovanje računalnikov in zavarovanje stekel. Znotraj teh zavarovanj se je mogoče zavarovati za primer vloma in ropa. Zavarovalnica Triglav za razliko od Zavarovalnice Maribor in Adriatic ponuja posebej še nekatere zavarovalne vrste, znotraj katerih se je možno zavarovati za primer vloma in ropa. Ta zavarovanja so zavarovanje opreme v zakupu, zavarovanje sejmov, zavarovanje zaloga blaga v hladilnicah in kargo zavarovanje blaga na domačih in mednarodnih prevozi. Zaradi vse pogostejšega vandalizma pa Zavarovalnica Maribor kot edina zavarovalnica ponuja zavarovanje nagrobnih spomenikov za primer tatvine nagrobnega spomenika.

3.4. Temeljne nevarnosti

Iz tabele 11 v prilogi je lepo razvidno, da kazniva dejanja naraščajo. Slika 4 prikazuje, da so se kazniva dejanja med leti 1993-1997 celo zmanjševala, leto 1998 pa je prelomno. V obdobju zadnjih šestih let se je stanje na področju varnosti zelo poslabšalo, saj kazniva dejanja zelo hitro naraščajo. Najbolj nevarno območje s stališča ropa in vloma naj bi bila po zagotovilih strokovnjakov, med njimi tudi Janka Gorška, velika urbana središča, predvsem Ljubljana. Tu se zgodi okoli 50 % vseh kaznivih dejanj (tabela 13 v prilogi). To trditev je mogoče postaviti tudi za 50 let naprej, saj analize kažejo, da se tudi v bolj razvitih državah zahodne Evrope kazniva dejanja koncentrirajo v bogatih mestnih središčih. Tam kriminal vsakodnevno narašča. Za kriminalce predstavljajo velika urbana središča nekakšno »tržnico, kjer vsak najde nekaj zase«. V teh središčih se predvsem povečuje kriminal, kot so manjše in srednje tatvine, tatvine avtomobilov, vlomi v avtomobile oziroma povzročitev manjše ali srednje velike premoženjske škode.

Slika 4: Prikaz števila kaznivih dejanj in trend za RS v letih med 1987 in 2002

Vir: Tabela 18

3.4.1. Vlom

Vlom je dejanje, s katerim nekdo protipravno stopi v zaprt, zaklenjen prostor (stanovanje, klet, garažo, počitniško stanovanje,...).(Statistični letopis 2003).

Vlomi so v Sloveniji zelo pogost pojav. Po oceni J. Gorška, kriminalističnega inšpektorja, skupna škoda zaradi vlomov presega skupno škodo zaradi ropov in je nekaj več kot milijardo tolarjev. Letno se v povprečju zgodi preko 10.000 vlomov, kar v povprečju pomeni več kot 30 vlomov dnevno. Trenutni »hit« v Sloveniji je vlom, ki mu sledi kraja zelo dragega avtomobila. Kriminalci vlomijo v hišo in s pomočjo originalnega ključa odpeljejo vozilo iz garaže. Kriminalci največkrat odpeljejo vozilo višjega cenovnega razreda, zato je škoda ponavadi zelo visoka. V Sloveniji naraščajo tudi vlomi v trgovine s tehnično robo in vlomi, s katerimi kriminalci pridobijo manjše premoženjske koristi. Po besedah J. Gorška se povprečna preiskanost kaznivih dejanj vloma giblje med 16 do 20 %.

Povprečno gospodinjstvo v Angliji in Walesu naj bi postalo žrtev kriminala zaradi vloma vsakih 50 let oziroma 3,4 % gospodinjstev je v obdobju 2002/03 doživelo vsaj en vlom oziroma poskus vloma v obdobju 12 mesecev (1993 na primer 6,5 %). Seveda je to tveganje v bolj nevarnih soseskah veliko večji. Vlomi v VB so se od leta 1997 zmanjšali kar za 39 % ([<http://www.crimereduction.gov.uk/statistics28.htm>]), medtem ko v Sloveniji število vlomov

vsako leto ostaja na isti ravni oziroma celo raste. Vzrok je verjetno v različni stopnji razvoja države, različnem načinu dela represivnih organov (vključno s programi za zmanjševanje kriminalitete in ustrezno preventivo kriminalnih dejanj) in v različnih socialno-ekonomskih razmerah.

Vlomi so se v Sloveniji v letu 2002 povečali za 2 % v primerjavi z letom 1999. Najbolj so se povečali vlomi v stanovanja (72,2 %), za 55,5 % več vlomov je bilo v sakralne objekte, za 19,1 % več vlomov v gostinske lokale in za 8,8 % več vlomov v trgovine. Znižalo pa se je število vlomov v cestna vozila (za 5,5 %) ter število vlomov v počitniške hiše in sicer za 19,6 % (Letno poročilo policije 2001). Po policijski statistiki v Sloveniji so 28 % vseh kaznivih dejanj oškodovanci utrpeli na parkiriščih, kjer se je zgodilo 47 % vseh poškodovanj tujih stvari, 43 % vseh odvzemov tujih vozil in 27 % vseh tatvin. Na drugem mestu so stanovanjske hiše v naselju s 16 % vseh kazniv dejanj (25 % odvzemov vseh motornih vozil, 17 % vseh velikih tatvin, 13 % tatvin, 13 % poškodovanj tujih stvari). V stanovanjih v blokih se je zgodilo le 7 % vseh kriminalnih dejanj (Brvar, 2002a, str. 21).

3.4.1.1. Vlomi v stanovanja

Pri vlomih v stanovanja nas zanimata dve področji: materialna škoda in škoda, ki jo utrpijo osebe. O vplivu vlomov na žrtve sta bili izdelani dve sistematični študiji in sicer v Londonu in Torontu. Maguire je opravil razgovore s 322 osebami, ki so prijavile vlome. 78 % žrtev je bilo v času kaznivega dejanja zdoma, 16 % jih je v času storitve kaznivega dejanja spalo, in le 4 % se jih je storilci srečalo iz oči v oči (Pavlovič, 2000a, str. 22).

Vlomi v stanovanja in stanovanjske hiše so v porastu, izjema je le leto 2003 (tabela 15 v prilogi). Kot lahko vidimo v tabeli 16 v prilogi, Slovenija zaseda zelo visoko 16. mesto z 8,26 vloma na 1000 prebivalcev. Vlomilci po policijski statistiki iz stanovanja in stanovanjskih hiš najpogosteje odnašajo denar, zlatino, potne liste, nakit in umetnine. Vlomilci svojo žrtev spremljajo dlje časa, spoznavajo njene navade in posebnosti in na osnovi teh podatkov vlomijo. Tovrstna kazniva dejanja so vse pogostejša v dopoldanskih urah, ko so lastniki na svojih delovnih mestih, sicer pa takrat, ko so na potovanjih ali dopustih. Statistično gledano se veliko število vlomov zgodi tudi v nočnem času med 24.00 in 5.00 uro, ko so oškodovanci doma oziroma spijo. Najpogostejši način za vstop v objekte je lomljenje zunanega dela cilindričnih vložkov na ključavnicah ter vstopanje z odpiranjem vrat z lomilnim orodjem in silo telesa. Kriminalci v zadnjem obdobju ne izbirajo več dneva in letnega časa, delujejo takrat in tam, kjer jih najmanj pričakujemo. Naša osebna varnost in varnost premoženja sta vedno bolj ogrožena.

Rešitev, kako kar najbolj zavarovati svoje premoženje, je v storitvah, ki jih ponujajo varnostna podjetja z mehansko in tehnično zaščito. Ker pa si jo posamezniki težko privoščijo, je za zagotavljanje splošne varnosti državljanov in njihovega premoženja toliko bolj

nenadomestljiva vloga policije, seveda če je njena prisotnost na terenu stalna in pravilno razporejena. Njej je lahko v veliko pomoč delo intervencijskih skupin varnostnih podjetij, pri čemer je zelo pomembno, da so za svoje delo dobro usposobljeni (Ivanovič, 2000, str. 9).

3.4.1.2. Vlomi v trgovine

Trgovine in blagovni centri od nekdaj predstavljajo pravi magnet za naključne in sistemske tatove. Prvi kradejo podnevi, vrednost ukradenega blaga je nižja, ukradene predmete pa odnesejo s sabo skozi glavni vhod. Drugi vlamljajo in kradejo ponoči, ukradeno blago je dražje, število ukradenih kosov je večje. V mnogih raziskanih primerih je na primer vlomljeno skozi stranska vrata ali okna stranišča, ki so jih zaposleni »slučajno« pozabili zapreti (Golob, 1997, str. 99). Da se izognejo tem krajam, so trgovine sprejele številne ukrepe za varovanje svoje lastnine.

3.4.1.3. Vlomi v vozila

V Sloveniji vsako leto vlomijo v približno 3750 avtomobilov. Policija jih uspešno reši le nekaj več kot 10 %. Vzrok nizkega števila rešenih primerov je v spretnosti kriminalcev, v naravi kaznivega dejanja in v premajhni oziroma neustrezni samozaščiti lastnikov avtomobilov. V Sloveniji smo šele zadnja leta priča majhnemu napredku pri odkrivanju teh dejanj. V letu 2003 je bilo po uradni statistike policije prvič opaziti zmanjšanje vlomov oziroma poskusov vloma v avtomobile (Letno poročilo policije 2003). Po vzoru tujih držav (Velike Britanije in Nemčije) lahko verjetno v naslednjih letih pričakujemo počasno zmanjševanje rasti teh kriminalnih dejanj. Na področju Velike Britanije so kraje na začetku devetdesetih dosegle vrhunec z najvišjo točko v letu 1993, ko so zabeležili kar nekaj manj kot 2,5 milijona vlomov oziroma poskusov vlomov v avtomobile. Do leta 2002/03 se je število vlomov občutno znižalo (manj kot 1,5 milijona vlomov oziroma poskusov vloma v avtomobile).

Po besedah strokovnjakov je načinov, kako vlomiti v avto, zelo veliko. Vlomilci najpogosteje vdrejo v avto s kovinskim listom ali razbijejo steklo. Najpogosteje iz avta odnesejo zunanjo opremo (32 %), avtoradio (23 %), pogosto pa tudi druge dragocenosti (16 %), ki jih lastniki pozabijo ali celo shranjujejo v avtu. (Nicholas Sian & Wood Martin, Home security facts and figures, 2004). Po besedah J. Gorška se v zadnjih letih pri nas pogosto srečujemo s krajo zračnih zaščitnih blazin (visoka cena!).

Statistično se največ (kar tretjina) vlomov oziroma tatvin avtomobilov zgodi blizu doma, na ulici, kjer puščamo oziroma parkiramo svoje avtomobile, 19 % vlomov pa se zgodi na urejenih parkiriščih. Za najbolj nevarna območja velja v Sloveniji po Gorškovem mnenju Ljubljana, kjer se zgodi več kot 50 % vseh vlomov v avtomobile. Veliko število vlomov v avtomobile ima vsaj dve žalostni razsežnosti: oškodovane lastnike vozil, hkrati pa nam

številke povedo, da je med tatovi vse več mladih, malone še otrok, ki kradejo predvsem zato, da si zagotovijo dnevni odmerek droge, saj je med tatiči kar 70 % mladih zasvojevcev.

3.4.2 Tatvine

Za tatvino velja, če kdo komu vzame tujo premičnino z namenom, da si jo protipravno prilasti. Če storilec vlomi, vdre ali z drugačnim premagovanjem večjih ovir pride v zaprto stavbo, sobo ali blagajno, omaro ali druge zaprte prostore, velja tatvina kot velika tatvina (Golob, 1997, str. 32).

Poznamo naključne in sistemske tatove ter kleptomane, ki pa jih je v resničnem življenju zelo malo. Naključni tatovi največkrat delajo sami in izkoristijo nepričakovane priložnosti. Po statistiki sodeč smo za največje število tovrstnih dejanj krivi sami (odklenjen avto, dokumenti na mizah, odklenjene garderobe itd). Naključne tatvine so nepripravljene in neorganizirane, storilci pa so posamezniki, ki jih zamika nevarovano sredstvo, denar ali podatek. Zaradi dokaj nizke ravni splošne varnosti večine izmed nas so zelo pogoste, skupna vrednost ukradenega blaga pa celo presega vrednost velikih tatvin (Golob, 1997, str. 33). Za razliko od naključnih pa sistemski tatovi kradejo vedno po pripravljenih načrtih, redko delajo sami in so ponavadi povezani v organizirane skupine.

3.4.2.1. Tatvine oziroma kraje vozil

Glede kraj avtomobilov naj bi bila Slovenija statistično gledano še »nedolžna dežela«, saj pri nas na 1000 prebivalcev ukradejo ali odvzamejo 0,73 avtomobila, medtem ko je svetovno povprečje 1,99 (tabela 17 v prilogi). Pred tatovi sta med državami EU najbolj varni Avstrija in Nemčija z nekaj manj kot eno tatvino na 1000 prebivalcev. V Veliki Britaniji ukradejo 5,67 vozila na 1000 prebivalcev ter 6,0 vozil na Danskem (www.nationalmaster.com). Med evropskimi prestolnicami tatov avtomobilov naj bi bila Budimpešta najmanj varna, viri za države, ki ležijo bolj vzhodno, pa žal niso dovolj zanesljivi. Samo v Moskvi pričakujejo, da bo letos ukradenih 7000 vozil (v Sloveniji letno izgine približno 1300 vozil). Lansko leto je v Sloveniji izginilo 965 osebnih, kombiniranih in tovornih vozil, kar pomeni 48,54 vozila na 100.000 prebivalcev. To nas uvršča povsem na rep Interpolove lestvice evropskih držav, torej med varne države. Največ vozil izgine v Švici, letno izgine kar 896,67 vozila na 100.000 prebivalcev (Marinič, 2000). V Sloveniji se 67 % vseh tatvin avtomobilov zgodi v prestolnici oziroma v območju Ljubljane.

Odvzemi motornih vozil so v Sloveniji (v Angliji in Walesu so se kraje vozil zmanjšale za 31 % od leta 1997) v vse večjem porastu. Tatove privabijo vozila višjega cenovnega razreda, slabše varovana vozila, ki so parkirana na slabše osvetljenih mestih, odprtih garažah stanovanjskih hiš ali garažnih prostorih. Tudi odvzemi motornih vozil samo zaradi vožnje do določenega kraja so pogosti (Letno poročilo policije 2003).

Tabela 2: Statistika ukradenih vozil v RS v letu 2002 po tipu vozila in najbolj nevarna območja

Znamka avtomobila	Število
VW	277
RENAULT	193
AUDI	97
ZASTAVA	49
MERCEDES	49
FIAT	44
BMW	38
OPEL	28
CITROEN	21
PEUGEOT	20
ŠKODA	16
FORD	15
ALFA ROMEO	15
SEAT	13
HYUNDAI	10

Območje	Število
Ljubljana	737
Celje	89
Maribor	75
Nova Gorica	67
Koper	28

Vir: Garbajs, 2004, str. 121-124.

Tistih tatov avtomobilov, ki bi kradli za svoje potrebe, je relativno malo, a še ti segajo v glavnem le po vozilih nižjih cenovnih razredov. Vozila višjih cenovnih razredov se po izkušnjah kriminalistov kradejo za znanega naročnika in kar najhitreje izginjajo v dobro organiziranih verigah iz naše države, zato jih policija odkrije le približno četrtno. Težava je v tem, da so tatovi vedno korak pred policisti; tako v času, v svoji organiziranost in domiselnosti. Te verige so običajno zelo dobro organizirane. Do glavnih organizatorjev in naročnikov je zelo težko priti. Po ugotovitvah sodeč, so glavni organizatorji pri nas opravljenih tatvin predvsem zunaj Slovenije, večinoma v državah bivše Jugoslavije. (Vlado Maksimovič, Letno poročilo policije 2002). Večino ukradenih dražjih vozil tatovi odpeljejo čez mejo na Bližnji vzhod ali na jug Balkana. Vozilo je običajno po nekaj urah že prek naše meje, včasih pa za določen čas kakšen avto skrijejo v katero izmed garaž, da se iskanje avtomobila nekoliko poleže. Kje bomo iskali vozila, je odvisno tudi od znamke avtomobila in lastnosti vozila. Če so vam torej pred letom dni ukradli passata s 150-konjskim motorjem, obstoji velika verjetnost, da je vozilo v Rusiji ali Črni gori. Če pa ste ostali brez 90-konjske različice, ga iščite doma oziroma iščite njegove dele, ki se uporabijo za popravilo podobnih karamboliranih avtomobilov. V obeh primerih naj bi imeli bolj malo možnosti za uspeh (Garbajs, 2004, str. 121). Edino upanje okradenemu ostane kasko zavarovanje.

Po besedah svetovalca Matjaža Trapečarja, ki je pogodbeni vlomilec pri policiji, naj bi bila vsaka dodatna, po možnosti čim bolj nepredvidena ovira (torej zaščita), dobrodošla, saj pomeni za tatove dodaten čas in zahtevnejše orodje. Izkušnje policistov to potrjujejo, saj

groba ocena kaže, da je pri avtomobilih s kakovostno mehansko ali elektronsko zaščito za približno 70 % manj tatvin ali vlomov.

V Sloveniji se število ukradenih vozil iz leta v leto celo zmanjšuje, skupna škoda pri kraajah pa se krepko povečuje. V tabeli 2 vidimo, da so najbolj zaželeni avtomobili znamke Volkswagen, najbolj pogosto ukradeni avtomobil po podatkih J. Gorška pa Audi A6. Na drugem mestu po zaželenosti so vozila znamke Renault, sledijo jim pa še Mercedes, Fiat, BMW in Zastava, ki je tudi na seznamu najbolj vročih vozil pred znamkami kot so Alfa Romeo, Opel, itd.. Statistika pokaže, da so za krajo nezanimivi japonski in korejski avtomobili in avtomobili znamke Ford (Garbajs, 2004, str. 122). Za kraje avtomobilov višjega cenovnega razreda je značilen drugačen vzorec kraje. Najprej kriminallec natančno in po vnaprej izdelanem načrtu vlomi v hišo, nato pa z originalnim ključem odpelje dragoceno vozilo. V takšnih primerih je škoda zelo velika. Najpogosteje pa je vozilo ukradeno s ponarejenim, ukradenim oziroma izgubljenim ključem (Majc, 2004). Vozilo lahko odpeljejo na različne načine, odvisno od znamke ali tipa vozila, v vseh primerih pa na zelo lahek in preprost način. Opisanih načinov vlomov je mnogo, skoraj za vsako alarmno napravo oziroma mehansko prepreko je drugačna rešitev (Garbajs, 2004, str. 121-122). Uspešnost policije je na tem področju dokaj majhna, odstotek raziskanosti se giblje okoli 20 %. Policija izvaja poostrene nadzore v blagovnih centrih in na prireditvah, kjer je veliko ljudi. Tam je po mnenju J. Gorška največja možnost, da ostanemo brez vozila.

3.4.2.2. Osebne tatvine

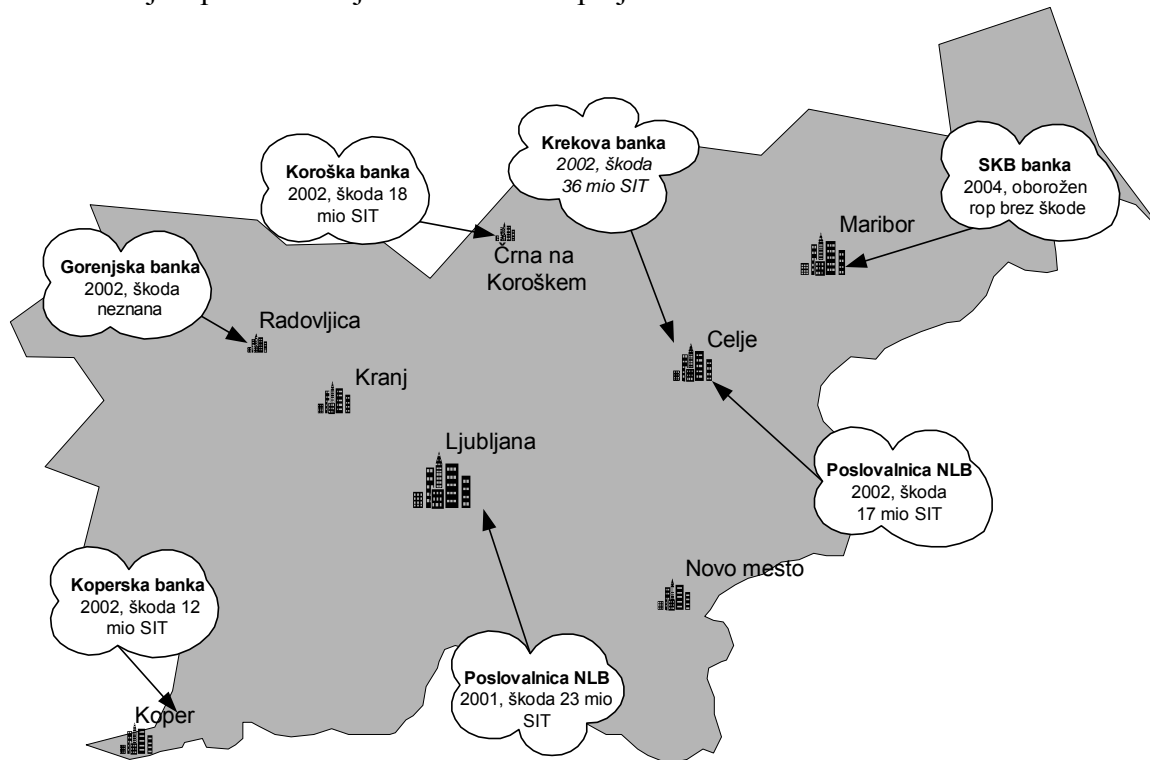
Osebna tatvina je dejanje, s katerim nekdo drugemu vzame stvar z namenom, da si jo protipravno prilasti, in pri tem ne uporabi neposredne sile na življenje in telo.

V Angliji in Walesu so bili v obdobju 2002/03 priča 685.000 osebnim tatvinam, ki so se povečale kar za 14% glede na leto prej. V Sloveniji natančnih številčnih podatkov žal nisem zasledil, vendar policija trdi, da so osebne tatvine v porastu.

3.4.3 Rop

O ropu govorimo, kadar so zavarovane stvari odvzete z uporabo sile ali ogrožanjem življenja in zdravja zavarovanca, njegovih delavcev ali svojcev. O uporabi sile govorimo, če je bil odpor onemogočen. Kaznivo dejanje roparske tatvine se od ropa razlikuje po razlogu za uporabo sile. V tem primeru storilec zoper drugo osebo uporabi silo ali ji zagrozi z neposrednim napadom na življenje in telo le, če ga je zalotila pri tatvini (Golob, 1997, str. 35-36).

Slika 5: Večji ropi v Sloveniji od leta 2000 naprej

Vir: Lastna izdelava, 2004.
Ustni podatki Janka Gorška, 2004.

Slovenija je zaenkrat še dokaj varna država. Povprečno se letno zgodi nekaj manj kot 500 ropov (tabela 19 v prilogi), kar pomeni nekaj več kot 1 rop na dan. Slovenija je s 474 ropi na 55. mestu svetovne lestvice (tabela 18 v prilogi). Verjetnost, da postanemo žrtev ropa je 0,25 na 1000 prebivalcev, kar Slovenijo uvršča na 46. mesto. V slabi varnostni situaciji v Evropi vodijo Španija (12,41), Portugalska (1,7) in Velika Britanija (1,59) (www.nationmaster.com). V zadnjih letih se število ropov v Sloveniji že zelo približuje Madžarski, še vedno pa krepko zaostaja za sosedo Italijo in Poljsko. Po hitrem naraščanju ropov sodeč, je verjetno le vprašanje časa, kdaj se bomo izenačili z nekaterimi članicami Evropske unije (Predanič, 1999, str. 12).

V svetu in tudi pri nas se pojavlja vse več napadov na objekte, kjer je na razmeroma lahek način mogoče priti do večjih količin denarja ali vrednostnih predmetov. Tako v zadnjem obdobju pogosto prihaja do takih ropov. Plod hitrega gibanja tečaja slovenskega tolarja v preteklih letih je povzročil razcvet menjalnic (tabela 20 v prilogi). Sredstva, ki jih morajo lastniki menjalnic investirati v obvezno opremo, so zanemarljiva, saj so zahteve zakonodaje in pogoji zavarovalnic minimalni (Predanič, 1999, str. 13). Večina lastnikov menjalnic na račun hitrega zaslužka in zniževanja stroškov varčuje pri varovanju. Na ta način zmanjšujejo varnost zaposlenih, strank in tudi svojega premoženja. Ne smemo pa pozabiti tudi na visoke stroške raziskav kaznivih dejanj, ki jih plačajo slovenski davkoplačevalci. Število ropov v menjalnicah se vsako leto povečuje, z izjemo leta 2003 (1 rop menjalnice), manj pa je ropov v

drugih finančnih ustanovah. Pri ropih v finančnih ustanovah so se pogosteje pojavljale organizirane kriminalne združbe, kar je zmanjšalo učinkovitost sedanjih ukrepov za zaščito ljudi in premoženja v teh ustanovah. Da so ropi v denarne ustanove v porastu, kaže podatek, da je bilo leta 2000 za 100 % več ropov kot v letu 1993 (16) (Ivanovič, 2000, str. 8).

Znano je dejstvo, da je v Sloveniji kaznivih dejanj z elementi nasilja iz leta v leto več, predvsem se povečuje število tistih kaznivih dejanj, pri katerih kriminalci za rop uporabijo hladno ali strelno orožje. Žal je znano tudi, da je med storilci kaznivih dejanj vse več mladostnikov, skrb vzbuja kategorija odvisnikov od mamil (slika 6 v prilogi). Izjema je leto 2003, ko je bilo število ropov izredno nizko; to se po mnenju strokovnjakov najverjetneje ne bo nikoli več ponovilo (Goršek, 2004). Pri ropih je napadalcev pogosteje več in v večini primerov so žrtvi neznani. Udeleženci Mednarodne ankete o viktimizaciji pa so kar za četrtno doživetih napadov poročali, da žrtve roparja na videz poznajo ali ga poznajo celo po imenu. Po podatkih viktimizacijskih študij in policije je strelno orožje pri ropih čedalje bolj pogosto (Umek, 2003, str. 15-17). Pomembna značilnost ropov (brez uličnih ropov) je, da se v nekem obdobju skoncentrirajo na eno samo območje (Celje v letu 2002), premoženjske škode pa so v povprečju veliko večje kot pri drugih kaznivih dejanjih in jih največkrat povzročijo večje, dobro organizirane skupine kriminalcev, ki svoje življenje dobesedno posvetijo kriminalu.

Po podatkih se število ropov v bolj razvitih državah zmanjšuje, npr. v Veliki Britaniji je bilo v obdobju 2002/03 108.045 ropov, kar pomeni 14 % zmanjšanje glede na leto prej (od tega 90 % osebnih tatvin - ropov, ostalo so večji ropi). V ZDA se je zgodilo 512.490 ropov, od tega je bilo kar 169.980 ropov, kjer so bili udeleženci poškodovani.

Po besedah ing. Jožeta Predaniča bi morali imeti vodilni predstavniki varnostnih podjetij in policija skupno strategijo pri preprečevanju ropov, ki so v javnosti vse bolj odmevni. Varnostne službe vedno bolj skrbijo za varovanje ustanov s tehničnimi sredstvi in za posredovanje z intervencijskimi skupinami. To bi lahko pri izvajanju skupne strategije preprečevanja ropov zelo dobro izkoristili (Predanič, 1999, str. 13).

3.4.4. Zaključek

Med premoženjskimi kaznivimi dejanji prevladujejo tatvine, vlomi in poškodovanja tuje stvari. Po uradnih statističnih informacijah se število vlomov in ropov v Sloveniji vsako leto povečuje. Leta 2002 je bilo odkritih 77.218 kaznivih dejanj, to je kar dvakrat (slika 4) več kot v letu 1987, od tega je bilo v letu 2002 kar 16.431 vlomov. Najpomembnejše vprašanje, ki si ga lahko tukaj postavimo je, zakaj takšen porast kriminalnih dejanj? Zanima me tudi, zakaj ljudje kradejo? Nobena doslej znana teorija povsem ne pojasnjuje psihološkega ozadja, zakaj ljudje kradejo, saj proces osebne odločitve za krajo ponavadi ni povsem preprost. Hollingerjev trikotnik prikazuje krajo kot posledico vzpodbude-priložnosti - zanemarljivo tveganje, ki vzajemno pripeljejo do okoliščin tatinskega obnašanja. Tatovi so običajno

motivirani z opaznimi potrebami ali razlogi za krajo, hkrati pa svoja dejanja opravičujejo z zmanjšanjem občutka lastne krivde. Nepošteni posamezniki ponavadi ocenjujejo minimalno možnost, da bi jih pri kraji zalotili oziroma bi bili kaznovani (Ivanovič, 2000, str. 7-8).

Sam menim, da bo v Sloveniji tudi v prihodnosti kriminal naraščal. Po eni strani je Slovenija na stičišču balkanskega, zahodno- in vzhodnoevropskega »podzemlja«. Po drugi strani pa se v Sloveniji (država v razvoju) večajo socialne razlike. Kapital se povečuje predvsem tistim, ki ga imajo že relativno veliko, zmanjšuje pa se ljudem, ki ga imajo relativno malo. Ljudje z malo kapitala imajo največkrat velike družine, ki jih morajo nekako preživeti, zato se tudi večkrat zatekajo v kriminalna dejanja. Seveda pa to ni glavni razlog za povečanje kriminala. Statistično gledano največ kriminalnih dejanj zagrešijo odvisniki od drog. V svetu pa je vse več odvisnikov od drog, saj so droge lahko dostopne in sorazmerno poceni. Vse več je tudi profesionalnih kriminalcev, ki dobesedno posvetijo svoje življenje kriminalu. Te skupine se ponavadi ne zadovoljijo z manjšim »bojnim izkupičkom«, temveč se lotijo bolj drznih podvigov, kot so kraje hranilnic, bančnih avtomatov itd.

Veliko je novih metod oziroma novih strategij, ki naj bi povečale varnost državljanov. Vendar smo ljudje sami tisti, ki lahko za svojo varnost in premoženje storimo največ. V tujini s tem namenom vlagajo več napora v praktično usposabljanje državljanov in svetovanje, kar je nedvomno ceneje in bolje, kot da posredujejo le v težavah in preiskujejo kazniva dejanja.

4. USTANOVE, KI VARUJEJO OZIROMA ZAVARUJEJO

4.1. Zavarovalnice

Zavarovalnice so podjetja, katerih obstoj temelji na ustvarjanju dobička. Zavarovalništvo temelji na velikem številu sklenjenih zavarovalnih pogodb, ki so sklenjene z namenom, da se škoda posameznika razdeli na veliko skupino zavarovancev. Delo zavarovalnic ni naključno, temveč sloni na natančnih statističnih podatkih in verjetnostnih izračunih.

Zavarovalnice pobirajo premije, ki so pogojno nizke, saj ne dosega niti odstotka vrednosti zavarovanega premoženja. Kadar uveljavljamo zavarovalno odškodnino za škodo, ki je nastala po naši krivdi, nam zavarovalnica zmanjša popuste (bonus) in s tem dvigne zavarovalno premijo (npr. avtomobilsko zavarovanje). Zavarovalnica lahko ceno svojih storitev oziroma zavarovalne premije dvigne le posameznim skupinam zavarovancev, za katere oceni, da so izpostavljeni večjemu tveganju, npr. mladim voznikom ali posebej za bolj ogrožene objekte, kot so menjalnice in pošte (Habbe, 2003, str. 141-142).

Zavarovalnice ponujajo paketne popuste, ki jih državljanji Republike Slovenije lahko dobijo na različne načine. Paketni popust ponujajo za sklenitev več zavarovalnih polic pri isti

zavarovalnici, kot so npr. stanovanjsko, življenjsko, avtomobilsko ali katero drugo zavarovanje. Večina zavarovalnic ponuja popuste na preventivne ukrepe, za franšizo, na višino premije, na število kritij, na trajanje zavarovanja, na način plačila in druge popuste. Največji popust ponudijo pri korektnem zavarovanju določenega premoženja. To pomeni, da je popust večji, če je v stanovanje ali hišo vgrajena kakovostna varnostna naprava, kot so alarmne naprave, protivlomna vrata, razni javljalniki itd. Nekatere zavarovalnice ponujajo tudi premierni popust, popust za sklenitev prvega zavarovanja pri okencu zavarovalnice ali za plačilo premije v enkratnem znesku (Klemenak, 2000. str. 3). Zavarovalnice v tujini priznavajo popuste tudi določenim skupinam zavarovancev, recimo študentom, upokojencem ali članom različnih klubov (Habbe, 2003, str. 143).

Zavarovalnice določajo različne zavarovalne pogoje in premije. Ponujajo možnost izbire različnih zavarovalnih paketov in pripadajočih popustov. Treba je izbrati najbolj ustrezno ponudbo. Zavarovalnice si med seboj torej ne konkurirajo le v cenah. Med najpomembnejšimi dejavniki dobrega dolgoročnega delovanja zavarovalnic je zanesljivo tudi zaupanje v zavarovalnico. To pomeni, da bo v morebitnem škodnem primeru verjetnost za pridobitev zavarovalnine, za katero zavarovalnica jamči, čim večja. Zavarovanje je pomemben del varnosti našega doma. Pomaga nam nadomestiti večino stvari, ki jih lahko izgubimo med ropom ali vlomom, ne more pa zagotoviti varnosti oziroma varnega počutja v našem domu.

4.2. Varnostna podjetja

Zasebno varovanje je pri nas razmeroma mlada dejavnost, ki se je začela razvijati šele z lastniškim preoblikovanjem podjetij konec osemdesetih let prejšnjega stoletja. Varnostna podjetja danes poslujejo po znanih organizacijskih, strokovnih in tržnih pravilih. Včlanjena so v Zbornico Republike Slovenije za zasebno varovanje, ki nadzoruje njihovo dejavnost v sodelovanju z Ministrstvom za notranje zadeve. Neposreden nadzor nad delom varnostnih služb izvaja tudi policija. Zaradi naraščajočega kriminala in zaradi vse večje potrebe in želje po varnosti se je zlasti po osamosvojitvi Slovenije začelo vse več ljudi ukvarjati z varnostjo. Zdaj imamo v Sloveniji 64 družb z licenco za tehnično varovanje in 114 družb z licenco za fizično varovanje (Zbornica RS za zasebno varovanje - seznam članov z licenco).

Vsa varnostna podjetja želijo povečati varnost prebivalstva in hkrati preživeti na konkurenčnem trgu. Temeljni dejavnosti varnostnih podjetij sta tehnično in fizično varovanje, s katerima podjetje ustvarja potencialni dobiček oziroma izgubo. Dejavnost podjetij za tehnično varovanje je načrtovanje, dobava, vgradnja, servis in vzdrževanje varnostnih naprav. Varnostniki, ki fizično varujejo, pa se ukvarjajo s prevozi denarja, upravljanjem varnostnonadzornih centrov, varnostnim posredovanjem ob sprožitvi alarmnih naprav in varovanjem prireditelj. Potreba po celovitem reševanju vprašanj, povezanih z varnostjo, in po ponudbi celovitih varnostnih storitev je pripeljala do razvoja podjetij, ki opravljajo obe

dejavnosti in so v zadnjih letih prevzela vodilno vlogo na slovenskem trgu varnostnih storitev (Habbe, 2003, str. 138-139).

4.2.1. Tehnična sredstva

V tem poglavju bom največjo pozornost posvetil predstavitev tehničnih sredstev. Ta segment varovanja po mojem prepričanju lahko pomembno prispeva k večji varnosti. Po dejstvih sodeč, se varnostne službe srečujejo z nemalo problemi. Poznamo več sistemov zaščite in varovanja oseb in premoženja.

Prvo skupino sestavljajo elementi protivlomnega sistema. Uporabljamo jih predvsem za preprečevanje vstopa, oziroma prehoda, in sicer predvsem pri varovanju kompleksov. Največkrat so prve ovire na poti osebi, ki namerava storiti kaznivo dejanje. Med elemente tega sistema štejemo ograjo, rešetke, cestne zapore, roloje, protivlomne folije, ključavnice, protivlomna vrata, trezorje, blagajne itd. in so namenjeni predvsem opozarjanju na varovani prostor in preprečevanju vstopa nepooblaščenim osebam. Uspešnost teh sredstev največkrat merimo s časom, ki ga napadalec potrebuje za premagovanje ovire. Drugo skupino označujemo s skupnim terminom nadzorni sistemi. Mednje uvrščamo sisteme za nadzorovanje gibanja, sisteme video nadzora in alarmne sisteme. Sisteme za nadzorovanje gibanja uporabljamo največkrat v poslovnih objektih, saj omogočajo nadzor nad zaposlenimi, zunanjimi strokovnimi sodelavci, poslovnimi partnerji, obiskovalci in osebami, ki stopajo v varovani kompleks. Sestavljen je iz sistema za identifikacijo (magnetne kartice, prstni odtisi) oziroma prepoznavanje in sistema za kontrolo vstopa.

Alarmni sistemi so naprave, ki omogočajo nadzorovanje dogajanja v varovanem prostoru oziroma odkrivanje sprememb in pošiljanje tako sproženih signalov na vnaprej določene lokacije. So sestavni del varovanja v poslovnih objektih, po drugi strani pa so učinkoviti tudi pri varovanju nas samih in našega premoženja v domovih in vozilih. Tovrstni sistemi so torej sestavljeni iz javljalnikov in sredstev za prenose alarmnih in drugih signalov. Njihovo delovanje temelji izključno na odkrivanju sprememb. Po namenu uporabe jih ločimo na dve veliki skupini: na sisteme za odkrivanje in javljanje nepooblaščenosti prisotnosti v varovanem prostoru in sisteme za odkrivanje in javljanje požara.

Vsi prej opisani sistemi so služili preprečevanju nepooblaščenega vstopa v varovani kompleks. Če pa se to kljub vsemu zgodi, uporabljamo sisteme za video nadzor. S pojmom sistemi video nadzora označujemo funkcijsko povezana specialna tehnična sredstva, ki s sprejemanjem, prenašanjem, obdelavami, arhiviranjem in prikazi sprejetih slik omogočajo vizualno opazovanje in nadzor ter kasnejše analize dogajanja v varovanih prostorih.

4.2.1.1 Alarmni sistemi

Ker bom o pozitivnih vidikih alarmnih sistemov pisal v naslednjem poglavju, bi zdaj omenil nekaj slabosti. Prav slabosti so namreč razlog, da alarmne naprave niso množično razširjene med ljudmi. Mogoče največja, vsekakor pa velika slabost alarmnih naprav so lažni alarmi. Kar 92% (California Security Association, 2004) vseh alarmov je lažnih alarmov. Varnostna podjetja zaradi lažnih alarmov prevozijo 100.000 kilometrov letno, kar je povezano z velikimi stroški. Izkušnje kažejo, da so poglavitni vzroki lažnih alarmov napake uporabnikov alarmnih sistemov, neprimerna namestitvev ali nastavitvev delovanja javljalnikov, slaba kakovost opreme in slabo vzdrževanje alarmnih naprav (Habbe, 2003, str. 55).

Zaradi nenehnega porasta kriminalnih dejanj je narasla tudi proizvodnja varnostnih sistemov. Čeprav bi to morala biti dobra novica, je ravno nasprotno; veliko število varnostnih naprav povzroča na trgu kar precejšno zmedo. Varnostna podjetja oziroma posamezni trgovci in zastopniki promovirajo produkte, ki jih sami prodajajo in ki niso nujno najboljši. Po besedah Jureta Majca naj bi se le redke organizacije odločile za testiranje in svetovanje katerekoli varnostne naprave, saj je to dokaj nevhvaležno delo. Po njegovih besedah naj bi najboljše ocene glede stopnje varovanja in kvalitete varnostnih naprav podali lahko le izkušeni kriminalci (Majc, avtomobilistična spletna stran, 2004).

Dobra zaščita predstavlja velik strošek. Najboljšo varnost zagotavlja kombinacija mehanskih in alarmnih naprav. Prednost prvih je, da zadržijo oziroma še bolje, da odvrnejo kriminalca od kaznivega dejanja. Mehanske naprave torej fizično preprečujejo vstop v objekt, alarmne naprave pa zgolj zaznajo vlomilčevo prisotnost, ga skušajo z alarmnim signalom odgnati in poklicati na pomoč (Ivanovič, 2000, str. 5).

Slabo luč na delo varnostnih podjetij prav gotovo meče dejstvo, da ljudje povezujemo delo alarmnih naprav z njimi. Dejansko pa lahko vsakdo kupi alarmno napravo sam na črnem trgu. Te naprave so največkrat poceni in nimajo atesta. Montirajo jih ljudje sami ali pa najbližji električar, ki ima »5 minut časa«. Za montažo alarmne naprave namreč ni potrebna posebna licenca, zato to lahko stori vsak. Ker so te alarmne naprave največkrat slabše kvalitete in niso dovolj zanesljive, si ljudje ustvarijo slabo mnenje ne le o alarmni napravi, temveč tudi o varnostnem podjetju, ki naj bi vgradilo to napravo. Vse te in še druge slabosti in prednosti nam pomagajo pri odločitvi za nakup sistema za varovanje. To in pa radovednost glede stopnje kulture varovanja pri Slovencih me je gnala, da sem začel iskati podatek o številu varnostnih naprav. Podatki o stanju v Sloveniji, dostopni na spletnih straneh, so izredno skromni. Naj povem, da sem iste podatke z lahkoto dobil za področje Združenih držav Amerike. Želel sem namreč primerjati rezultate. Ker sem vztrajal pri tem, da bi dobil ustrezne podatke, sem jih iskal tudi na Zbornici RS za zasebno varovanje. Žal tudi tu brez uspeha. Rekli so mi, naj se obrnem na varnostna podjetja sama. Po obisku dveh različnih varnostnih podjetij sem ugotovil, da zelenih podatkov ne bom dobil. Ugotovil sem tudi, da je vseh

podjetij oziroma uvoznikov, ki se ukvarjajo z prodajo alarmnih sistemov preveč, da bi lahko dobil popolno sliko stanja v Sloveniji. Iskanje zelenih podatkov pa tudi ni bilo povsem zamen. Viktimizacijska študija in anketa statističnega urada sta dali podobne podatke o načinu in sredstvih varovanja. Po podatkih Statističnega urada RS naj bi alarm zoper vlomilce imelo le 4 % državljanov, medtem ko se ta odstotek pri mednarodni anketi o viktimizaciji giblje okrog 5 %. Najpogosteje naj bi v letu 2001 gospodinjstvo varoval pes čuvaj oziroma posebne ključavnice (tabela 3). Znano dejstvo je, da največ nepridipravov vstopi v stanovanje prav skozi vhodna vrata. Kar 33 % državljanov je v letu 2001 uporabljalo za zaščito svojega doma posebne ključavnice, kar govori o relativno visoki osveščenosti prebivalcev. Dejstvo, da je kljub temu podatku najpogostejše vstopno mesto prav glavni vhod, pa še vedno kaže na naivnost in slabo samozaščitno obnašanje ljudi.

Tabela 3: Načini in sredstva varovanja v Republiki Sloveniji pred kriminaliteto za leto 1997 in 2001

Sredstva varovanja	Statistični urad RS 2001 (v %)	Viktimizacijska študija 2001/02	
		Podatki za 1997 (v %)	Podatki za 2001 (v %)
Zavarovanje proti vlomu	/	37,7	41,7
Posebne ključavnice	25,7	35,0	33,4
Pes čuvaj	28,5	32,7	22,8
Sosedsko opazovanje	18,7	15,1	18,9
Posedovanje orožja	/	14,6	10,8
Rešetke na oknih	6,7	13,7	8,0
Hišnik ali varnostnik	/	9,1	2,4
Visoka ograja	4,9	8,6	5,2
Alarm zoper vlomilce	4,0	5,3	5,1
Nobeno od naštetih	25,4	/	/

Vir: Viktimizacijska študija 2001/02.
Statistični urad RS 2001.

Po primerjavi podatkov, ki jih posreduje Statistični urad RS in viktimizacijske študije lahko ugotovimo, da je v Sloveniji še vedno 25 % gospodinjstev brez kakršnekoli zaščite. Mediji neprestano poročajo o naraščanju kriminalnih dejanj. Rezultati mednarodne ankete o viktimizaciji iz leta 1997 in 2001 so pokazali, da so državljanji v letu 2001 uporabljali manj sredstev in načinov varovanja kot leta 1997. Izjema so samo zavarovanja proti vlomu (pri zavarovalnici), saj ima zdaj že skoraj polovica gospodinjstev urejeno zavarovanje. Resno se lahko vprašamo ali je tehnično varovanje predrago ali pa morda celo neučinkovito (Umek, 2003, str. 7).

Zanimalo me je, koliko so načini varovanja uspešni. Žal teh podatkov nisem dobil. Vsekakor bi bilo zelo zanimivo raziskati, zakaj se na trgu pojavlja vse več varnostnih služb, medtem ko

podatki iz uradne raziskave kažejo na upad uporabljanja sredstev za varovanje. Sam menim, da se osveščenost državljanov Slovenije povečuje, vendar zelo počasi. Bolj se učijo iz slabih izkušenj, kot da bi se preventivno zavarovali. Varnostne službe čaka še zelo veliko dela, predvsem na področju zaupanja. Sam osebno ne dvomim v učinkovitost alarmnih naprav samih in delo varnostnih služb. Način in promocija varovanja pa se mi zdita neučinkovita. Kupce je treba prepričati, da so sredstva varovanja nujno potrebna. Varnostne službe bi morale veliko več vlagati v raziskave trga in v svetovanje državljanom, z javnimi akcijami bi morali dvigniti kulturo na področju varnosti in na ta način približati delo in produkte tudi bodočemu kupcu. Obstaja pa tudi druga plat zgodbe, zakaj vedno iščemo krivca v stvareh oziroma v ljudeh, ki se trudijo, da bi to izboljšali. Ljudi vse premalo zanimajo novosti in stvari, ki se nam dogajajo pred »nosom«, dokler nas ne »udari« in je prepozno. Na nek način je treba povečati zavedanje, da so ljudje sami tisti, ki lahko čim več naredijo za svojo varnost!

Med leti 1990 in 2000 so v ZDA državljanji namenili za nakup varnostnih alarmnih naprav kar 42,8 milijona \$. Američani so leta 1998 za varovanje s sredstvi za varovanje pred ropi in vlomi porabili približno 14,9 milijona \$, leto kasneje se je znesek dvignil na 16,2 milijona \$, leta 2000 pa se je povečal še za 8 % na 17,5 milijona \$. Povprečno državljanji ZDA namenijo vsako leto za 8,7 % več za varovanje svojega premoženja. Konec leta 2001 je bilo že 17,5 % gospodinjstev v ZDA opremljeno s profesionalno alarmno napravo. Zaradi vse bolj razvite tehnologije in vse večje konkurence na področju varovanja premoženja so začele cene alarmnih sistemov naglo padati. V zadnjih 7 letih so cene s 1.509\$ (1990) padle na 1.200\$ (1998). Po podatkih raziskav je verjetnost, da vlomilci vlomijo v stanovanja, ki niso opremljene z alarmno napravo, trikrat večja kot v ista stanovanja brez naprav za varovanje. Podobno velja za poslovne objekte, le da je tu verjetnost, da vlomijo v objekt brez varovanja za 4,5-krat večja. Povprečna izguba zaradi vloma v objekt z alarmno napravo je za 400\$ nižja kot pri vlamu v objekt brez alarmnega sistema. Raziskave v ZDA so pokazale, da v 41 % vlomov v objekte z alarmnimi sistemi, ti sistemi niso bili aktivirani. Policija v ZDA trdi, da alarmni sistemi preprečijo 90 % možnih vlomov objekt, če ta ne bi bil ustrezno varovan (Nicholas Sian & Wood Martin: Home Security System Facts and Figures, 2004).

4.3. Policija

Iz leta v leto se število kaznivih dejanj povečuje. Sam zase govori že podatek, da je bilo v letu 1997 le 37.000 kaznivih dejanj, v letu 2001 pa so narasla na rekordnih 74.000. Kriminalitete ni mogoče v celoti zatreti, pač pa jo je mogoče zadrževati na še sprejemljivi ravni. Menim, da bi se slovenska policija morala zgledovati predvsem po tujih policijah v bolj razvitih zahodnih državah, kot sta Velika Britanija in Nemčija, in izboljšati odnose z njimi. V teh državah je že mogoče zaznati rahlo upadanje kaznivih dejanj. Vzemimo za primer Veliko Britanijo; vlomi v letu 2003 so se od leta 1997 zmanjšali za 39 %, podoben je padec 31 % pri avtomobilskih tatvinah, edino osebne tatvine so v porastu. Ni dvoma, da so zahodnoevropske države veliko bolj nevarne s stališča kaznivih dejanj. Verjetnost, da bomo žrtev kaznivega

dejanja v Veliki Britaniji je še vedno veliko večja kot v Sloveniji. Vseeno opažamo zelo ugoden trend zmanjšanja števila kriminalnih dejanj v Veliki Britaniji. Slovenija pa je trenutno na točki, kjer je bila mogoče Velika Britanija pred desetimi leti, ko je kriminal še strmo naraščal. Širjenje kriminala bi policija morala omejevati in preprečevati predvsem s preventivnimi akcijami in s svetovanjem državljanom. Kako je policija uspešna pri svojem delu, je težko oceniti. Delo policije ne moremo spremljati samo s stališča naraščanja kriminala, pomemben je tudi delež odkritih in preiskanih kaznivih dejanj.

Policisti trdijo, da so zaradi tako velikega povečanja kaznivih dejanj preobremenjeni (v letu 2003 le 28,3 % preiskanost premoženjskih kaznivih dejanj). Preobremenjeno je tudi pravosodje. Po njihovih besedah bi bilo zaradi tega treba iskati tudi alternativne možnosti obravnavanja teh dejanj in njihovih storilcev. Zaradi številčnosti in težavnosti iskanja osumljencev ter dokazovanja njihove krivde veliko prijav ni uspešno preiskanih ali pa jih tožilstva zavržejo oziroma dejanja zastarajo (Letno poročilo policije 2003, str. 3-4).

Menim tudi, da bi se morala Slovenija udeležiti čim več partnerskih projektov, tako doma kot v tujini. Skupno delo in medsebojno izmenjavanje informacij bi bilo »zlata vredno«. Ugotavljam, da so bolj razvite države na nek način že odkrile strategijo za zmanjšanje rasti kaznivih dejanj. Podobno strategijo bi se morda izplačalo uporabiti v Sloveniji. Policija želi izboljšati strokovnost svojega dela, kar pomeni z večjim znanjem in bolj strokovnim in angažiranim delom odkrivati tudi prikrita kazniva dejanja (uporaba kriminalistične obveščevalne in analitične dejavnosti, delo s tajnimi sodelavci in prikritimi preiskovalci, uporaba drugih prikritih preiskovalnih ukrepov), še zlasti na področju organizirane kriminalitete in gospodarskega kriminala. Bolj uspešna pa mora biti tudi pri izvajanju klasičnih kriminalističnih opravil, torej pri obravnavanju splošne kriminalitete. V preteklem obdobju se je uspešno razvilo sodelovanje kriminalistične policije z državnim tožilstvom, v prihodnosti pa želijo še boljše sodelovati tudi z drugimi državnimi organi in institucijami, ki delujejo na področju kriminalitete: npr. z davčno službo, carino, finančnimi inšpekcijami, vladnimi uradi, varnostnimi organi MORS, SOVO, ipd (Temeljne usmeritve za delo policije od leta 2003 do 2007).

Delo policije je predvsem represivno naravnano in usmerjeno v odkrivanje že storjenih kaznivih dejanj. Prav gotovo pa je vsaj tako pomembno, da policija načrtuje svoje dejanja na podlagi predvidevanj in tako poskuša preprečiti kazniva dejanja še preden se zgodijo. Spodbujati mora razvijanje domačih znanj s kriminalističnega, taktičnega, tehničnega in metodičnega področja, s področja kriminalistične strategije, kriminalistične analitike, psihologije, operative itd. Kljub vsem uspehom slovenske policije pri preprečevanju kaznivih dejanj in dejstvu, da so zahodnoevropske države, ZDA, Japonska in nekatere druge bolj razvite kot Slovenija na domala vseh področjih, se nam nehote vsiljuje misel, da so ponekod policije na področju varnosti zasebnega premoženja bolj dejavne kot pri nas. V ZDA na primer policija aktivno vzpodbuja in uvaja program sosedске straže, ki preizkušeno zmanjšuje

kriminal v stanovanjskih okoljih. V sodelovanju z zavarovalnicami organizira akcije, kot so označevanje predmetov v stanovanjskih naseljih, jedkanje oznak na avtomobilska stekla in podobno. Pred kratkim so mediji poročali o uspešni akciji, v kateri je zavarovalnica policiji kupila vozila, ki jih je ta uporabila kot vabo za razkrinkanje avtomobilskih tatov. V Veliki Britaniji pa je policija ugotovila, da precej vlomov povzročijo povratniki, ki vlomijo v isto hišo večkrat zapored. Zato je v stanovanja oškodovancev z njihovim dovoljenjem namestila skrite kamere in tako razkrinkala kar nekaj vlomilcev. Takšnih in podobnih primerov je še precej, vendar na žalost bolj malo iz domačega okolja. V tujini vlagajo več napora v praktično usposabljanje državljanov in svetovanje, kar je nedvomno ceneje in bolje, kot da posreduje policija le ob težavah in preiskuje kazniva dejanja (Habbe, 2003, str. 136-137).

4.4. Zaključek

Dejstvo je, da žrtve kaznivih dejanj s področja premoženjske kriminalitete ostajajo še naprej nezaščitene in težko uveljavljajo škodo, ki so jo utrpeli s kaznivim dejanjem, razen če so zavarovane pri eni od zavarovalnic. V kakšno smer bo šla dejavnost policije in varnostnih podjetij v prihodnosti, je zaenkrat težko napovedati. Preventivna dejavnost je navadno na vseh področjih cenejša kot reševanje škode. To zanesljivo velja tudi za policijo. Policijo plačujejo samo davkoplačevalci, od države pa ni pričakovati dodatnih sredstev. Varnostna podjetja so po drugi strani profitno usmerjena podjetja in brez plačila posameznikom ne dajejo na razpolago svojih storitev. Tako se lahko včasih vprašamo, ali je mar denar res nepogrešljiv in poglaviten element varnosti.

5. STATISTIČNA ANALIZA VLOMSKEGA ZAVAROVANJA

5.1. Zavarovalne premije

Delež pobranih premij zavarovanja za nevarnost ropa in vloma znotraj vseh premoženjskih zavarovanj se kljub naraščanju kaznivih dejanj bistveno ne povečuje (1999: 3,3 %, 2000: 3,5 %, 2001: 3,4 %, 2002: 3,2 %). Leta 1995 je bil ta delež v bruto premiji ožjih premoženjskih zavarovanj 5,6 %. Delež se je iz leta v leto povečeval vse do leta 2000 (6,6 %), v zadnjih dveh letih pa je rahlo upadel do 6,1 % v letu 2002. Tako dinamiko bi deloma lahko pripisali hitri rasti zavarovalne premije v drugih zavarovalnih vrstah (strojelomno, gradbeno zavarovanje), novim oblikam premoženjskih zavarovanj, deloma nizki rasti premije vlomskih zavarovanj (zavarovalnina veliko hitreje narašča kot vplačane premije), verjetno pa tudi socialno-ekonomskim razlogom oz. plačilni nesposobnosti posameznikov.

Tabela 4: Fakturirane zavarovalne premije in zavarovalnine in število škod in zavarovanj za zavarovanje nevarnosti ropa in vloma za slovenske zavarovalnice v letih 1991-2002 (v 1000 SIT)

Leto	Število zavarovanj		Fakturirana zavarovalna premija		Število škod		Zavarovalnina	
	Število	v % ¹	Število	v % ¹	Število	v % ¹	Število	v % ¹
1991	50.317	29,1	70.719	3,32	1.406	1,57	36.820	2,4
1992	39.966	26,9	142.561	2,48	1.189	1,72	62.209	1,4
1993	46.758	28,3	313.069	6,8	1.020	1,5	118.819	2,5
1994	53.458	27	470.011	5,96	1.311	2,0	202.685	3,5
1995	49.418	6,0	632.986	5,68	1.289	1,4	167.747	2,6
1996	52.883	6,34	683.742	5,6	1.602	1,7	279.661	3,45
1997	61.375	7,1	712.655	5,8	1.671	1,5	298.389	3,4
1998	66.845	6,9	737.724	5,8	1.630	1,4	357.348	4,0
1999	73.814	7,3	767.727	6,25	1.936	1,8	568.609	6,9
2000	75.569	7,3	856.328	6,6	2.085	2,2	494.423	5,9
2001	75.017	7,2	887.952	6,3	2.048	2,0	547.514	5,4
2002	94.809	8,1	948.032	6,1	2.374	2,3	945.726	9,36
SKUPAJ	740.229	8,77	7.223.506	5,8	19.561	1,77	4.079.950	4,77

¹ delež zavarovanja za nevarnost vloma in ropa med vsemi drugimi premoženjskimi zavarovanji v % v obdobju od 1991-2002

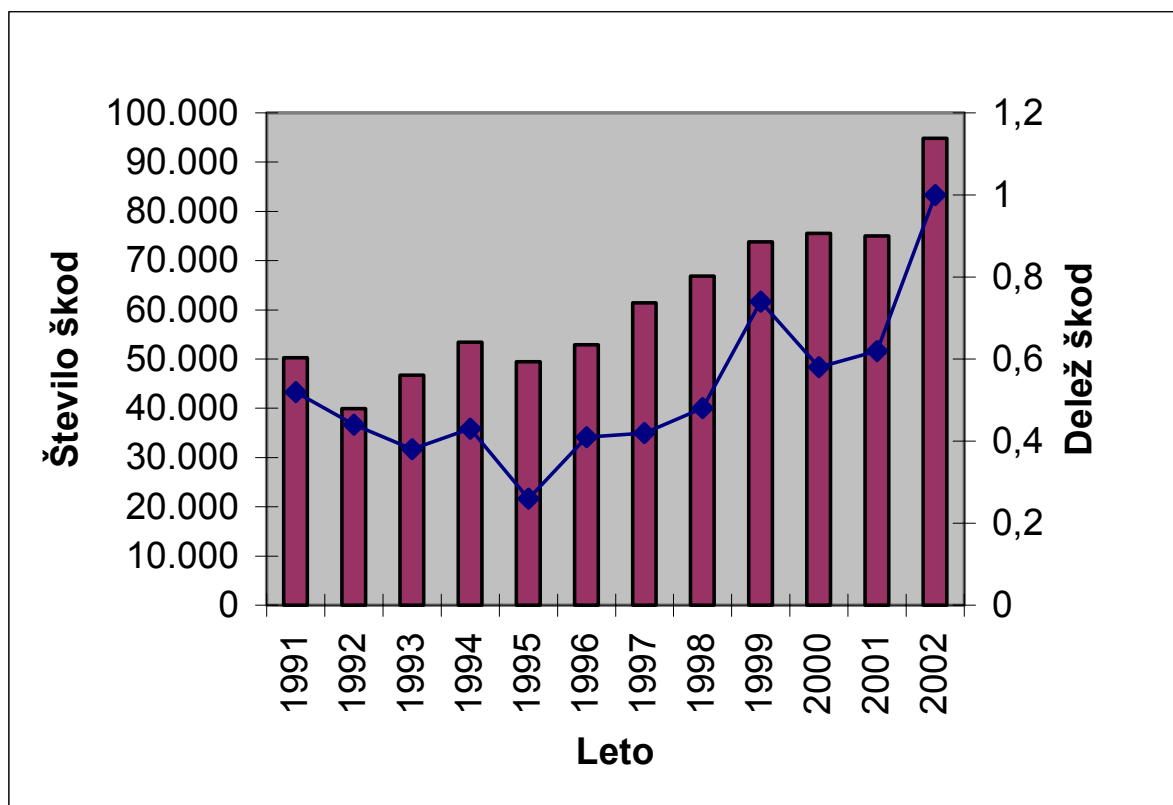
*Opomba: Za leta od 1991 do 1994 je precej visok delež vlomskega zavarovanja med vsemi zavarovanji zato, ker v tem obdobju ni podatkov za stanovanjsko zavarovanje, zavarovanje blaga v hladilnicah, zavarovanje rudnikov in za zavarovanje nevarnosti v PTT prometu.

Vir: Interno gradivo SZZ za 1991-2002.

5.2. Škodni rezultat

Obračunane zavarovalnine vlomskega zavarovanja so v večji meri odvisne od števila kaznivih dejanj in torej od števila škodnih zahtevkov ter višine posameznih škod. Vse to se odraža v deležu obračunanih zavarovalnin v bruto obračunani premiji in ne nazadnje v škodnem rezultatu. Ob naraščanju kaznivih dejanj zavarovancem, ki imajo sklenjeno zavarovanje pri zavarovalnici, se povečuje število škodnih zahtevkov, obenem pa je višji tudi delež škod.

Slika 6: Število škod in delež škod vseh zavarovanj nevarnosti za vlom in rop

Vir: Tabela 28.

Slika 6 nam pokaže, da število škodnih primerov res vpliva na delež škod, vendar ne povsem linearno. Manjše odstopanje je le v letih 1992 in 1999, kar je mogoče pojasniti z večjimi škodami. Večje škode ugotavljamo pri škodah na poslovnih objektih (banke, hranilnice, ...), množične škode pa pri stanovanjskih objektih. Povprečne škode na škodni primer so zato pri pravnih osebah veliko večje kot pri fizičnih. Poleg manjših nihanj deleža škod opazimo v zadnjih letih tudi trend zviševanja števila in deleža škod. Delež škod se od leta 1995 nenehno povečuje, izjema je le leto 1999. Iz tega lahko sklepamo, da so kriminalna dejanja vedno bolj pogosta in drzna. Po drugi strani pa se ob morebitnem zavarovalnem primeru izplačane zavarovalnine povečujejo (večje škode).

Slika 7 v prilogi prikazuje fakturirane premije in zavarovalnine za zavarovanje nevarnosti vloma in ropa ter njuno razmerje. Zavarovalnine naraščajo skladno z višanjem premij in se vsako leto postopno dvigujejo. V letu 2002 so zavarovalnine že enake vsoti pobranih premij. Kaj se bo dogajalo v prihodnosti, je težko napovedati, saj je treba upoštevati več dejavnikov. Treba je spremljati delo policije, varnostnih služb in zavarovalnic, še največ lahko za boljši škodni rezultat storijo lastniki svojega premoženja sami, s tem da sebe in svoje premoženje korektno zavarujejo (varujejo). Vsekakor pa se mora zavarovalnica pripraviti na večjo učinkovitost zavarovancev pri izterjavi odškodnin oz. na zmanjšanje lastne nesposobnosti, da

pobrana sredstva zadrži. Škodni rezultat zavarovanja za nevarnost vloma in ropa znaša 0,565. Ta rezultat bi bil lahko še nižji, saj se je v zadnjih štirih letih zelo poslabšal (0,74). V letu 2002 so pobrane premije že enake izplačani zavarovalnici. Kljub slabšemu rezultatu v zadnjih letih pa škodni rezultat zavarovanja za nevarnost vloma in ropa še vedno znižuje škodni rezultat vseh zavarovanj (0,63) in škodni rezultat neživiljenjskih oziroma premoženjskih zavarovanj (0,71).

Iz slike 8 v prilogi je razvidno, da se število sklenjenih zavarovanj povečuje, vendar se po drugi strani povečuje tudi število škod. Iz tega lahko sklepamo, da se osveščenost na področju varovanja le nekoliko izboljšuje. Delež novih sklenjenih zavarovanj se vsako leto povečuje, po statističnih podatkih sodeč, naj bi imelo sklenjeno zavarovanje pri zavarovalnici za nevarnost vloma in ropa že skoraj polovica gospodinjstev (Umek, 2002, str. 7). Če pa gledamo z vidika škod, kriminalci povzročajo vse več kaznivih dejanj, verjetno tudi zato, ker na dokaj lahek način pridejo do premalo zavarovanega premoženja. Vzroke za izplačila škod (povprečne škode se večajo – tabela 21 v prilogi), ki so večja kot pobrane premije, lahko iščemo v preslabem preprečevanju kriminalnih dejanj s strani policije in varnostnih služb ali morda tudi v nesposobnosti zavarovalnice, da bi sama s svojimi službami (npr. odvetniki, strokovnjaki ustreznih strok) dovolj zaščitila pobrana sredstva. Ne smemo pa pozabiti, da smo za slabši rezultat lahko krivi tudi sami, saj nekateri za svojo varnost ne storijo čisto nič (25,4% državljanov po viktimizacijski študiji za lastno varnost ne stori nič). V takšnem primeru ne moremo pričakovati, da nas bosta policija oziroma varnostna podjetja brezpogojno ščitila pred kriminalci, poleg tega pa nam bo ob potencialnem škodnem primeru zavarovalnica povrnila vse nastale stroške.

Škode še vedno naraščajo in s tem tudi izplačane zavarovalnine. Menim, da bi zavarovalnice morale povečati osveščenost prebivalstva v zvezi z vlomi in tatvinami, morala bi tudi tesneje sodelovati s policijo in varnostnimi službami na področju alarmnih sistemov. Predlagam dodeljevanje še večjih popustov oziroma dodatnih ugodnosti za zavarovanca, ki ima svoje premoženje korektno zavarovano oziroma varovano ter vključitev čim širšega kroga zavarovancev. Najvišji skupni popust za dodatne varnostne ukrepe pri najmočnejši zavarovalnici na slovenskem tržišču in sicer Zavarovalnici Triglav je zdaj 50 %. Zavarovalnica Triglav ponuja popuste na premijo za stvari, ki jih naprava oziroma varnostni ukrepi varujejo. Popust je priznan v primeru dodatnega varovanja že zavarovanih stvari (npr. nočno čuvanje z ali brez kontrolne ure, računalniški atestiran varnostni sistem ali senzorski TV sistem, javljalne naprave, povezane z dežurnim centrom, ali avtomatske fotografske kamere). Kadar so izložbe zaščitene z varnostno folijo, ki je nameščena na izložbeno steklo debeline vsaj 6 mm, Zavarovalnica Triglav prav tako prizna popust.

Po mnenju kriminalističnega inšpektorja Žarka Ivanoviča se veliko oškodovancev za posledice in povzročeno škodo sploh ne zmeni, saj jim nastale stroške povrnejo zavarovalnice. Iz tega podatka lahko sklepamo, da nekateri posamezniki zelo lahko pridejo do

povrnitve škode in bi morda kazalo ugotoviti, kje so vzroki. Morda gre tudi za nesorazmerje med vplačili za zavarovanje, njihovim vložkom v varovanje objekta ali v priznavanje previsokih odškodnin. Od 11.000 trgovin v letu 1999 v Sloveniji jih je bilo komaj tretjina opremljenih z alarmi, še manj pa je trgovin, ki imajo mehansko zaščito, kot so kovinske mreže in roloji. Število vlomov in s tem nastala premoženjska škoda pa narašča, zato je nujno potrebno, da zavarovalnice poostrijo merila za zavarovanje trgovin in lastnike prisilijo, da svoje premoženje korektno zavarujejo.

5.3. Zavarovalnica Triglav

Kategorija zavarovanja za nevarnost vloma in ropa se obravnava znotraj različnih zavarovalnih vrst, kot so gradbeno zavarovanje, zavarovanje računalnikov, zavarovanje stanovanjskih premičnin itd. Zaradi tega je težko ugotoviti obseg samega zavarovanja proti vlomu in ropu. Vse to zapleta in morda celo onemogoča primerjave podatkov o tej zavarovalni vrsti med posameznimi zavarovalnicami. Kljub temu pa sem se odločil, da naredim krajšo primerjavo med najmočnejšo zavarovalnico Triglav in drugimi zavarovalnicami (podatki SZZ), ki prav tako ponujajo zavarovanje za nevarnost vloma in ropa na območju Republike Slovenije pod podobnimi pogoji kot Zavarovalnica Triglav.

Zavarovalnica Triglav mi je omogočila, da sem dobil naslednje kategorije podatkov o vlomskem zavarovanju: število zavarovanj, število škod, rešene škode, škodni rezultat in vsoto vplačanih premij. Te podatke bom prikazal v tabeli 5 in 6 in v tabelah 22, 23, 24 v prilogi. V primerjavi s podatki, ki mi jih je dalo Slovensko zavarovalno združenje za zavarovanje proti vlomu in ropu za 11 slovenskih zavarovalnic, lahko zaključimo, da je v letu 2001 število zavarovanj Zavarovalnice Triglav (14.206) v primerjavi s številom, ki jih navaja SZZ (94.809) dokaj nizko, saj predstavlja le 15 % delež. Po drugi strani pa je število škod pri SZZ dokaj nizko (2.048), oziroma je pri Zavarovalnici Triglav dokaj visoko (924, kar predstavlja 45 % delež).

Razlog za visoko število škod Zavarovalnice Triglav med vsemi zavarovalnicami lahko razumemo na različne načine. Prvič bi lahko menili, da ima Zavarovalnica Triglav »slabše« pogoje za zavarovanje proti vlomu in ropu, vendar ni tako, kar sem prikazal v poglavju 3.2., kjer primerjam pogoje različnih slovenskih zavarovalnic. Lahko bi tudi sklepali, da se pri Zavarovalnici Triglav zavarujejo zavarovanci, pri katerih je tveganje za nezgodo večje kot pri drugih zavarovalnicah. Morda so poti, kako uveljavljati škodo pri Zavarovalnici Triglav bolj utečene (poznavanje pogojev, kontaktnih oseb, advokatov itd).

Število škod je pri Zavarovalnici Triglav praktično enako številu rešenih škod. Razlike med prvimi in drugimi so minimalne in so lepo vidne v sliki 13 v prilogi. Izravnava se včasih prenese v naslednje leto.

Tabela 5: Analiza škodnega procesa posebej za fizične in pravne osebe pri Zavarovalnici Triglav v letih 2000-2003 (zneski v 1000 SIT)

Leto	Škoda		Število škod		Povprečne škode	
	P	F	P	F	P	F
2000	188.325	62.159	793	115	237,5	540,5
2001	180.441	54.544	794	130	227,3	419,6
2002	243.114	475.398	976	147	249,1	3.234
2003	238.913	48.076	901	132	265,2	364,2

Vir: Interno gradivo Zavarovalnice Triglav, 2004.
Lastni izračuni, 2004.

V letu 2001 je SZZ zbralo podatek, da je vsota vseh pobranih premij 887.952.000 SIT, Triglav pa navaja 228.954.000 SIT (tabela 22 v prilogi), kar predstavlja 25,8 % delež. Delež Triglava pri izplačanih škodah je podoben kot delež vplačanih premij (izjema je leto 2002, ko je delež škod veliko večji kot delež pobranih premij – slika 11 v prilogi), saj škode pri Zavarovalnici Triglav predstavljajo 25,5 % vseh škod, navedenih pri SZZ. Nesorazmerje med vplačanimi premijami in izplačanimi škodami prikazuje tabela 24 v prilogi. Znesek izplačanih škod pri Zavarovalnici Triglav v letih 2000, 2002, 2003 močno presega vplačane premije. Še najbolj negativno izstopa rezultat v letu 2002 pri fizičnih osebah (škodni rezultat = 1470). Vzroki za ta pojav mi niso znani, verjetno bi skupno zajetje vseh podatkov zavarovanja za nevarnost vloma in ropa dalo ugodnejši rezultat.

Povprečje povprečne škode zadnjih treh let je nekoliko večje pri Zavarovalnici Triglav (334.000 SIT), kot to kažejo podatki SZZ (301.000 SIT). Pomembna razlika se kaže v letu 2002. Takrat je bilo namreč pri Zavarovalnici Triglav izplačanih veliko škod, predvsem velja to za povprečne škode pri fizičnih osebah. Te so (brez leta 2002) pri fizičnih osebah za kar približno dvakrat večje kot pri pravnih osebah. Razlog verjetno lahko iščemo v preslabi samozaščiti prebivalcev, saj vemo, da ima večina pravnih oseb zakonsko predpisano varovanje.

Tabela 6: Število zavarovanj in povprečne premije vlomskega zavarovanja za Zavarovalnico Triglav za obdobje 2000-2003

	Število zavarovanj			Povprečne premije		
	P	F	S	F	P	S
2000	13.365	4.600	17.965	8.037	12.901	11.656
2001	14.206	4.446	18.652	7.635	13.727	12.275
2002	14.135	4.435	18.570	7.292	14.358	12.670
2003	16.162	4.543	20.750	7.882	13.115	11.941

Vir: Statistični bilten produkcije in OSO12, 2004.
Lastni izračuni, 2004.

Iz tabele 5 lahko povzamem, da je bilo povprečje pobranih premij v letu 2003 pri fizičnih osebah v Zavarovalnici Triglav 7.882 SIT, medtem ko pri pravnih osebah nekoliko več, in sicer 13.115 SIT. Število zavarovanj med fizičnimi osebam je približno ena četrtnina števila zavarovanj med pravnimi osebam. Po drugi strani pa lahko opazimo, da je znesek izplačil pri fizičnih osebah mnogo višji kot pri pravnih osebah. O glavnih vzrokih z zanesljivostjo ne morem govoriti, menim pa, da so v ozadju višja stopnja varovanja pri pravnih osebah ter porazdelitev tveganja pri večjem številu zavarovanj. Dejavnik, ki povečuje izplačila fizičnim osebam, je gotovo tudi večji interes za uveljavitev škode pri posameznikih. Morda so tudi pogoji napisani tako, da omogočajo večje pravice do povračila škode fizičnim osebam kot pravnim. Menim, da je število zavarovancev še vedno prenizko in bi bilo treba vložiti nove napore v vključevanje večjega števila zavarovancev.

6. UČINKOVITO ZAVAROVANJE OZIROMA VAROVANJE

6.1. Za primer vloma

Nekoč so probleme varovanja reševali z zaposlovanjem varnostnikov ali so s tem obremenjevali zaposlene. Danes to ni več potrebno, saj to bolj kakovostno in ceneje opravljajo profesionalne elektronske naprave v povezavi z dežurnim centrom in intervencijskimi skupinami. Dejstvo je, da mehanska varnostna tehnika lahko preprečuje in zadržuje dostop do varovanih območij, vendar ni nepremagljiva. Zato jo ponavadi uporabljamo v kombinaciji z alarmnimi napravami, ki jih lahko uporabljamo za javljanje vloma, ropa, požara, izlitja in drugih nevarnosti (javljalniki). Vse zavarovalnice pri sklepanju zavarovanj upoštevajo te možnosti in dajejo v primeru dobre opremljenosti določene popuste (Ivanovič, 2000, str. 5).

Načrtovanje elektronske zaščite pred vlomom praviloma poteka po načelu »zaznavanja prodiranja vlomilca od zunaj navznoter«, ki ga predvidimo na nekaj značilnih področjih, imenovanih tudi varnostne cone ali krogi varovanja.

1. Prva cona varovanja oziroma krog varovanja največkrat predstavlja ograja oziroma ograjenost varovanega objekta. Ograja mora biti dovolj trdna, da predstavlja težko prehodno oviro, in dovolj odprta, da omogoča preglednost. Čeprav že s svojo obliko preprečuje dostop morebitnim vlomilcem, pa lahko ograjo še dodatno zaščitimo z različnimi elektronskimi alarmnimi napravami. Največji problemi sistemov za zunanjo zaščito so visoka cena izvedbe, pogosto vzdrževanje in občutljivost na moteče vplive iz okolice. Praviloma jih uporabljamo le v objektih s stalno prisotnostjo varnostnega osebja, ki sproti preverjajo vzroke aktiviranja. Urejena zunanost lahko morebitnega vlomilca

odvrne, saj to ponavadi pomeni da hiša ni zapuščena. Zelo pomembna je tudi zunanja osvetlitev, saj luči odvrtaajo nepridiprave od stavbe in izboljšajo varnost vsakega doma.

2. Drugo cono predstavljajo okna in vrata oziroma vsi možni vhodi v hišo ali stanovanje. Poglavitni elementi drugega kroga varovanja so zaščitna vrata, ključavnice, govorne naprave, zaščita oken ter javljalniki za vrata in okna. Vlomilci v stavbo najraje vstopijo tako kot stanovalci, skozi vhodna vrata. Trdna vrata (protivlomna) in kakovostne ključavnice so pomembne za boljšo varnost naših domov. Drugi najpogostejši vstop v objekt je skozi okno. Obstoji več vrst stekla, od žičnega, plastičnega pa vse do večslojnega, boljše lastnosti ima, dražje je. Na okno lahko namestimo tudi varnostno folijo. Steklo se sicer ob udarcu razbije, vendar ne razpade, kar za nekaj časa zaustavi vsiljivca. Za večjo mehansko zaščito oken pa lahko uporabimo zaščitno mrežo ali rešetke.
3. Tretji krog varovanja pomeni zaščito notranjih prostorov. Za čas, ko stanovalec ni v stanovanju ali hiši, je predvsem v tujini razširjena uporaba časovnih stikal. Časovna stikala namreč poskrbijo, da se luči v stanovanju naključno vklopijo v določenem časovnem obdobju. Če kdo opazuje hišo, bo opazil različen časoven vzorec, kar mu bo dalo misliti, da stanovanje ni prazno. Prva in druga cona vključujeta mehanske ovire, ki fizično preprečujejo vstop v objekt. Alarmna naprava pa zgolj zazna vlomilčevo prisotnost ter ga skuša z alarmnim signalom odgnati in priklicati pomoč. Elektronski alarmni sistemi so preverjeno učinkoviti. Po statističnih podatkih je v stanovanjskih objektih, opremljenih z alarmnimi sistemi, trikrat manj vlomov kot sicer. Alarmni sistem je eden izmed najpomembnejših elementov sistema varovanja vsakega stanovanjskega objekta, zato je treba skrbno preučiti potrebe in finančne zmožnosti ter izbrati učinkovito in cenovno sprejemljivo rešitev.
4. Zadnja cona varovanja je namenjena predmetom posebnega pomena. Sem sodijo dragoceni predmeti, ki jih dodatno varujemo v blagajnah, sefih, trezorjih itd. Skupna lastnost vseh hranišč kot so blagajne, sefi in podobno je v tem, da vlomilca čim dlje zadržijo pri premagovanju ovir in dostopu do vsebine. Njihove najpomembnejše lastnosti so mehanska trdnost, ki jo določata konstrukcija in način pričvrstitve ali vgradnje ter dodatna elektronska zaščita.

(Ivanovič, 2000, str. 6-9; Habbe, 2003, str. 40-60)

6.2. Za primer rop

Kljub vse boljši tehnologiji na področju varovanja in vse večjem zavedanju problema kraj in vlomov kazniva dejanja vedno hitreje naraščajo. V zadnjem času najbolj naraščajo ropi v finančne institucije, v slabše varovane objekte, kot so menjalnice. V prihodnje je pričakovati še več ropov trgovinskih objektov. Proti ropu moramo zavarovati uslužbenke in premoženje. Največkrat so za rop krivi zaposleni sami, saj jim ponujajo kriminalcem lahek dostop do

blaga, kar jim daje priložnost za krajo. Pozoren in osveščen prodajalec lahko največ doprinese k večji varnosti, saj je statistično dokazano, da prodajno osebje odkrije kar 70 % kraj (Ivanovič, 2001, str. 9). V boljših in večjih trgovskih objektih so vedno pogostejši kontrolni kupci, ki prodajnemu osebju niso poznani in se obnašajo kot kupci. S tem preverjajo poštenost prodajnega osebja in hkrati dajejo informacije o učinkovitosti načina prodaje in prodajnega osebja nasploh.

6.3. Vozilo

Glede na število registriranih osebnih vozil v Sloveniji je razmeroma majhna verjetnost, da prav nam ukradejo vozilo. Vendar glede na dejstvo, da je osveščenost prebivalstva na dokaj nizki ravni in da so kraje avtomobilov v porasti, ne bi smeli tvegati. Podobno kot na drugih področjih varovanja lahko tudi pri zaščiti vozila ločimo mehansko ali elektronsko varnostno tehniko. Mehanska zaščita običajno onemogoča premikanje določenega ključnega dela in s tem upravljanje vozila. Elektronske naprave pa ob poskusu tatvine sprožijo alarm in/ali preprečijo delovanje avtomobila. Najbolj razširjena mehanska zaščita vozil so volanska palica in ovratnik, blokada menjalnika in stopalk, zaščitni vijaki, kovinske ojačitve ključavnic in kolesni škornji. Med najboljšimi zaščitami so ključavnice, ki zaklepajo prestavno ročico vozila. Mehanska zaščita je zelo učinkovita, vendar ima večina mehanskih pripomočkov pomanjkljivost, in sicer da jih je treba vsakič posebej pravilno namestiti.

Najbolj razširjena oblika elektronske zaščite avtomobilov so alarmni sistemi. Tovarniško vgrajeni alarmi naj bi bili zelo slabo varovalo, ker so vedno enako vgrajeni in jih tatovi v določenem času preučijo in odkrijejo njihove slabosti. Naknadno vgrajeni alarmni sistemi so raznoliki po sestavi in namestitvi, kar bistveno podaljša čas, v katerem jih lahko vlomilec onemogoči. Za preprečitev tatvine ali za iskanje ukradenega vozila imamo na razpolago tudi označevanje stekel in satelitsko sledenje vozilu (za luksuzne avtomobile). Varnostno označevanje je običajno jedkanje identifikacijske številke na vsa stekla in lahko tudi na druge dele avtomobila, kot so radio, kolesa oziroma deli, ki so za tatove najbolj zanimivi. Gre za razmeroma učinkovito zaščito, saj tatovi iz izkušenj ne marajo označenih vozil.

Vozilo je najbolje parkirati na dobro osvetljenem mestu. Najbolj ogrožen del Slovenije je ljubljanska regija. Najbolj so izpostavljeni predeli Fužin, Jarš, Štepanjskega naselja in Kosez. Upoštevati je treba dejstvo, da pri varovalnih napravah za malo denarja dobite tudi malo muzike. Še vedno pa velja, da je nekaj več kot nič, saj se bo tat najprej lotil avtomobila, ki je nezavarovan (Garbajs, 2004, str. 121).

SKLEP

Vlomsko zavarovanje sodi v skupino premoženjskih zavarovanj, ki je po svoji sestavi najbolj raznolika. Delež vlomskega zavarovanja znotraj ožjega premoženjskega zavarovanja in število zavarovanj se iz leta v leto povečuje, medtem ko na račun hitrega večanja življenjskega zavarovanja ta delež znotraj vseh zavarovanj stagnira. Po statističnih podatkih viktimizacijske študije naj bi imelo že 50 % vseh gospodinjstev sklenjeno zavarovanje pri eni od zavarovalnic. Razlog za to lahko iščemo v vsakoletnem naraščanju kaznivih dejanj. Za nevarnost vloma in ropa se je mogoče zavarovati znotraj različnih vrst zavarovanj. Kakšen delež predstavlja zavarovanje za nevarnost vloma in ropa znotraj posamezne zavarovalne vrste (npr. znotraj stanovanjskega zavarovanja), je zaradi varovanja podatkov o zavarovancih in zaradi poslovnih skrivnosti zavarovalnic samih skoraj nemogoče izvedeti. Edino možnost, da bi dobili te podatke, vidim v raziskavi oziroma anketiranju prebivalstva.

Zavarovalnine v zadnjih letih naraščajo nesorazmerno z vloženimi premijami. Število škodnih primerov vpliva na delež škod, vendar ne povsem linearno. Večje škode ugotavljamo pri škodah na poslovnih objektih, množične škode pa pri stanovanjskih objektih. Povprečne škode na škodni primer so zato pri pravnih osebah veliko večje kot pri fizičnih. Poleg manjših nihanj deleža škod opazamo v zadnjih letih tudi težnjo po zviševanju števila in deleža škod. Iz tega lahko sklepamo, da so kriminalna dejanja vedno bolj pogosta in drzna. Hkrati pa se ob morebitnem zavarovalnem primeru izplačane zavarovalnine povečujejo. Zavarovalnine naraščajo skladno z višanjem premij in se vsako leto postopno dvigujejo. Škodni rezultat zavarovanja za nevarnost vloma in ropa znaša 0,565. Ta rezultat bi bil lahko še nižji, saj se je v zadnjih štirih letih zelo poslabšal (0,74). Škodni rezultat zavarovanja za nevarnost vloma in ropa še vedno znižuje škodni rezultat vseh zavarovanj (0,63) in škodni rezultat neživljenjskih oziroma premoženjskih zavarovanj (0,71). V letu 2002 so bile zavarovalnine že enake vsoti pobranih premij. Zavarovalnica se mora pripraviti na večjo »iznajdljivost« zavarovancev pri izterjavi odškodnin. Vzroke za izplačila škod, ki so večja od pobranih premij, lahko iščemo tudi v preslabem preprečevanju kriminalnih dejanj policije in varnostnih služb ali morda tudi v nesposobnosti zavarovalnice, da bi sama s svojimi službami (npr. odvetniki, strokovnjaki ustreznih strok) dovolj zaščitila pobrana sredstva. V 25,4 % smo za slabši rezultat krivi sami, saj podatki viktimizacijske študije kažejo, da nekateri za svojo varnost ne storijo nič.

Pogoji zavarovanja se v zavarovalnicah med seboj bistveno ne razlikujejo. Večje razlike se kažejo le v višini zneskov, do katerih lahko zavarujemo svoje premoženje in sami sebe ter v različni paleti storitev.

Trenutno stanje v Sloveniji na področju varnosti ni najbolj ugodno. Dejstvo je, da žrtve kaznivih dejanj ostajajo še naprej nezaščitene, težko uveljavljajo škodo, ki so jo utrpeli zaradi kaznivega dejanja, razen če so zavarovani pri eni od zavarovalnic. Po mnenju kriminalističnega inšpektorja Žarka Ivanoviča se veliko oškodovancev za posledice in povzročeno škodo sploh ne zmeni, saj jim nastale stroške povrnejo zavarovalnice. Iz tega podatka lahko sklepamo, da nekateri posamezniki zelo lahko pridejo do povrnitve škode in bi

morda kazalo ugotoviti, kje so vzroki. Po zbranih podatkih sodeč, se povprečen državljan zaveda problema varnosti. Žal zaenkrat ni pripravljen storiti kaj več, kot se ustrezno zavarovati pri zavarovalnici za primer vloma in ropa oz. za primer temeljnih nevarnosti. S praktičnim usposabljanjem, s svetovanjem in s predstavitvami svojega dela in storitev oziroma produktov bi morala varnostna podjetja povečati raven znanja na področju varnosti. Zavarovalnice bi pri tem lahko pomagale z dodeljevanjem večjih popustov na korektno varovano premoženje. Tudi policija bi lahko svetovala, kako se ustrezno zavarovati oziroma varovati, na ta način bi pripomogla k boljšemu poslovanju tako zavarovalnic kot varnostnih služb. Varovanje premoženja bi bilo tako boljše, zmanjšali pa bi tudi število kaznivih dejanj in s tem razbremenili delo policije, ki je zdaj preobremenjena.

Najbolj nevarna območja z največ vlomi in ropi so velika urbana središča. V Sloveniji je to Ljubljana, kjer se zgodi okoli 50 % vseh kaznivih dejanj. V teh središčih se predvsem povečujejo manjše in srednje tatvine, tatvine avtomobilov, vlomi v avtomobile oziroma manjše ali srednje velike premoženjske škode. so Ropi se navadno koncentrirajo na enem samem območju. Premoženjske škode so v povprečju veliko večje kot pri drugih kaznivih dejanjih in jih največkrat povzročijo večje, dobro organizirane skupine kriminalcev. Zdaj je stanje na področju kaznivih dejanj v Sloveniji še dokaj ugodno, kljub temu da naraščajo. Pri kaznivih dejanjih slovenska policija povprečno ne ugotavlja tako visokih premoženjskih škod kot v tujini. Prav tako je tudi verjetnost, da bi postali žrtev kriminalnega dejanja, pri nas še precej manjša, kot drugod po svetu. Kljub temu, da se v nekaterih državah že kaže upad kaznivih dejanj, menim, da bo v Sloveniji še nekaj časa prevladovalo naraščanje kaznivih dejanj. Slovenija je namreč na razpotju. Letos vstopa v EU. Pričakujemo, da se bodo socialne razlike povečale. Brezposelnost se bo na kratek rok povečala, na dolg rok pa bo EU morda ponudila nove možnosti za zaposlitve, kakršnih do zdaj v Sloveniji še ni bilo.

Glede na »dobro« podlago za razvoj kriminala v Sloveniji lahko pričakujemo, da bodo imele zavarovalnice, varnostne službe in policija v prihodnosti še veliko dela. S svetovanjem prebivalstvu, boljšimi medsebojnimi odnosi in z boljšim trženjem samih produktov in storitev se bo povečala varnost posameznika in družbe.

LITERATURA

1. Bijelič Mile: Zavarovanje in pozavarovanje. Ljubljana: Slovenica, zavarovalniška hiša d.d., 1998. 343 str.
2. Bizovičar Milka: Na vrata? Na nos! Družinski delničar, Ljubljana, 2003, november. str. 17.
3. Boncelj Jože: Zavarovalna ekonomika. Ljubljana: Ekonomska fakulteta Borisa Kidriča, 1983, 380 str.
4. Brvar Bogomil: Analiza podatkov o žrtvah in oškodovancih za potrebe preprečevanja kriminalnih dejanj. Ljubljana: Visoka policijska-varnostna šola, 2003. 29 str.
5. Bubnič Edi, et al.: Izobraževanje zavarovalnih zastopnikov in zavarovalnih posrednikov (Premoženjska zavarovanja). Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje, 2002. 108 str.
6. Flis Slavko: Zbrani spisi o zavarovanju. I. knjiga. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje, 1995. 311 str.
7. Garbajs Dejan: Kraje vozil. Avtomobilistična revija, Ljubljana, 2004, januar. str. 121-124.
8. Golob Renato: Sistemi zaščite in varovanja oseb in premoženja. Ljubljana: Samozaložba, 1997. 372 str.
9. Habbe Jure: Varen dom. Ljubljana: Lisac&Lisac d.o.o., november 2003, 185 str.
10. Ivanovič Žare: Alarmne naprave. Obzornik, Ljubljana, 2000, april, str. 5-9.
11. Ivanovič Žare: Sistemi varovanja prodajaln. Obzornik, Ljubljana, 2000, januar-februar, str. 7-11.
12. Ivanovič Žare: Preprečevanje tatvin in škod v prodajalnah. Obzornik, Ljubljana, 2000, julij-avgust, str. 7-9.
13. Ivanovič Žare: Načrtni pristop k preprečevanju kraj v prodajalnah. Obzornik, Ljubljana, 2001, november, str. 9-10.
14. Ivanovič Žarko: Ropi in vlomi v Sloveniji. Sintalček, Ljubljana, 1998, april, str. 8-9.
15. Kavčič Peter: Kradejo tudi avte, mar ne? Družinski delničar, Ljubljana, 2003, november, str. 19.
16. Kavčič Peter: Študentska rajža. Družinski delničar, Ljubljana, 2003, september, str. 21.
17. Klapš Srečko: Premoženjsko zavarovanje se krepi. Finance, Ljubljana, 2. 2. 2004, str. 17.
18. Klemenak Roman: Paketi premoženjskih zavarovanj za gospodinjstva. Obzornik, Ljubljana, 2000, maj-junij, str. 2-3.
19. Klemenak Roman: Svetovno zavarovalništvo v letu 2001. Obzornik, Ljubljana, 2003, april, str. 2-4.
20. Klemenak Roman: Zavarovanje v svetu - 2000. Obzornik, Ljubljana, 2002, maj, str. 3-5.
21. Klemenak Roman: Zavarovalniška dejavnost v letu 1999 - svet. Obzornik, Ljubljana, 2001, marec, str. 4-5.
22. Petrovič Vida: Zavarovanje pred tatovi. Družinski delničar, Ljubljana, 2003, november, str. 18.
23. Predanič Jože: Ropi v Sloveniji. Sintalček, Ljubljana, 1999, april, str. 12-13.

24. Umek Peter: Viktimizacijska študija 2001/2002. Ljubljana: Visoka policijska-varnostna šola, 2002. 18 str.

VIRI

1. Finančni trgi: September 2002. Ljubljana: Banka Slovenije, 2002, 26 str.
2. Goršek Janko: Interno gradivo kriminalistične policije. Statistični podatki med leti 2001-2003. Ljubljana: Kriminalistična policija, 15. 2. 2004.
3. Interno gradivo SZZ: Statistični podatki za obdobje med 1991 in 2002. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje, 2004.
4. Interno gradivo Zavarovalnice Triglav: Statistični podatki za obdobje med 2000-2003. Ljubljana: Zavarovalnica Triglav - območna enota Ljubljana, 2004.
5. Interno gradivo podjetja Varnost. Ljubljana: Varnost Ljubljana, 5.2..2004.
6. Koncern Sintal včeraj in danes. [URL:<http://www.sintal.si>], 12. 12. 2003.
7. Letno poročilo policije 1999. Ljubljana: Policija, 2000.
8. Letno poročilo policije 2000. Ljubljana: Policija, 2001.
9. Letno poročilo policije 2001. Ljubljana: Policija, 2002. 77 str.
10. Letno poročilo policije 2002. Ljubljana: Policija, 2003. 89 str.
11. Letno poročilo policije 2003. Ljubljana: Policija, 2004. 83 str.
12. Letno poročilo Zavarovalnice Triglav 2000. Ljubljana: Zavarovalnica Triglav, 2001, 43 str.
13. Letno poročilo Zavarovalnice Triglav 2001. Ljubljana: Zavarovalnica Triglav, 2002, 47 str.
14. Letno poročilo Zavarovalnice Triglav 2002. Ljubljana: Zavarovalnica Triglav, 2003, 53 str.
15. Najpogostejši načini vloma v vozilo. [URL: <http://www.harpoon.si/harpoon/avtoalarm/avtoalarmnenaprave.htm>], 2.2.2004.
16. Majc Jure: Varovanje vozila (1.del). [URL:<http://www.avtoin.com/varovanje1.php>], 2. 2. 2004.
17. Majc Jure: Varovanje vozila (2.del). [URL:<http://www.avtoin.com/varovanje2.php>], 2. 2. 2004.
18. Majc Jure: Varovanje vozila (3.del). [URL:<http://www.avtoin.com/varovanje3.php>], 2. 2. 2004.
19. Majc Jure: Varovanje vozila (4.del). [URL:<http://www.avtoin.com/varovanje4.php>], 2. 2. 2004.
20. Majc Jure: Varovanje vozila (5.del). [URL:<http://www.avtoin.com/varovanje5.php>], 2. 2. 2004.
21. Marinič Jana: Avtomobile kradejo povsod. [URL: <http://www.mariborcan.com/html/m59/M59-kraje.htm>], 21. 1. 2004.

22. Minimalni pogoji in priporočila za sklepanje vlomskih zavarovanj Zavarovalnice Triglav, 2003.
23. Nicholas Sian & Wood Martin: Home Security System Facts and Figures.
[URL:<http://www.home-security-system/article-display/85.html.cc>], 17. 1. 2004.
24. Poročilo o stanju na področju zavarovalništva za leto 2001 in poročilo o delu Agencije za zavarovalni nadzor. Poročevalec Državnega zbora Republike Slovenije 77, Ljubljana, 29. 7. 2002, str. 9-44.
25. Poročilo o stanju na področju zavarovalništva za leto 2002 in Agencije za zavarovalni nadzor. Agencija za zavarovalni nadzor, Ljubljana, junij 2003.
[URL:http://www2.gov.si/zak/Pre_akt.nsf/76a77e80d2bb67a8c12566160029fa81/5faee515a4264212c1256d57002a4b46?OpenDocument], 7.1.2004.
26. Premijski cenik za vlomsko zavarovanje Zavarovalnice Triglav, 9 str.
27. Premoženjska zavarovanja. [URL:<http://www.mojdenar.com/ZAVAROVALNISTVO>], 23. 12. 2003.
28. Simmons Jon & Dodd Tricia: Crime in England and Wales. London: Home Office Statistical Bulletin, 2003, July. 189 str.
29. Southern California Security Association: False alarms.
[URL:<http://www.labfaa.com/falsestat.htm>], 17. 1. 2004.
30. Splošni pogoji za vlomsko zavarovanje Zavarovalnice Adriatic, 2001.
31. Splošni pogoji za vlomsko zavarovanje Zavarovalnice Maribor, 1996.
32. Splošni pogoji za vlomno zavarovanje Zavarovalnice Slovenica, 1993.
33. Splošni pogoji za vlomsko zavarovanje Zavarovalnice Triglav, 1999.
34. Standardne funkcije avtomobilskih alarmnih naprav. [URL:
<http://www.harpoon.si/harpoon/avtoalarm/avtoalarmnenaprave.htm>], 2.2.2004.
35. Statistični letopis RS 2002. Ljubljana: Zavod RS za statistiko, 2002. 561 str.
36. Statistični letopis RS 2001. Ljubljana: Zavod RS za statistiko, 2001. 561 str.
37. Statistični letopis RS 2000. Ljubljana: Zavod RS za statistiko, 2000. 561 str.
38. Statistični zavarovalniški bilten 2002. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje, 2002, 68 str.
39. Statistični zavarovalniški bilten 2001. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje, 2001, 68 str.
40. Statistični zavarovalniški bilten 2000. Ljubljana: Slovensko zavarovalno združenje, 2000, 64 str.
41. Statistična baza podatkov za ves svet: Svetovni statistični podatki za kriminal. [URL:
<http://www.nationmaster.com/>], 12. 2. 2004.
42. Usmeritve in obvezna navodila za pripravo letnega načrta dela policije v letu 2003. [URL:
http://www.mnz.si/si/upl/up_nad_pol/usmeritve_2003_v1.doc], 17. 1. 2004.
43. Temeljne usmeritve za delo policije od leta 2003 do 2007. [URL:
http://www.mnz.si/si/upl/up_nad_pol/MEMORANDUM_%20KONCNA.doc], 17. 1. 2004.

44. Zbornica RS za zasebno varovanje - seznam članov z licenco [URL:
<http://www.zrszv.si/zbornica/licence130103.doc>], 18. 12. 2003.

PRILOGA

1.	Stanje na področju zavarovalstva v Sloveniji	1
2.	Premoženjsko zavarovanje	5
3.	Statistika in trendi na področju kriminala	7
3.1	Kazniva dejanja	7
3.2.	Vlomi.....	11
3.3.	Tatvine.....	12
3.4.	Ropi	13
4.	Statistična analiza vlomskega zavarovanja	16
4.1.	Slovensko zavarovalno združenje	16
4.2.	Zavarovalnica Triglav	18
5.	Primerjava s svetom	21

1. Stanje na področju zavarovalstva v Sloveniji

Tabela 1: Tržni deleži klasičnih zavarovalnic v Republiki Sloveniji za leto 2002

Zavarovalnice	Tržni deleži
Triglav	54,17 %
Maribor	16,76 %
Adriatic	12,69 %
Slovenica	5,91 %
Tilia	3,30 %
Merkur	2,99 %
Grawe	2,20 %
Generali	1,79 %
Krekova	0,19 %
Triglav, zdravstveno zavarovanje	0,00 %
Skupaj	100 %

Vir: Letno poročilo Zavarovalnice Triglav, 2002, str. 10.

Tabela 2: Obračunana bruto zavarovalna premija in obračunane bruto zavarovalnine zavarovanj za Republiko Slovenijo v letih 1992-2001 (v 10⁶ SIT)

Leto	Premija	Indeks rasti	Zavarovalnine	Indeks rasti	Delež škod
1992	32.902	/	20.794	/	0,63
1993	47.415	144	30.157	145	0,64
1994	62.962	133	41.899	139	0,67
1995	102.374	163	65.584	157	0,64
1996	121.815	119	78.005	119	0,64
1997	129.590	106	87.647	112	0,68
1998	154.045	119	96.512	110	0,63
1999	171.381	111	104.387	108	0,61
2000	190.655	111	125.240	120	0,66
2001	222.529	117	142.207	114	0,64

Vir: Finančni trgi, 2002, str. 3.

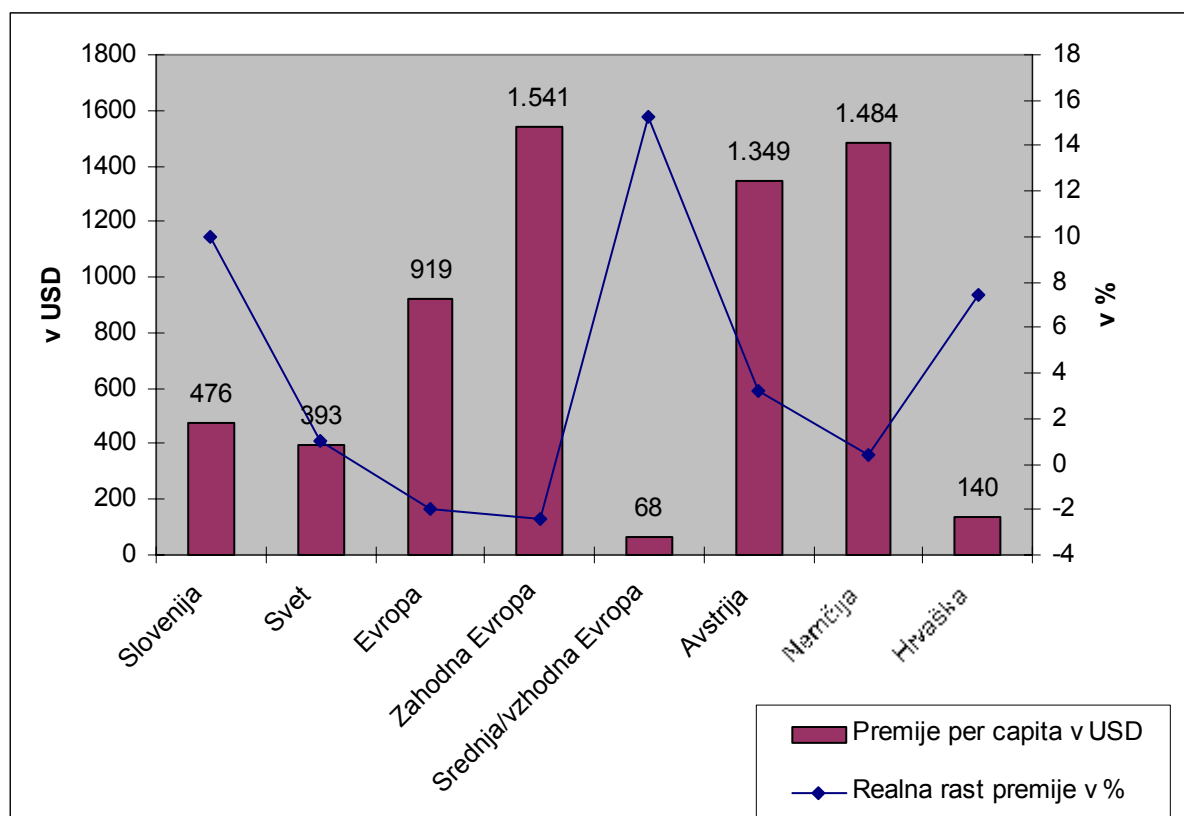
Lastni izračuni, 2004.

Tabela 3: Zavarovalna dejavnost v Evropski zvezi za leto 2001 in v Sloveniji za leto 2002

Kazalci	EZ	SLO	Delež (%) SLO v EZ
Število zavarovalnih družb	4.693	14	0,30
Število zaposlenih v zavarovalnicah	875.666	5.204	0,59
Povprečno število zaposlenih v zavarovalnici	187	372	199,21
Premije (v mio EUR)	798.753	1.159	0,15
Premije iz življenja (v mio EUR)	521.455	263	0,05
Premija/prebivalca (EUR)	2.104	581	27,61
Premija življenjskih zavarovanj/prebivalca (EUR)	1.372	132	9,61
Premije neživljenjskih zavarovanj/prebivalca (EUR)	733	449	61,27
Delež premij v BDP (%)	9,1	5,1	56,04

Vir: Statistični zavarovalniški bilten 2001, str.61

Slika 1: Prikaz premije per capita v USD ter njene rasti v % za Slovenijo in nekatere druge države

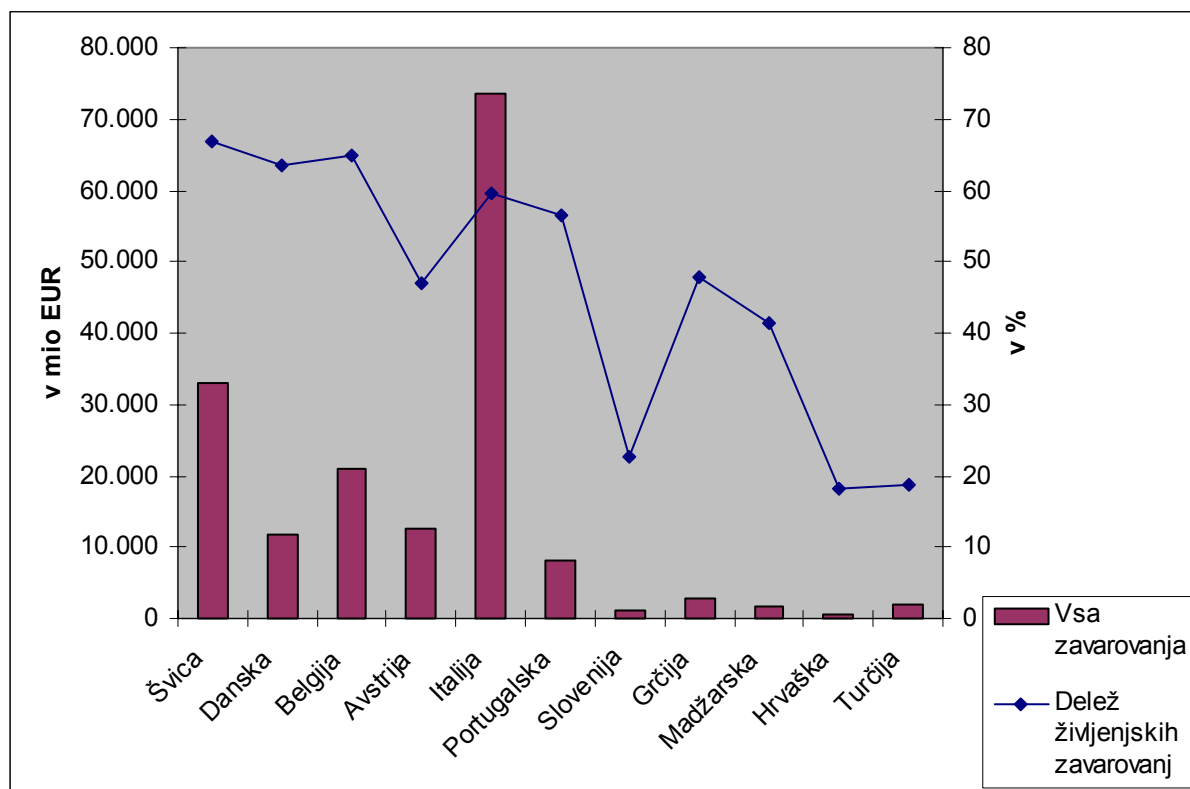
Vir: Statistični zavarovalniški bilten 2001.

Tabela 4: Zavarovalna dejavnost v RS za leto 2002 in v izbranih državah za leto 2001

Država	Število zavarovalnih družb	Vsa zavarovanja v mio EUR	Delež življenjskih zavarovanj v %	Premija na prebivalca		Delež premij v BDP v %
				Vsa zavarovanja v EUR	Življenje v EUR	
Švica	150	33.097	66,8	4.560	3.046	11,8
Danska	260	11.830	63,6	2.204	1.403	6,4
EZ (15)	4.693	798.753	65,3	2.104	1.372	9,1
Belgija	202	20.879	64,9	2.029	1.317	8,1
Avstrija	80	12.479	47,1	1.533	722	5,9
Italija	256	73.530	59,7	1.267	757	6,0
Portugalska	88	8.045	56,5	803	454	6,5
Slovenija	14	1.159	22,7	581	132	5,1
Grčija	102	2.674	47,9	252	121	2,3
Madžarska	23	1.693	41,3	170	70	3,3
Hrvaška	23	695	18,1	157	28	3,0
Turčija	62	1.962	18,7	29	5	1,3

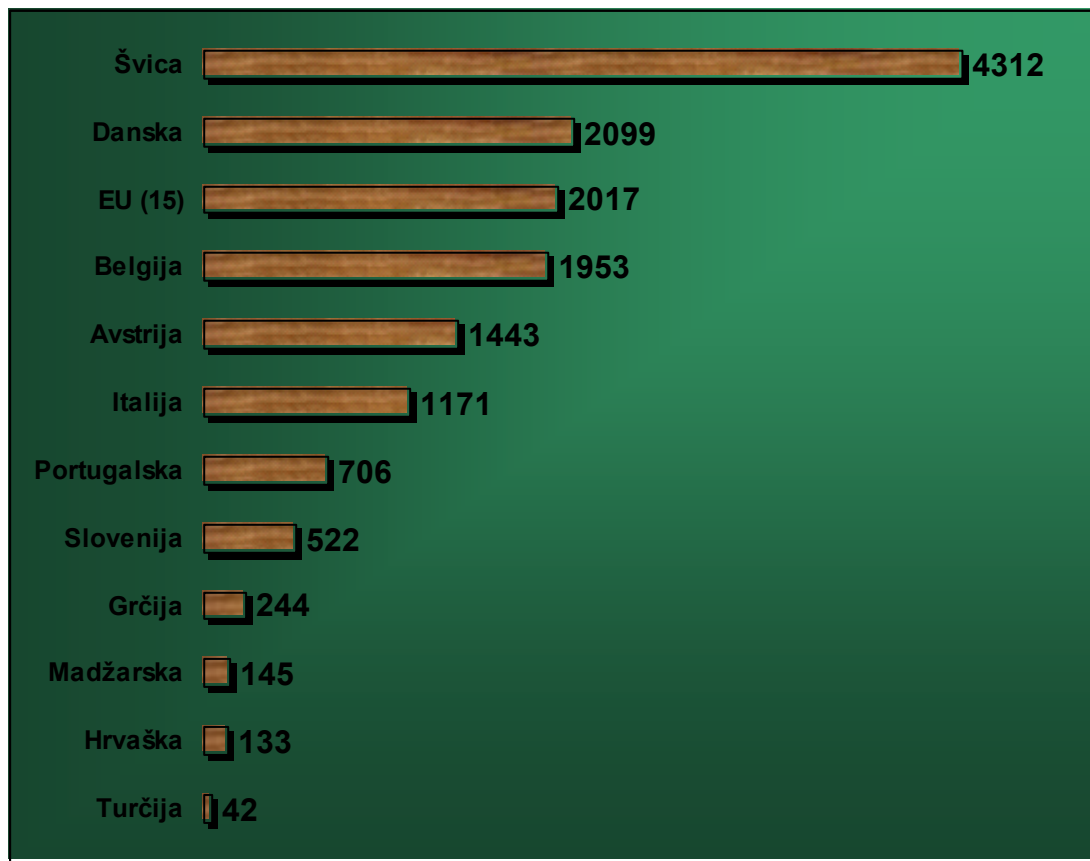
Vir: Statistični zavarovalniški bilten 2003, str. 61.

Slika 2: Vsa zavarovanja v 10⁶ EUR v letu 2001

Vir: Tabela 5.

Slika 3: Zavarovalna premija na prebivalca v državah Evrope in EU v letu 2001

Vir: Statistični zavarovalniški bilten 2002, str.61.

2. Premoženjsko zavarovanje

Tabela 5: Primerjava kosmatih zavarovalnih premij in odškodnin v letih 2001 in 2002 po zavarovalnih vrstah (vsi zneski so v mio SIT)

Zavrovalna vrsta	Leto 2001			Leto 2002		
	Zavarovalne premije	Zavarovalnine	Delež	Zavarovalne premije	Zavarovalnine	Delež
Nezgodna zav.	16.853	10.437	0,62	18.490	11.390	0,62
Kasko zav. cestnih vozil	22.078	18.784	0,85	24.329	19.558	0,80
Kasko zav. tirnih vozil	716	796	1,11	904	1042	1,15
Kasko zav. letal in drugih zračnih plovil	344	7	0,02	477	134	0,28
Zav. pomorskega in rečno-jezerskega kaska	158	114	0,72	188	164	0,87
Transportno kargo zav.	1.416	253	0,18	1.651	460	0,28
Požarno zav.	12.498	4.704	0,38	13.778	4.256	0,31
Druga premoženjska zavarovanja	13.967	10.161	0,73	15.623	10.089	0,65
Zav. odgovorn. lastnikov cestnih vozil	43.510	26.884	0,62	51.943	29.793	0,57
Zav. odgovorn. v zračnem prometu	150	25	0,17	427	1	0,00
Zav. odgovornosti ladjarjev in poprav. ladij	67	120	1,79	131	27	0,21
Druga zav. odgovornosti	5.006	4.032	0,81	5.744	4.805	0,84
Kreditna zav.	5.450	4.995	0,92	5.987	5.981	1,00
Kavcijska zav.	106	63	0,59	115	33	0,29
Zav. raznih finan. izgub	532	325	0,61	707	438	0,62
Zav. pravne zaščite	66	0	0	71	2	0,03
Zav. nudenje pomoči osebam v težavah	66	63	0,95	236	30	0,13
SKUPAJ	122.983	81.763	0,66	140.801	88.203	0,63

Vir: Poročilo o stanju na področju zavarovalništva za leto 2002, str. 15.

Tabela 6: Obračunana kosmata zavarovalna premija po zavarovalnih vrstah premoženjskih zavarovanj v obdobju 2000-2002, razen zdravstvenih zavarovanj (vsi zneski so v mio SIT)

Zavrovalna vrsta	Leto 2000		Leto 2001		Leto 2002		Indeks	
	Vrednost	%	Vrednost	%	Vrednost	%	01/00	02/01
Nezgodna zav.	14.708	13,9	16.853	13,7	18.490	13,1	115	110
Kasko zav. cestnih vozil	19.585	18,5	22.078	18,0	24.329	17,3	113	110
Kasko zav. tirnih vozil	609	0,6	716	0,6	904	0,6	118	126
Kasko zav. letal in drugih zračnih plovil	262	0,2	344	0,3	477	0,3	131	139
Zav. pomorskega in rečno-jezerskega kaska	134	0,1	158	0,1	188	0,1	118	119
Transportno kargo zav.	1.214	1,1	1.416	1,2	1.651	1,2	117	117
Požarno zav.	11.486	10,9	12.498	10,2	13.778	9,8	109	110
Druga premoženjska z.	13.128	12,4	13.967	11,4	15.623	11,1	106	112
Zav. odgovorn. lastnikov cestnih vozil	34.034	32,2	43.510	35,4	51.943	36,9	128	119
Zav. odgovorn. v zračnem prometu	141	0,1	150	0,1	427	0,3	106	285
Zav. odgovorn. ladjarjev in poprav. ladij	45	0,0	67	0,1	131	0,1	149	196
Druga zav. odgovornosti	4.348	4,1	5.006	4,1	5.744	4,1	115	115
Kreditna zav.	5.377	5,1	5.450	4,4	5.987	4,3	101	110
Kavcijska zav.	61	0,1	106	0,1	115	0,1	174	108
Zav. raznih finan. izgub	391	0,4	532	0,4	707	0,5	136	133
Zav. pravne zaščite	58	0,1	66	0,1	71	0,1	114	108
Zav. nudenje pomoči osebam v težavah	70	0,1	66	0,1	236	0,2	94	358
SKUPAJ	105.651	100	122.983	100	140.801	100	116	114

Vir: Poročilo o stanju na področju zavarovalništva za leto 2002, str. 16.

3. Statistika in trendi na področju kriminala

3.1 Kazniva dejanja

Tabela 7: Število kaznivih dejanj za obdobje 1997-2002 v RS

Leto	Število kaznivih dejanj	Število ropov in vlomov	Trend pri vlomu in ropu (v %)
1997	37.451	Vlom: /	
		Rop: /	
1998	55.259	Vlom: 13.492	
		Rop: 379	
1999	61.693	Vlom: 16.187	120,0
		Rop: 463	122,0
2000	67.617	Vlom: 15.962	98,6
		Rop: 474	102,4
2001	74.795	Vlom: 15.619	97,8
		Rop: 503	106,0
2002	77.218	Vlom: 16.431	105,2
		Rop: 449	89,3

Vir: Letna poročila slovenske policije 1999-2002.

Tabela 8: Kriminalni dogodki v RS po vrsti kriminalnega dogodka med leti 1999-2002

Kaznivo dejanje\Leto	1999	2000	2001	2002	(1999 ¹ /2002) v %
Tatvina ²	17.192	18.597	23.806	23.803	138,5
Vlom	16.187	15.962	15.617	16.431	101,5
Poškodovane tuje stvari	4.449	5.015	5.986	6.356	142,9
Klasična goljufija	1.897	2.990	2.816	2.273	119,8
Zatajitev	/	580	859	1.170	202,0
Tatvina motornih vozil	/	/	691	815	117,9
Rop	463	474	503	449	97,0
Roparska tatvina	52	58	76	78	150,0
Število vseh kaznivih dejanj	61.693	67.617	74.795	77.218	133,7

¹ Za primerjavo je vzeto leto 1999 oziroma prvo leto, za katero so znani podatki

² Brez vlomov, drznih tatvin in tatvin motornih vozil

Vir: Letna poročila policije za leta 2000-2003.

Tabela 9: Kriminalni dogodki v RS po vrsti kriminalnega dogodka v letih 1996-2000 in za leto 2000 posebej

Vrste kriminalnih dogodkov	1996-2000			2000	
	Slovenija (v %)	Ljubljana	Slovenija brez Ljubljane	Slovenija	Ljubljana
Vsi dogodki, skupaj	100	100	100	100	100
Kraja motornega vozila	1,4	2,7	1,0		
Kraja iz/z vozila	14,6	19,2	13,3	16,1	20,7
Namerno poškodovanje vozila	25,1	20,8	26,4	24,7	22,3
Kraja motornega kolesa	2,0	/	2,1	1,5	/
Kraja kolesa	12,9	14,5	12,5	12,6	13,6
Vlom	6,9	8,1	6,5	5,0	7,8
Poskus vloma	4,9	5,5	4,7	4,2	/
Rop	4,9	4,0	5,2	5,4	/
Tatvina	10,5	9,2	10,8	9,7	9,0
Spolni prestopki	3,5	3,0	3,7	3,9	
Telesni napad/grožnja	13,3	11,4	13,8	16,0	12,6

Vir: Statistični letopis Republike Slovenije 2001.

Tabela 10: Kriminalni dogodki v RS v enoletnem obdobju za leto 1997 in 2001

Dogodek/Obdobje	V zadnjem letu ???	
	Slovenija 1997 (v %)	Slovenija 2001 (v %)
Tatvina avtomobila	0,7	1,4
Tatvina iz vozila	17,7	16,0
Poškodovanje vozila	26,8	28,0
Tatvina motorja	0,7	1,0
Tatvina kolesa	6,8	11,8
Vlom	6,5	6,9
Poskus vloma	5,5	4,5
Rop	3,0	4,5
Osebna tatvina	11,6	10,0
Spolni prestopki	5,3	3,2
Telesni napad/grožnja	15,7	12,7

Vir: Umek, 2003, str. 2.

Tabela 11: Število vseh kaznivih dejanj v RS v letih med 1987 in 2002

Leto	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
Skupno število kaznivih dejanj	35.421	38.735	39.967	38.353	42.250	54.085	44.278	43.635
Preiskanost (v %)					54,3%	55,5%	57,5%	57,5%
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
	38.178	36.587	37.451	55.259	61.693	67.617	74.795	77.218
	60,4%	65,4%						

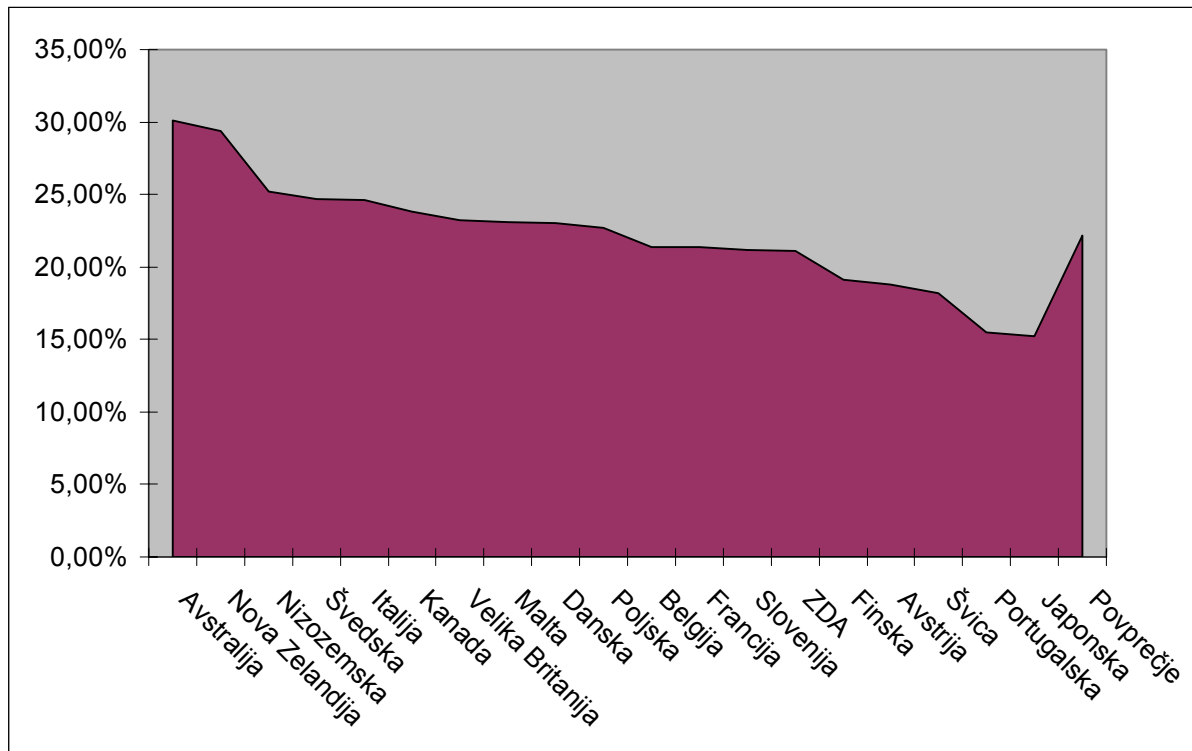
Vir: Golob, 1997, str. 20.
Letna poročila slovenske policije 1999-2002.

Tabela 12: Število kaznivih dejanj splošne in gospodarske kriminalitete v obdobju od 1992 do 2000 v RS

Kriminaliteta	Število kaznivih dejanj								
	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Premoženjska	43.838	33.693	31.733	26.203	23.645	22.698	39.688	45.915	48.157
Ostala splošna	7.341	6.350	7.577	7.813	7.966	9.715	10.066	8.667	13.123
Gospodarska	2.876	3.235	4.325	4.126	4.976	4.860	5.719	7.111	6.337
Skupaj	54.085	44.278	43.635	38.178	36.587	37.173	55.473	61.693	67.617

Vir: Brvar, 2004, str. 15.

Slika 4: Verjetnost, da postanemo žrtev kriminala v različnih državah v letu 2000

Vir: Crime statistic: Top 100 Total crime victims, 2004.

Tabela 13: Kriminalni dogodki po tipu naselja in kraju dogodka v letu 2000 za RS

	Tip naselja				Kraj dogodka				
	mestno	primestno naselje	strjeno vaško naselje	hiše na samem	doma	blizu doma	na delovnem mestu	drugje v kraju	drugje v državi
Kriminalni dogodki v %	41,1	24,5	27,3	7,1	24,6	18,4	14,0	27,3	5,0

Vir: Statistični letopis Republike Slovenije 2001, str. 219.

Tabela 14: Kazniva dejanja v letu 2000 za RS in primerjava z drugimi državami

	Število kaznivih dejanj	Število kaznivih dejanj na 1000 prebivalcev	Vrstni red po številu kaznivih dejanj na 1000 prebivalcev
ZDA	23.677.800	84,4	1. Dominikanska R. – 112
Nemčija	6.264.723	75,25	2. Nova Zelandija – 109
VB	5.170.831	86,5	3. Finska – 102
Francija	3.771.849	63,1	4. Danska – 94
Južna Afrika	3.422.743	78,42	5. Čile – 91
Rusija	2.952.367	20,36	22. Slovenija – 35
Kanada	2.476.520	77,63	
Japonska	2.443.470	19,24	
Italija	2.205.785	38,22	
Slovenija	67.617	35	
Skupaj	69,85 mio.	25,81	

Vir: Crime statistic: Top 100 Total crimes, 2004.

3.2. Vlomi

Tabela 15: Število vlomov v različne objekte v Sloveniji v obdobju 1993-1996

Vlom v/Leto	1993	1994	1995	1996	2002	2003
Trgovina	583	728	670	736	521	558
Stanovanje	446	421	385	373	806	532
Stanovanjska hiša	957	962	976	909	2.213	1.836
Vikend	753	675	607	450	561	478
Gostinski lokal	450	434	411	462	806	913

Vir: Golob, 1997, str. 21.

Letno poročilo policije 2002, 2003.

Tabela 16: Število vlomov za leto 2000 v Sloveniji in v drugih državah sveta

Države	Število vseh vlomov	Število vlomov na 1000 prebivalcev	Vrstni red po številu vlomov na 1000 prebivalcev
ZDA	2.099.700	7,48	1. Avstralija – 22,35
UK	836.027	13,99	2. Danska – 18,55
Avstralija	436.826	22,35	3. Dominikanska R.-18,49
Južna Afrika	394.557	9,04	4. Finska – 16,9
Francija	370.993	6,21	5. Nova Zelandija-16,8
Poljska	364.786	9,44	14. Slovenija – 8,26
Japonska	296.486	2,33	
Kanada	293.416	9,2	
Mehika	139.679	1,35	
Slovenija	(29.mesto) 15.962	8,26	
Vse skupaj	6,39 10 ⁶	2,77	

Vir: Crime statistic: Top 100 Burglaries, 2004.

3.3. Tatvine

Tabela 17: Število kraj vozil za leto 2000 v RS in drugih državah

	Število kraj vozil	Število kraj vozil na 1000 prebivalcev	Vrstni red po številu kraj vozil na 1000 prebivalcev
ZDA	1.147.300	4,09	1. Avstralija – 7,12
UK	338.796	5,67	2. Danska – 6
Japonska	309.638	2,44	3. UK – 5,67
Francija	301.539	5,05	4. Nova Zelandija – 5,63
Italija	243.890	4,23	5. Norveška – 5,16
Kanada	160.268	5,02	33. Slovenija – 0,73
Mehika	158.801	1,54	
Avstralija	139.094	7,12	
Španija	134.584	3,36	
Slovenija	1412 (41.mesto)	0,73	
Skupaj	3,63 mio	1,99	

Vir: Crime statistic: Top 100 Car thefts, 2004.

3.4. Ropi

Tabela 18: Število ropov v letu 2000 za RS in druge države

	Število ropov	Število ropov na 1000 prebivalcev	Vrstni red po številu ropov na 1000 prebivalcev
Španija	497.262	12,41	1. Španija – 12,41
ZDA	409.670	1,46	2. Čile – 7,14
Mehika	215.120	2,08	3. Costa Rica – 5,02
Južna Afrika	197.038	4,51	4. Južna Afrika – 4,51
Rusija	132.393	0,91	5. Estonija – 3,31
Čile	110.672	7,14	46. Slovenija – 0,25
VB	95.154	1,59	
Indonezija	61.260	0,26	
Nemčija	59.414	0,71	
Slovenija	474 (55. mesto)	0,25	
Skupaj	2,23 mio	0,75	

Vir: Crime statistic: Top 100 Robberies, 2004.

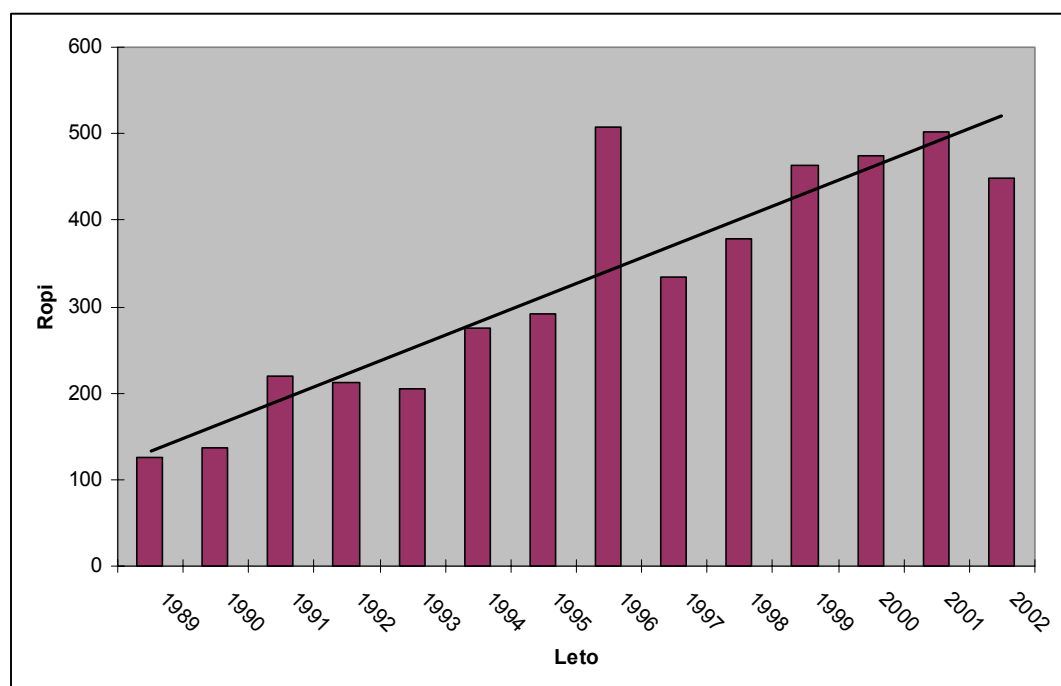
Tabela 19: Število kaznivih dejanj roparske tatvine in ropa od leta 1989 do leta 2002 v RS

Leto	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Roparska tatvina	15	13	33	28	27	19	35
Rop	125	137	220	213	205	275	292
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
	26	/	/	52	58	76	78
	507	335	379	463	474	503	449

Vir: Golob, 1997, str. 20.

Letna poročila slovenske policije 1998-2002.

Slika 5: Prikaz kaznivih dejanj ropa v Sloveniji za leta med 1989 in 2002

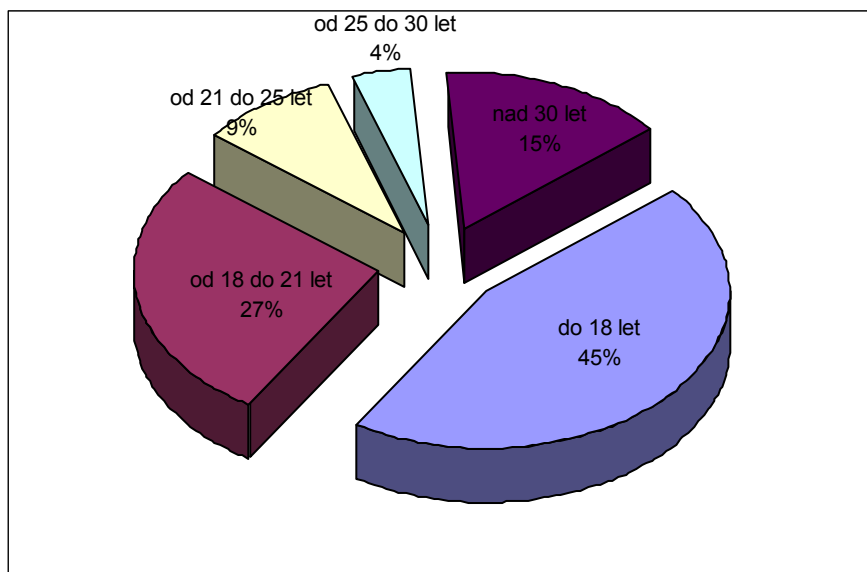
Vir: Tabela 19.

Tabela 20: Število kaznivih dejanj ropov v RS med leti 2001 in 2003

Leto/K.d.	Kazniva dejanja – rop						preiskanost	skupna škoda
	vsi skupaj	banke	pošte	menjalnice	ulični			
2003	354	1	4	1	348	55 %	100 mio	
2002	449	11	5	10	423	45 %	200 mio	
2001	503	17	6	3	477	40-60 %	164 mio	

Vir: Goršek, 2004.

Slika 6: Starostna struktura storilcev ropov v RS v letu 1997

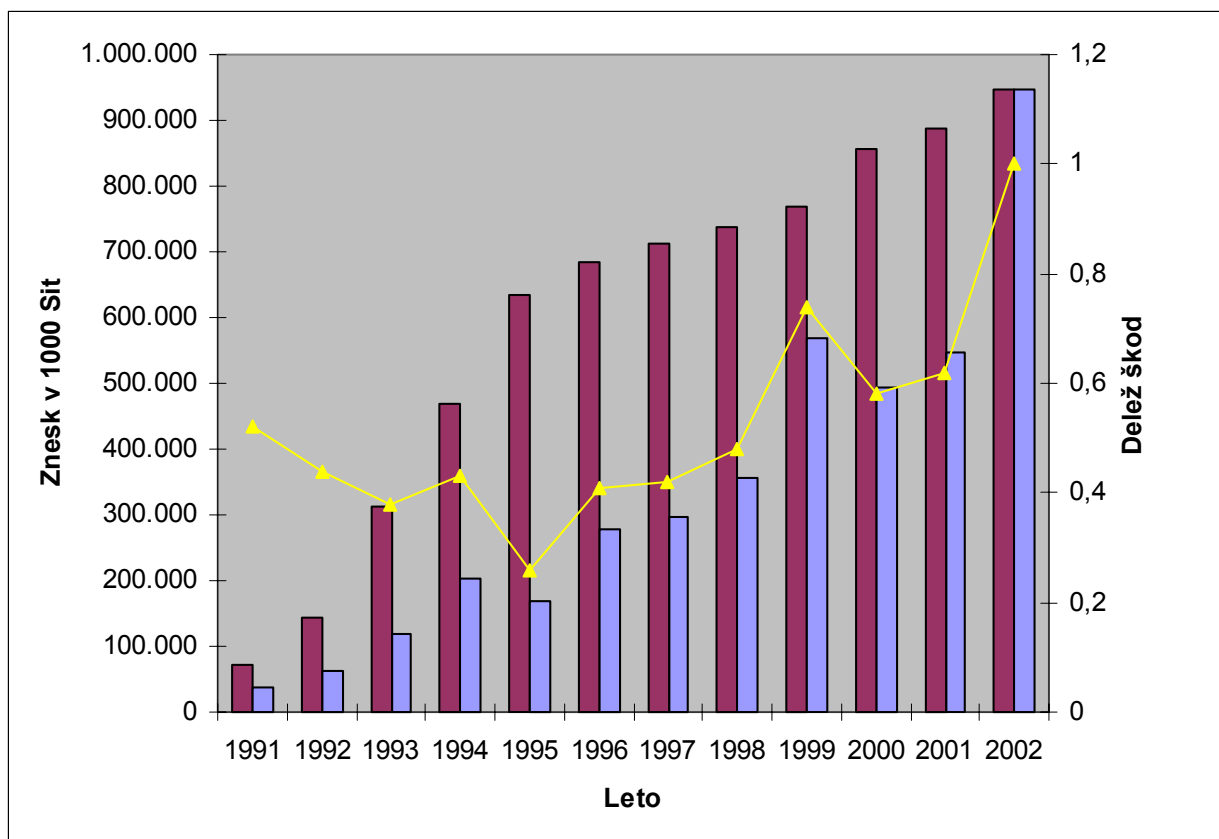

Vir: Predanič, 1999, str. 12.

4. Statistična analiza vlomskega zavarovanja

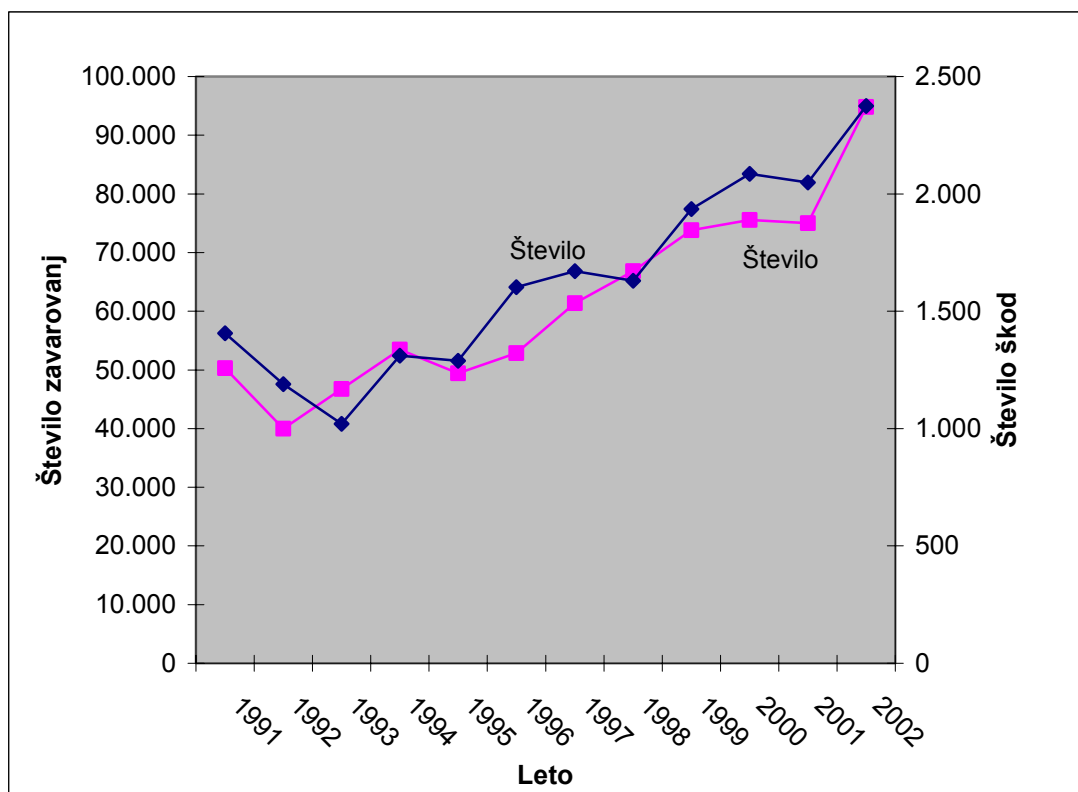
4.1. Slovensko zavarovalno združenje

Slika 7: Obračunana bruto zavarovalna premija in obračunane bruto zavarovalnine zavarovanj in delež škod v Sloveniji v letih 1992-2001

Vir: Tabela 5.

Slika 8: Število škod in delež škod zavarovanja za nevarnost vloma in ropa v Republiki Slovenije v letih 1991-2002

Vir: Tabela 5 in 6.

Tabela 21: Analiza škodnega procesa zavarovanja za nevarnost vloma in ropa v RS v letih 1991-2002

Leto	Škode v 1000 SIT	Premije v 1000 SIT	Delež škod	Število škod	Povprečna škoda v 1000 SIT
1991	36.820	70.719	0,52	1.406	26,2
1992	62.209	142.561	0,44	1.189	52,3
1993	118.819	313.069	0,38	1.020	116,5
1994	202.685	470.011	0,43	1.311	154,6
1995	167.747	632.986	0,26	1.289	130,1
1996	279.661	683.742	0,41	1.602	174,6
1997	298.389	712.655	0,42	1.671	178,6
1998	357.348	737.724	0,48	1.630	219,2
1999	568.609	767.727	0,74	1.936	293,7
2000	494.423	856.328	0,58	2.085	237,1
2001	547.514	887.952	0,62	2.048	267,3
2002	945.726	948.032	1,00	2.374	398,4
Povprečje	339.996	601.959	0,52	1.630	187,4

Vir: Interno gradivo SZZ za leta 1991-2002.
Lastni izračuni, 2004.

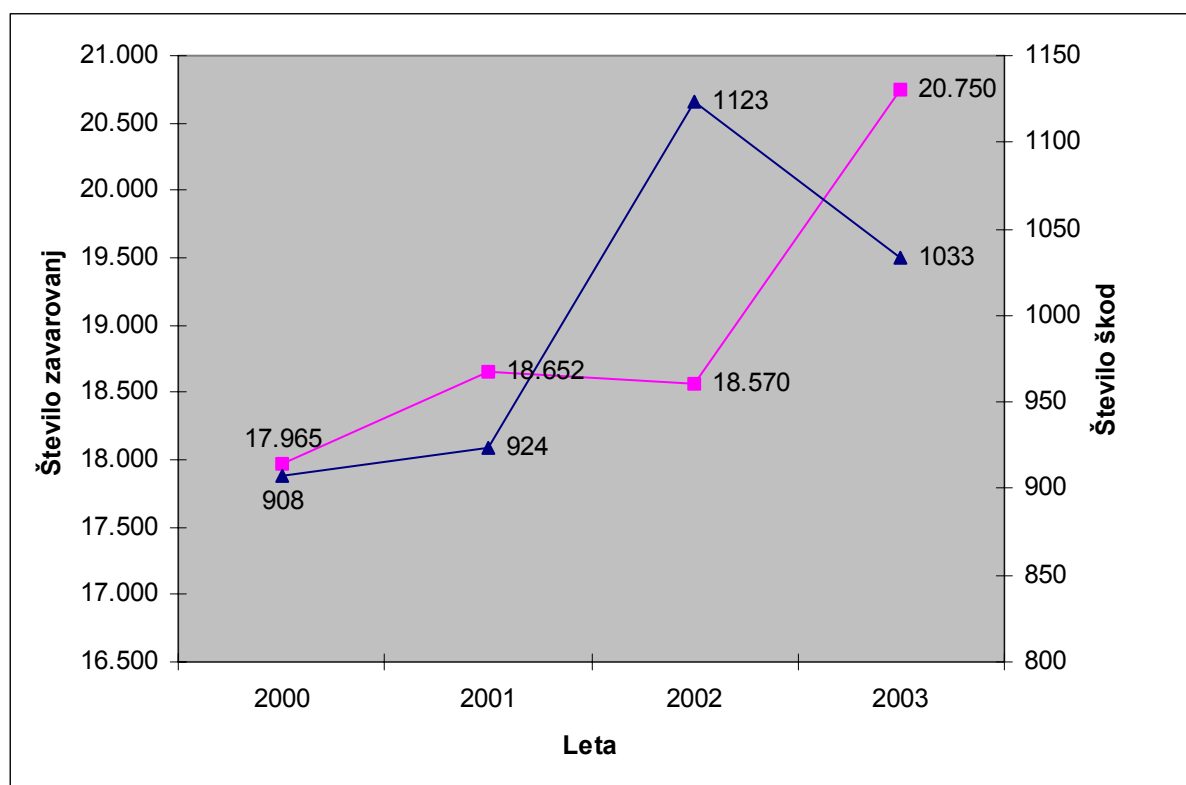
4.2. Zavarovalnica Triglav

Tabela 22: Plačane premije in indeks škodnega rezultata za vlomsko zavarovanje Zavarovalnice Triglav v letih 2000-2003 (v 1000 SIT)

	Plačana premija			Škodni rezultat		
	P	F	S	P	F	S
2000	172.427	36.971	209.398	109,22	168,13	115,69
2001	195.008	33.946	228.954	92,53	160,68	98,79
2002	202.950	32.340	235.289	119,79	1470,06	234,16
2003	211.971	35.808	247.779	112,71	134,26	114,64

Vir: Interni podatki Zavarovalnice Triglav, 2004.

Slika 9: Odvisnost med številom zavarovanj in številom škod za vlomsko zavarovanje v RS v letih 1991-2002

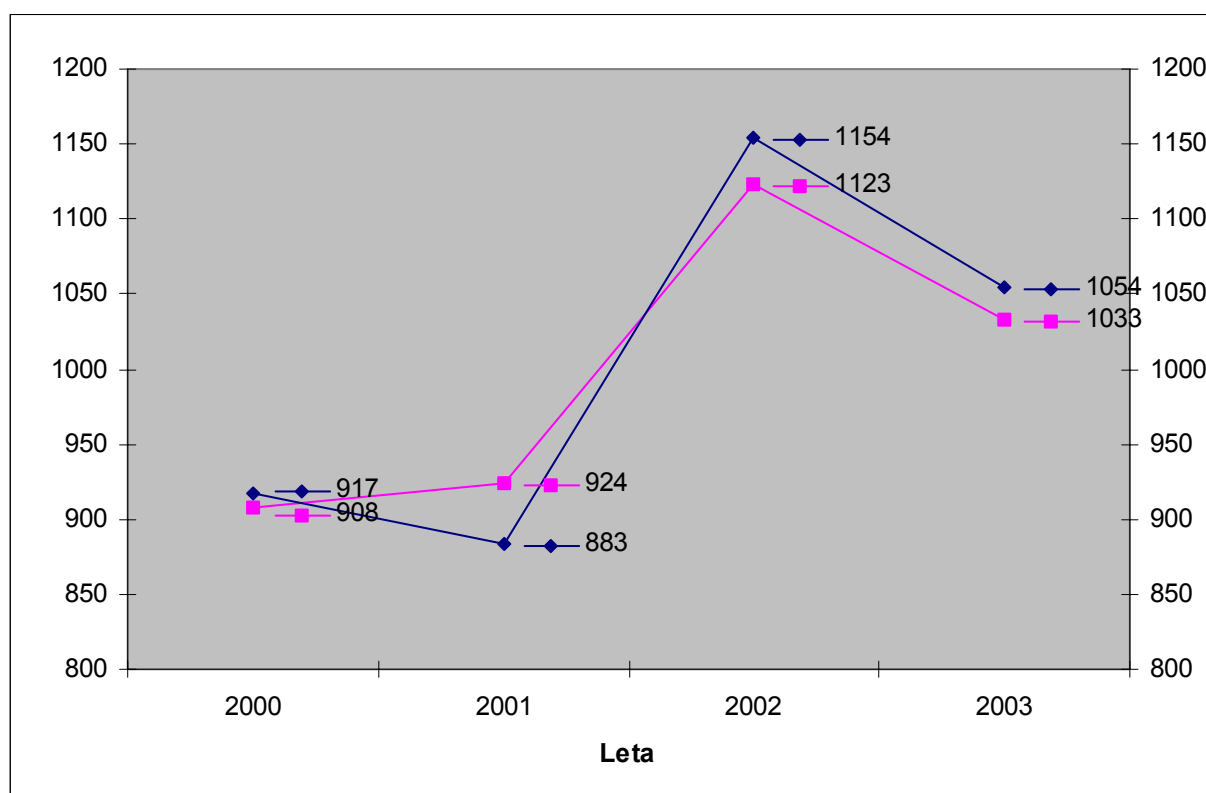
Vir: Tabela 1 in 23.

Tabela 23: Število rešenih in vseh nastalih škod za vlomsko zavarovanje v RS v letih 2000-2003

Leto	Število škod			Rešene škode		
	P	F	S	P	F	S
2000	793	115	908	789	128	917
2001	794	130	924	769	114	883
2002	976	147	1123	994	160	1154
2003	901	132	1033	912	142	1054

Vir: Interni podatki Zavarovalnice Triglav, 2004.

Slika 10: Odvisnost med vsemi nastalimi in rešenimi škodami v RS v letih 2000-2003

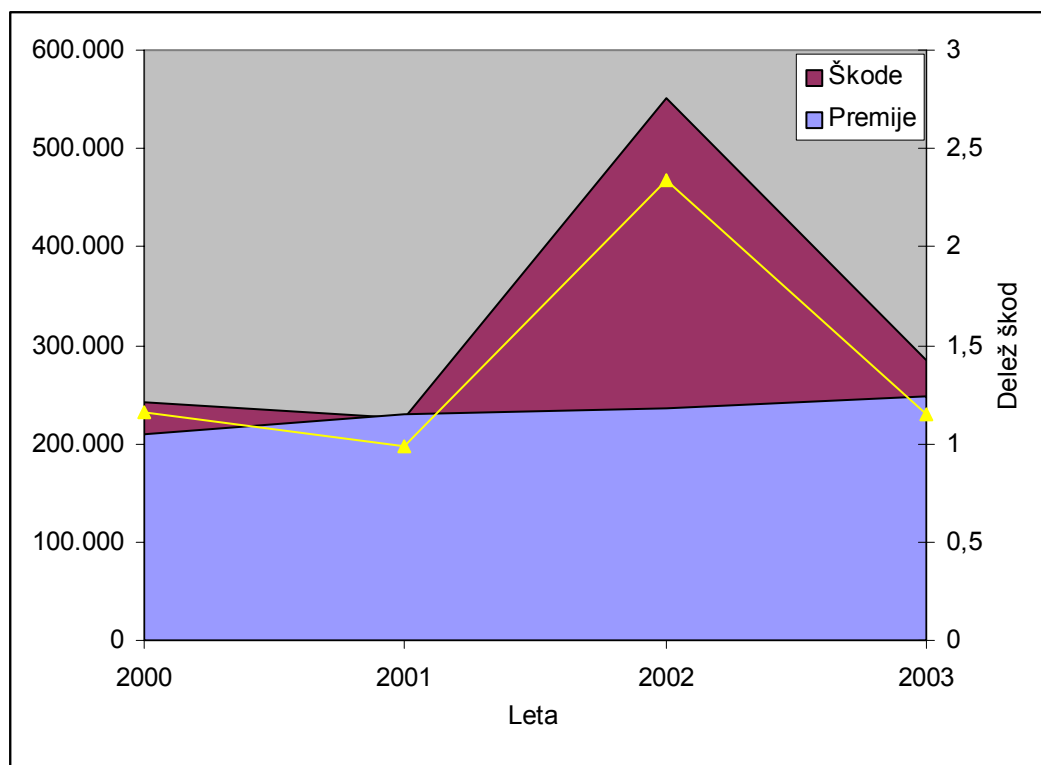
Vir: Tabela 23.

Tabela 24: Analiza škodnega procesa vlomskega zavarovanja pri Zavarovalnici Triglav v letih 2000-2003 (v 1000 SIT)

Leto	Škode	Premije	Delež škod	Število škod	Povprečna škoda
2000	242.252	209.398	1,16	908	266,8
2001	226.184	228.954	0,99	924	244,8
2002	550.953	235.289	2,34	1123	490,6
2003	284.054	247.779	1,15	1033	275

Vir: Interno gradivo Zavarovalnice Triglav, 2004.
Lastni izračuni, 2004.

Slika 11: Obračunana bruto premija in bruto zavarovalnine ter delež škod za vlomsko zavarovanje pri Zavarovalnici Triglav v letih 2000-2003

Vir: Tabela 24.

5. Primerjava s svetom

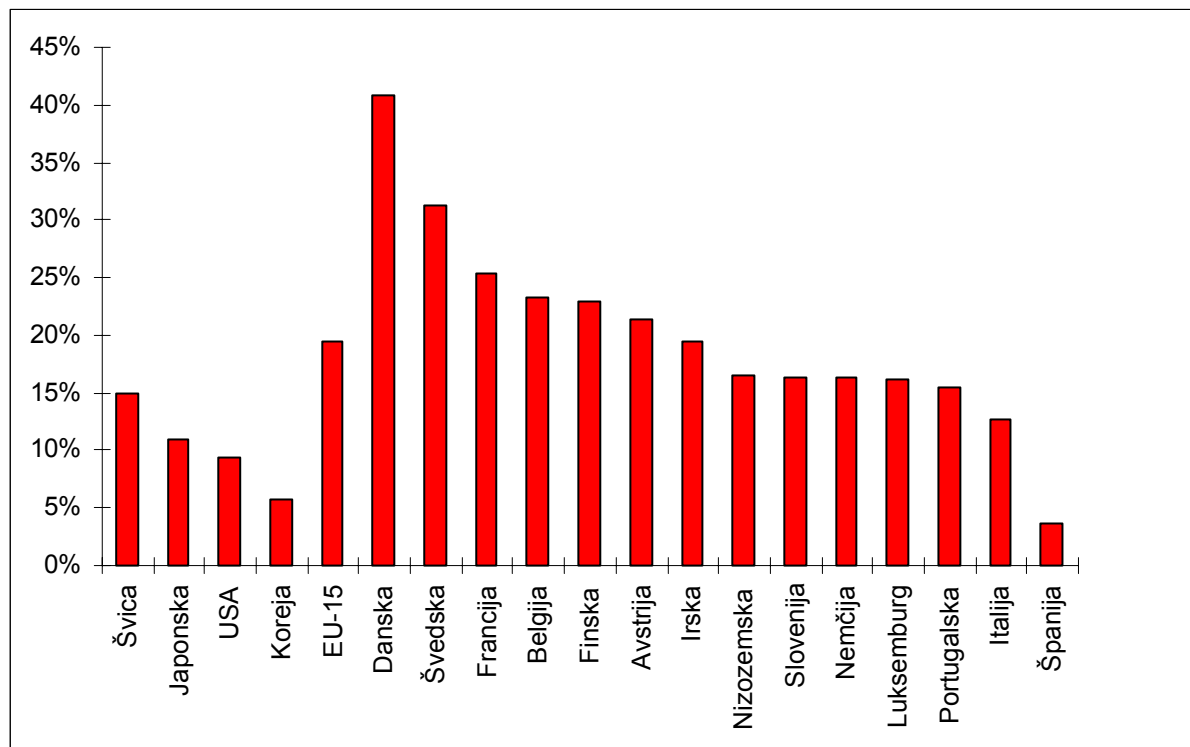
Tabela 25: Primerjava požarnih in drugih premoženjskih zavarovanj v letu 1999 za RS z drugimi državami

Države	Požar in druga premoženjska zavarovanja	
	% od vseh neživljenjskih zavarovanj	Premije v mio EUR
Švica	15,0%	3.040
Japonska	11,0%	8.096
USA	9,4%	49.066
Koreja	5,7%	717
EU-15	19,4%	48.789
EU-11	/	32.207
EEA	/	50.018
Danska	40,8%	1.543
Švedska	31,3%	1.594
Francija	25,4%	9.963
Belgija	23,3%	1.329
Finska	23,0%	517
Avstrija	21,4%	1.249
Irska	19,4%	518
Nizozemska	16,5%	2.566
Slovenija	16,4%	98¹
Nemčija	16,3%	11.671
Luksemburg	16,2%	104
Portugalska	15,4%	424
Italija	12,6%	3.310
Španija	3,7%	556

¹ ob predpostavki, da je menjalni tečaj SIT/EUR = 236

Vir: European insurance within the world's insurance industry – OECD.
 Interno gradivo SZZ za leto 1999.

Slika 12: Primerjava požarnih in drugih premoženjskih zavarovanj v letu 1999 z drugimi državami

Vir: Tabela 25.